

YENİ ÇAĞ

7 (241)
Temmuz
1984

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Dietmar Ahrens</i> Halkların diplomasisinin gücü	3
<i>Werner Felfe</i> Sosyalizm koşullarındaki tarım politikası üstüne	13
<i>Donald Ramotar, Ahmed Salem, Raja Collure</i> «Üçüncü Dünya»daki toplumsal çalkantılar fırtınası neyi gösteriyor?	25
xx: 20. yüzyılın 40'lı yıllarındaki sosyal devrimler	37
<i>George Meyers</i> Beyaz Saray emekçi Amerika'ya karşı	68
<i>Francisco Maura</i> Sandinist bayrağı altında Nikaragua	77
<i>Egon Bahr</i> Çatışma yerine işbirliği	89
xx: Komünist gençlik örgütleri	95

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun çağrısı	101
xx: TKP Merkez Komitesi'nin 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişini Kutlama Toplantısı'na mesajı	103

xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın TSİP'in 10. Kuruluş Yıldönümünü Kutlama Toplantısı'na mesajı	104
xx: TPK Merkez Komitesi'nin İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	105
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Kanada Komünist Partisi MK Genel Sekreteri William Kashtan yoldaşa mesajı	106
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın İKP Genel Sekreteri Alessandro Natta yoldaşa mesajı	107

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvator, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 31 Mayıs 1984

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Halkların diplomasisinin gücü

Dietmar Ahrens

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Başkan Yardımcısı

Yaşadığımız dünya, tarihinin en tehlikeli dönemlerinden birine basmıştır. Depolarında biriken yığınsal kırım silahları öylesine bir düzeye ulaşmıştır ki, artık söz konusu olan bunların kullanımının yaratacağı kimi korkunç sonuçları değil, önceleri eşine rastlanmayan nükleer tehlikenin mutlak niteliğidir. Bununla bağlı olarak insanın yaşama hakkını koruma, daha da öte dünyada yaşamı koruma, sorunları halkların önünde eşine rastlanmayan bir kesinlikte duruyor. Çünkü nükleer bir savaş çağdaş uygarlık için yıkım olacaktır, tüm canlı varlıkların yok olmasına yol açacaktır. Güzel gezegenimiz ölü bir uzay cismine dönüşebilir. İnsanlık için bundan daha korkunç bir cinayet olamaz. Ama saldırgan emperyalist güçlerin dünya uluslar topluluğunu bugün getirdikleri kritik sınırın tam da böyle bir görünümü vardır.

Özellikle biz yumuşama politikasının, Batı Berlin gibi gezegenimizin hassas noktalarında nasıl geniş olanaklar açacağını çok iyi hissediyoruz. Ama biz, bu politikadan vazgeçildiğinde ne kadar çok kaybedileceğini de çok iyi biliyoruz. Çünkü nükleer yıkım tehlikesi hayal değildir. Ve bu somut tehlike, başı çeken emperyalist güç olan Amerika Birleşik Devletleri'nin silahlanma yarışını, yeni yeni yüz milyarlarca dolar ayırarak sorumsuzca körüklediği ölçüde artıyor. ⁽¹⁾ Bu emperyalist çizginin niteliği ve boyutları Karayip denizinde, Yakınoğu'nda ya da Hint Okyanusu'nda olsun, yeni toplum düzenine karşı «haçlı seferi» çağrılarında olsun, «sosyalizmi geri-

(1) Bu harcamalar, son üç yıl içinde yaklaşık 640 milyar doları buldu. Yalnızca bu mali yıl içinde ise askeri harcamalar için ayrılan para 280 milyar dolara ulaşmıştır.

letmek» ve «ABD'nin çıkarlarını korumak» amacıyla giderek daha sık ve küstahca başvurulmuş askeri güç kullanımında açıkça görülüyor.

Bu «haçlı seferi» bayrağı altında uluslararası antlaşmalar bozuluyor, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı kanlı, ilan edilmemiş savaşlar yürütülüyor, bağımsız devletler terörist eylemlerin kurbanı oluyor, uluslararası hukuk ABD emperyalizminin jandarmalık ökçeleri altında çiğneniyor. Söylemek gerek ki ilk darbe silahı olan Amerikan «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerinin kendi ülkelerine yerleştirilmesine izin veren Avrupa ülkeleri de, böylesi bir adımın yolaçacağı yıkıcı sonuçları görmezlikten gelerek, kendi halklarının çıkarlarını okyanus ötesindeki silah tekellerinin ve Reagan yönetiminin çıkarlarına bağımlı kılmışlardır.

Gözlerimizin önünde, dünyanın değişik bölgelerinde ilerici, demokrasi ve barış güçlerinin konumlarına karşı sürdürdüğü eylemleri giderek daha saldırgan bir nitelik alan emperyalistlerin geniş uluslararası bağlaşıklığının kurulmasına benzer bir gelişme oluyor. Halkların güvenliğinin zararına, tekelci burjuvazinin çıkarlarının güvenliğini garantileyecek bir barış bu bağlaşıklığa katılanların çok ta işine yarayacaktır.

R. Reagan çağdaş emperyalizmin başlıca dış politika konseptini şöyle temellendirmiştir: Barış güç temeline dayanmalıdır. ⁽²⁾ Militarizmin «güç politikası»na dönüşü kapitalist sistemin artan toplumsal, politik, moral zayıflığını gizlemeyi amaçlamaktadır. Yeni toplumsal sistemle tarihsel barış yarışmasında konumlarını yitiren emperyalizm, sosyalist ülkelere karşı nükleer tehdit şantajı yapmaya, kendi etkinlik alanlarının daralmasını askersel gücü artırarak gidermeye, dünya halklarına kendi egemenliğini dayatmaya yelteniyor. Grenada'nın işgali, emperyalist askersel-sanayi sermayesinin en saldırgan çevrelerinin politik uygulama organı olan Reagan yönetimi, onun stratejik amaçlarını yerine getirmek için kendisine sağlanan her olanağı nasıl küstahca kullandığını bir kez daha ortaya koydu.

Hegemonyacı «süngü diplomasisi»nin yeni termo-nükleer düzeyde yenden doğuşu önlenebilir mi? Günümüzdeki durumun ve dünyanın gelişme eğiliminin soğukkanlı analizi, bu soruya bugün tek anlamlı bir yanıt verilmesine olanak sağlıyor: Evet, olanaklıdır. Çünkü militarist yönelimlere halkların gerçek diplomasisi, V. İ. Lenin'in daha o dönemde birçok kez vurgu halkların diplomasisi karşı koyuyor.

Günümüzde halk yığınlarının, barışsever toplumsal çevrelerin devletlerin dış politika çizgisini saptama ve uygulamadaki etkinliği ve uluslararası durumdaki ağırlığı önemli ölçüde artmıştır. Bu en başta barışın ve

⁽²⁾ Bak. «The New York Times» 24 Ağustos 1983.

⁽³⁾ V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar c. 42. s. 134.

halkların güvenliğinin başlıca dayanağı SSCB ve tüm sosyalist topluluğun artan politik, ekonomik ve savunma gücüyle bağlıdır. Sosyalist devletlerin askersel, stratejik dengenin korunmasına yönelik adımları, bugün yeni bir dünya savaşının önlenmesinde kilit rol oynuyor.

Askersel-stratejik dengenin korunması, emperyalistlerin iştahlarının gemlenmesine olanak sağlıyor. Tersine, bunun ABD ve NATO yararına bozulması, emperyalizmin tüm ilerici güçlere baskılarını artırmasına olanak sağlar, Beyaz Saray ve Pentagon'daki «şahinlerin» nükleer düğmeye basma hevesine kapılması tehlikesinin artmasına yol açabilir.

Halkların diplomasisinin etkisinin artması, aynı zamanda emperyalizmin sömürgecilik sisteminin yıkılmasıyla, ulusal kurtuluş hareketlerinin genişlemesiyle, BMO'nde Bağlantısızlar Hareketinde ve değişik türden uluslararası karşılaşmalarda sesleri giderek daha gür ve güvenli çıkan onlarca yeni devletin uluslararası alana çıkmasıyla bağlıdır.

Sonuncusu, bu yeni halklar diplomasisinin çehresini ve gücünü belirleyen önemli öğelerden biri de bizim Batı Berlin'de daha iyi hissettiğimiz gibi farklı uluslardan, görüşlerden ve sosyal gruplardan yüz milyonlarca insanı birleştiren bugünkü barış hareketidir. Bu, özellikle NATO'nun 12 Mart 1979'daki nükleer ilk darbe silahlarını Avrupa'ya yerleştirme kararından sonra, NATO ülkeleri de içinde kapitalist devletlerin politik ve askersel çevrelerinin hesaba katmak zorunda kaldıkları bir faktör durumuna gelmiştir.

Anımsıyalım: Değişik uluslararası-hukuksal belgelerde simgeleşen bir dizi barış girişimi, ilk başta kamuoyu tarafından ortaya atılmıştır. 1950'deki Stokholm Çağrısı'nın ilkeleri, BMO'nün nükleer ve termo-nükleer silahların kullanılmasını yasaklayan Bildiri taslağına ve değişik uluslararası belgelere geçmiştir. Brüksel'de yapılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Asamblesi'nin temelini oluşturmuştur.

ABD Başkanı Carter, yüzmilyonlarca barış yanlısının protestoları karşısında o dönemde nötron bombasını üretmekten vazgeçmek zorunda kalmıştır. Danimarka ve Yunanistan parlamentoları, halkların diplomasisinin baskıları sonucunda Pentagon'un «NATO'nun nükleer ek silahlanma» tezini reddetmiştir. ABD Temsilciler Meclisi, roketlere karşı tutumların etkisinin artması karşısında nükleer silahların dondurulması önerisini kabul etmek zorunda kalmıştır. Kanada barışseverleri, ülkenin Yüksek Mahkemesine hükümetin ABD'ye Kanada topraklarında kanatlı roketler için deneme yapma izni veren kararının Anayasayla çeliştiğini gösteren bir önergeyi görüşmeyi kabul ettirmişlerdir. Örnekleri daha da sıralayabiliriz.

NATO ülkelerinin silahlanma yarışına ve artan nükleer savaş tehlikesine karşı yapılan yığinsal eylemler, günümüzün en büyük politik olaylarına

dönüşmüştür. Yalnız geçtiğimiz Eylül ve Ekim aylarında yapılan bu eylemlere 25 milyondan fazla kişi katılmıştır. Barış yanlılarının güçlü gösteri ve mitingleri Avrupa'da, Kuzey Amerika'da ve Japonya'da yapıldı. Basının da belirttiği gibi Atina, Bonn, Brüksel, Viyana, Lahey, Kiev, Leningrad, Londra, Madrid, Moskova, Paris, Prag ve diğer kentlerde örgütlenen barış gösterilerine 100 ile 800 bin arasında katılım olmuştur. Geçen yılın Ekim ayında yapılan, Barış Haftasına Batı Berlin'de 300 bin kişi katıldı. Barış-severlerin bu yılki Paskalya gösterileri yüzbinlerce kişiyi saflarına kattı. Yığınların dünya politikasının temel sorunlarının çözümünü doğrudan etkileme istem ve yeteneği reddedilmez bir faktör olmuştur.

Halkların diplomasisinin olanaklarının aynı zamanda NATO ülkelerinde devlet erkinin ve burjuva demokrasisinin tüm politik istemlerinin saygınlığının belli bir düşüş göstermesinin sonucu yükseldiğini düşünenler de olabilir. Ama şu iyi bilinmelidir ki, geçen yılın sonbaharında olduğu gibi, FAC, İtalya'daki gel böylesi ağır bir sınavla karşıya gelmemiştir.

Bizim kentimizde de, Batı Berlin'i ABD emperyalizminin nükleer tut-sağına dönüştürme politikasının meşruluğuna karşı kuşklar artıyor. Barışı savunma ile girişimci grupların örgütledikleri kamuoyu yoklaması (her sokağa, her eve, her aileye «Pershing-2 ve kanatlı roketlerin» yerleştirilmesi konusunda görüşünün ne olduğu soruluyordu) buna katılanların %61-79'unun bu kararı destekleyen Batı Berlin Senatosu'nun davranışına karşı olduğu gösterdi. Bizim sözümona «milletvekillerimizin»yalnız halkı temsil etmediklerini değil aynı zamanda onun iradesine karşı hareket ettiklerini gösteren bu olgu, birçok yurttaşımız için eskisine kıyasla daha büyük bir açıklık kazanmıştır. Bunun insanlarda hayal kırıklığı ve acıya neden olduğu ortadadır. Önemli olan, böylesi duyguların çıkış yolu olmadığı görüşüne ve acizliğe yol açmasını önlemektir. Bunlar kin ve eylem istemi doğurmaldır.

Şimdi ilk «Euroroketler»in Batı Avrupa'da görülmeye başlandığı bir dönemde kimi resmi çevrelerin «ek silahlanmayı» neredeyse tarihsel bir başarıymış gibi gösterme çabalanna karşın, NATO kampında büyük bir sevinç görülmemesi ilginçtir. Tersine ABD'nin bağlaşıkları uluslararası ilişkilerin bundan sonra nasıl gelişeceği konusunda şaşkınlık içindedir. Atlantik Birliği'nde ve buna katılan ülkeler içindeki çelişkiler bugüne kadar böylesine açık bir biçimde ortaya çıkmamıştır. Batı Avrupa'daki barış hareketi özel bir hava yaratmıştır. Bilindiği gibi İngiltere, FAC, Danimarka ve diğer ülkelerde güçlerin «ek silahlanma» çevresindeki kutuplaşması giderek artıyor.

Barışı koruma savaşının perspektifi için roketlerin yerleştirilmesi konusunda birçok Batı Avrupa ülkesinde erkteki tutucu partiler ile sosyal-demokrat partiler arasında görülen çelişkiler de giderek önem kazanıyor.

Eğer 70'li yılların sonlarına kadar NATO'nun askersel stratejisine, bu devletlerin politik partileri arasında yalnızca komünistler karşı çıkıyorlarsa, bugün artık sosyal demokrat ve sosyalist partilerin ezici çoğunluğu Washington'un nükleer politikasını reddediyor. «Euroraketler»in yerleştirilmeye başlandığı veya yerleştirilmesi düşünüldüğü beş NATO ülkesinde yalnızca İtalya'da sosyalistlerin ve sosyal-demokratların bu eylemleri desteklemesi çok ilginçtir. Sosyalist Enternasyonal'in tutumu da dikkate değerdir. Onun yönetiminin 1983 yılının Kasım ayının sonunda yapılan toplantısında NATO ile Varşova Antlaşması örgütü arasında nükleer ve konvansiyonel silahlara ilk başvurmama yükümlülüğünü üstlenmeyi öneren bir antlaşmanın imzalanması görüşü desteklendi.

Düne kadar barış hareketi dışında kalan sendikaların bugün artık yalnız bu harekete aktif katılmakla kalmadıkları, aynı zamanda barışı korumak için özel eylemler de örgütledikleri olgusu merkezi bir önem kazanıyor. Örneğin, Alman Sendikalar Birliği, bizim kentimizde 1 Eylül Dünyü Barış Günü nedeniyle örgütlenen eylemlerin girişimciliğini yapmıştır. Bu eylem tüm barış hareketince desteklendi. Dahası, geçen yılın Ekim ayında birçok fabrika ve işletmede, büro ve üniversitede Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine karşı uyarı grevleri yapıldı. İşletmelerde yüzden fazla barış girişimcisi gruplar kuruldu. Bunların eylemlerine üretim konseyleri ve sendika temsilcileri büyük bir sorumlulukla katılıyorlar.

Böylece, barış hareketiyle işçi hareketi ortak eylemleri sayesinde çıkışlarının vurucu gücünü son zamanlarda önemli ölçüde artırmışlardır. Silahlanma yarışına karşı savaşımın aynı zamanda sosyal yıkıma karşı savaşım demek olduğu ve yarın yaşam için büyük bir tehlike oluşturacak olan silah yığınaklarının artık bugün emekçilerin ve işsizlerin sosyal durumunu tehdit ettiği görüşü geri döndürülemez bir biçimde ileriye doğru yol alıyor.

Emperyalist gericiğin konumlarının zayıflaması, onun politik ve askersel organlarının halktan yalıtılmasının giderek artması, emperyalizmin barış savaşçılarına karşı daha kindar, daha düşmanca davranmasına yol açıyor. Emperyalizm, yalnız SSCB'nin, tüm sosyalist topluluğun, ulusal kurtuluş hareketlerinin varlığını kendisi için bir tehlike olarak görmekle kalmıyor, aynı zamanda büyük bir nefret duyduğu barış güçlerinin değişik eylemlerini de tehlike sayıyor. Ne var ki halkların barış eylemlerini bastırmak olanaksızdır.

Günümüzde askersel tehlikeye karşı verilen savaşımın dikkate değer bir yanı da, bunun son on yılda barış hareketine katılan yalnızca geleceksel kuruluşları ve katmanları değil, aynı zamanda tüm sosyal sınıfları da kapsamasıdır. Bu eylem gelişmekte olan birçok ülkede de yükseliyor. Halk yığınlarının uluslararası ilişkilerin demokratikleşmesine yönelik çabaları, bu savaşa artan ölçüde yansıyor. Denebilir ki, biz bugün özü bakı-

mından ekonomik ilişkilerin ve haberleşme düzeninin emperyalist tekellerin egemeliğinden kurtarmak olan yeni ekonomik düzen ve yeni haberleşme düzeni istemleriyle birlikte, emperyalist politikacı ve diplomatların halkların yazgısını belirlemeyi kendi tekelinde bulundurma pratiğine son vermeyi amaçlayan yeni diplomasi düzeni oluşturulması istemlerinin ortaya çıkmasına tanık oluyoruz.

Yeni ABD roketlerinin Avrupa anakarasına yerleştirilmeye başlanmasından sonra, burjuva yığınsal iletişim araçları, barış hareketi içinde sözde bu hareketin kendisini tükettiği, hareketin çaresizlik içinde olduğu görünümünü yaratmak için ellerinden geleni yaptılar. Ama bu hareket somut olarak varlığını sürdürdü ve konumlarını daha da güçlendirdi. Bugün de Amerikan ilk darbe silahlarının yerleştirilmesinin durdurulması ve bunların Batı Avrupa'dan sökülüp atılması, güce başvurmayı reddeden bir anlaşma imzalanması, nükleer silaha sahip tüm devletlerin böylesi bir silaha ilk başvurumama yolunda yükümlülük alması, atomsuz bir dünya kurma yolunda ileri adım atma bakımından önemli olan nükleer silahlardan arınmış bölgeler oluşturma vb. için savaşı aktif bir biçimde sürdürüyor.

Amerikan emperyalizmin Orta Amerika, Karayipler ve Yakındoğu halklarına karşı işlediği cinayetler, savaşın ana yönünün Reagan yönetimine karşı yönelmesine yardım etmiştir. Partimizin de vurguladığı gibi, barış hareketi «dağılın, evlerinize gidin türünden uyarılara uymamıştır». O, toplumsal yaşamın sürekli eylem gösteren bir faktörü olmuştur.

Barış savaşçılarının birçok ülkedeki yığınsal eylemleri, yaşamın korunması, insanlığın kurtarılmasının söz konusu olduğu zaman değişik dünya görüşü ve sosyal ayrılıkların engel olamayacağını kanıtlayarak daha sağlam bir niteliğe bürünmüştür. İşçiler ve emekli generaller, memurlar ve işverenler, bilim adamları ve din görevlileri, farklı politik görüşleri savunanlar ve hatta tutucu çevrelerin gerçekçi düşünen temsilcileri bile bu amaç için birleşiyorlar. Geçen yıl Prag'ta yapılan ve yaklaşık 2000 değişik ulusal ve uluslararası örgütü, politik partiyi, kiliseyi vb. temsil eden 140 ülkeden 3600'den fazla barış yanlısının katıldığı Barış ve Yaşam için Nükleer Savaşa Karşı Dünya Barış Asamblesi, bunu açık bir biçimde ortaya koymuştur. Açıktır ki, hareketin böylesine geniş sosyal-politik yelpazesi, ekonomik ve sosyal-politik yaşamın değişik alanlarında çıkarları uyuşmayan kimi kişiler, gruplar ve akımlar arasındaki belli görüş ayrılıklarını yalnız dıştalamakla kalmıyor, tersine bunları koşullandırıyor da. Ancak, bugün belirleyici önem taşımaya başlayan çıkarlardaki görüş ayrılıkları ve çatışmalar değildir, nükleer yıkım tehlikesini ortadan kaldırma ortak davasıdır.

Bu bağlamda, barış hareketinin artan enternasyonalleşmesi olağanüstü tipiktir ve yasalıdır. Bu süreç gezegenimizdeki değişikliklerin nesnel bir

sonucudur. Büyük bulgular çağının o dönemdeki bilimsel fikirlerin ve hristiyan dogmaların değişmezliği görüşlerini yıktığı, sanayi devriminin yalnızca büyük makine üretimini değil, aynı zamanda dünyanın sosyal adalet temelinde değiştirilmesi bilimini doğurduğu gibi, bilimsel-teknik devrim de herhangi birinin irade ve tutumundan bağımsız olarak, insanlığın bütün sosyal, felsefi ve moral görüşleri sistemini etkilemeden kalamazdı ve etkiledi de.

Yaşamaya elverişli olan uzay gemisinin birbuçuk saatte dolaştığı gezegenimiz sınırsız, çok büyük değildir, tersine şaşılacak kadar küçük görünüyor. Atom enerjisinin elde edilmesi insanlığa uzay ölçülerinde bir güç sağlamıştır. Elektronik haberleşme araçlarının gelişmesi, Goethe'nin «Faust»undaki meyhane ziyaretçilerinin çok uzaklardaki Türkiye'nin bir yerinde savaşların sürmesi üstüne bana da ne diye düşündükleri zamanlar çoktan tarih olmuştur. Bugün ABD gemilerinin Lübnan köy ve kentlerini bombalaması aynı anda Avrupa, Asya, Amerika, Avustralya, Afrika'daki tüm dürüst insanlarda acı ve nefret uyandırıyor.

Biz, ancak savaş hazırlıklarına harcanan paralar barışçı amaçlara aktarılsa, insanlığın çevre, enerji, hammadde sorunlarının çözümüne daha adaletli yaklaşabileceği, açlığa, hastalıklara, geri kalmışlığa vb. son verilebileceği olgusundan hareket ediyoruz. Ve en başta insanın insan tarafından sömürülmesinin her biçimine karşı ardıcıl savaşım veren komünistler, tarihsel gelişme yolunu diyalektik açıdan çözümleyerek, bugün barış için savaşımla sosyal ve ulusal kurtuluş için savaşımın komünistlerin çalışmalarının özünü oluşturduğunu herkesten önce belirtmişlerdir.

Biz, nükleer yıkıma karşı hareketin boşlukta gelişmediğinin bilincindeyiz. Bu hareket, barış ve sosyal ilerleme davasını savunan güçlerle, emperyalizmin saldırgan güçleri arasındaki çatışmayı yansıtan dünya politikasının temel, birbirine zıt iki eğiliminin sürekli etkisi altındadır. Bundan ötürü komünistler, kendi görevlerini barış savaşçılarına doğru yolu bulmaya, barışı tehdit eden ana kaynağın ABD emperyalizmi ile onun Batı Avrupa'daki uydularının uğursuz bağlaşıklığı olduğunu açıkça göstermelerine yardım etmekte görüyorlar.

Bu görev, kapitalist iletişim araçlarının insanlara barış savaşımının sözde «büyük devletlerden eşit uzaklıkta» olması savlarını aşlamaya yeltendikleri için olağanüstü önemlidir. Ama şöyle bir düşünelim? Pratikte barış hareketi bu öğüte göre hareket edebilir miydi? Elbette edemezdi. Şu nesnel nedenden ötürü edemezdi, çünkü Washington'da Reagan yönetiminin politikası barış hareketini karşısına almıştır, Sovyet hükümetinin politikası ise barış hareketiyle organik olarak bağlıdır ve bu hareketin en önemli istemlerini yansıtmaktadır. Böylece söz konusu olan SSCB ile ABD'nin konumlarından «uzaklaşma» değildir, büyük devletlerin hükümetlerinin barışı koruma amaçları karşısındaki farklı tutumdur.

Barış hareketinin «partiler dışı», «partilerüstü» olmasını istiyorlar, onu sözde komünistlerin etkisinde olmasından dolayı kınıyorlar. Ama hareket zaten partisiz ve partilerüstüdür. Ne bizde, Batı Berlin'de ve ne de herhangi başka bir yerde bu hareketin ortaya çıkması ve gelişmesine hizmeti hiç kimse kendi hanesine yazamaz. Partililik durumu ve dünya görüşünden bağımsız olarak nükleer tehlikeye karşı çıkan barış savaşçılarının ezici çoğunluğunun barış savaşına aktif katılan ve çabaları yığinsal yıkım silahlarının olmadığı bir yaşama yönelik olan komünistlerin çağrı ve eylemlerini desteklemeleri, başka bir sorundur.

Bu süreci boğmayı, durdurmayı başaramayan emperyalist politikacılar «psikolojik savaş»ın strateji uzmanları amaçlarına ulaşmak için onun gerçekten «blokların sınırlarının dışına çıkan» niteliğinden yararlanmaya çalışıyorlar. Elbette bu, diyelim ki, bizde, Batı Berlin'de HDB/HSB'nin yığinsal iletişim araçlarından gerici öğelerin, kentteki barış yanlısı grupların değişik eylemleri, Varşova Antlaşması ülkelerinin barış ve güvenliğinin güçlenmesine yönelik önerileri üstüne gerçekleri anlatmaya başladıkları anlamına gelmez. Böyle bir şey olmamıştır. Batı Berlin barış hareketine DAC'nde ve kimi sosyalist ülkelerdeki adına «bağımsız barış hareketi» denilen gruplara kucak açması ögüsünde bulunuluyor.

Ama kapitalist tekellerin basınıncı böylesine reklamı yapılan ve bize de dayatılmak istenen bu «barışın dostları» kimden ve neden «bağımsızdırlar»? ASBP Merkez Komitesi Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı E. Honecker'in Demokratik Alman Cumhuriyeti topraklarının atomsuz bölge kapsamına alınması önerisinden mi? SBKP ve Sovyet devletinin yöneticisi K. U. Çernenko yoldaşın açıkladığı ve nükleer devletlerin davranış kuralları adını alan bütünsel barış girişimleri ve uluslararası hukuk kurallarından mı? Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletlerin Prag Politik Deklarasyonu'nda ifadesini bulan barış önerilerinden mi? Komünist inançlarından, yurttaşlık duygularından, yurtseverlik ve enternasyonalist, hristiyan ahlaki ve hümanizmlerinden ötürü kendi hükümetlerinin ve erkteki partilerin barış politikalarını destekleyen sosyalist ülkelerdeki on milyonları, yüzmilyonları bulan kendi yurttaşlarından mı? Hayır! Barış savaşçılarının böylesi bir «bağımsızlığa» ihtiyacı yoktur.

Sonuncusu, sınırlı mantıklarıyla uyum içinde kendi saldırgan politikalarının destekçilerini yalnızca uydu olarak değerlendiren emperyalist dünyanın elebaşlıları, sözde barış hareketinin «Moskova'dan yönetildiğini» «kanıtlamak» için ellerinden geleni esirgemiyorlar. Onlar, benzeri korkutmacaların antikomünist ruhta eğitilen insanların önemli bir kesimini barış koşullarında yaşam için savaşın dışında tutmaya yardım edeceğini umuyorlar. Ama bu yöntem de çok ender işe yarıyor. Kim ki, bugün ABD'de katolik piskoposlara, FAC'nde evanjilist kiliselerine, Batı Berlin sosyal-demokratlarına, kimi İngiliz liberallerine, Amerikan Kongre üyeleri ve

senatörlerine, Batı Almanya'nın büyük iş adamlarına «Moskova'nın beşinci kolu» etiketini takmaya kalkışıyorsa, o, kendi içyüzünü açığa vurmaktadır. Gerçek odur ki, SSCB'nin, DAC'nin diğer sosyalist topluluk devletlerinin barış önerileri, yığınsal kırım silahları üretimine bel bağlayanların dışında kalan gezegenimizdeki tüm insanların çıkarlarına yanıt veriyor.

ABD yönetimi ve NATO'nun gerici çevreleri kendilerinden olmayan herkese düşündürdüler. Bugün insanlık için en önemli sorunun su ayrımı çizgisindeki tutum ve çıkarları böyledir. Ama biz burada barış hareketinin gerekli ve olanaklı boyutları için temeli de görüyoruz.

Barışın korunması ortak çıkarlarını yansıtan tüm görüşler dikkate değerdir. Orta menzilli Amerikan roketlerinin Avrupa topraklarında boy göstermey başlamasından sonra, gerçek barış savaşçılarının aşağıdaki şu görevleri birincil saymaları sanıyoruz ki, bir raslantı değildir:

- Roket karşıtı eylemlerin zayıflamasına hiçbir durumda izin verilmemelidir. Tersine, yeni ABD roketlerinin Batı Avrupa devletleri topraklarına konumlandırılmasına karşı protesto eylemleri yükseltilmeli, bu eylemlerin toplumun tüm katman ve gruplarını kapsaması için çaba harcanmalıdır;

- Batı Avrupa ve Amerikan kamuoyunun Sovyet tarafının ve genel olarak Varşova Antlaşması Örgütü'nün zorunlu ve haklı bir temele dayanan karşı önlemlerini kavramalarına yardım edilmelidir.

Bu yılın başlarında, Batı Berlin'de yapılan ve kamuoyunun çok değişik katmanlarından temsilcilerin geniş bir biçimde katıldığı Dünya Barış Konseyi Prezidyumu'nun olağanüstü toplantısının içeriğini tam da bu görüşler oluşturuyordu. Toplantı, tüm barışsever güçleri ortak ve dayanışmalı eylemlerle Reagan'ı durdurmak için birleşmeye çağırıyordu.

Biz, Batı Berlin komünistleri, barışı ve gezegenimizde yaşamı korumak için değişik politik çevrelerden temsilcilerin kentimizde ilan ettikleri Eylem Programı'nı destekliyoruz. Burada en başta ne gibi eylemler söz konusudur? Kuşkusuz bugün başlıca sorun yeni Amerikan roketlerinin Avrupa'ya konumlandırılmasına son verilmesini ve konumlandırılanların sökülüp atılmasını, Avrupa anakarasının her türlü nükleer silahlardan tam olarak kurtarılmasını sağlamaktır. En başta ABD ile SSCB'nin nükleer depolarının dondurulmasını, Avrupa'da ve gezegenimizin diğer bölgelerinde nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin ve barış bölgelerinin oluşturulmasını, nükleer silahlara sahip tüm devletlerin böylesi silahlara ilk başvurmayacakları üstüne yükümlülük almalarını sağlamaktır. Nükleer silah denemelerinin tam ve genel olarak yasaklanmasını, kimyasal, ve tüm diğer yığınsal kırım silahlarının üretimi ve depolandırılmasının yasaklanmasını, konvansiyonel silahların azaltılmasını, uzayın askerileştirilmesinin önlenmesini sağlamaktır. Ve sonuncusu, Varşova Antlaşması ülkeleriyle NATO

arasında askersel güce başvurmama ve barışçı ilişkileri sürdürme anlaşmasının imzalanmasını sağlamaktır.

Bugün barışı koruma ve güçlendirmenin çağımızın ana sorunu olduğu, herkes için çok açıktır. Tüm diğer sosyal-politik sorunlar bunda odaklaşıyor. Halkların kurtuluşu ve bağımsızlığı, genliği ve toplumsal gelişmesi, insanlığın yaşamı bu soruna bağlıdır. İşte bundan ötürü değişik ulusların, kuşakların ve sınıfların temsilcileri, değişik mesleklerden kişiler, çeşitli politik görüşleri ve yazgıları olan insanlar dünyada barışı koruma ortak amacı etrafında çabalarını giderek daha sıkı birleştiriyorlar. Bu, halkların eylemdeki diplomasisidir. Bu, emperyalist planları boşa çıkarabilecek güçte bir diplomasıdır.

Sosyalizm koşullarındaki tarım politikası üstüne

Werner Felfe

ASBP MK Politik Bürosu üyesi, MK Sekreteri

Bir halkın tarihinde 35 yıl, oldukça kısa bir süredir, ama Demokratik Alman Cumhuriyeti (DAC) topraklarında bu süre içinde yapılan köklü dönüşümler, bundan önceki yüz yıl içinde yapılanlardan çok daha fazladır.

İşçi sınıfının, tüm halkın erki bizim bu başarılarımızın önkoşullarını oluşturmuştur ve öyle de kalmaktadır. İşçilerin yönetiminde, kooperatifçi köylüler sınıfıyla, aydınlarla ve öteki emekçi kesimleriyle sıkı bir bağlaşıklık içinde yeni bir toplum, yeni bir dünya kurulmuş, çağdaş bir endüstri ve gelişmiş bir tarım meydana getirilmiş, milyonlarca insanın yaşam ve çalışma koşulları iyileştirilmiştir. Onlar, kendi varlıklarının maddi temellerini değiştirirken bizzat kendileri de değişmektedirler.

Gelişmiş sosyalist ekonominin oluşturulması sürecinde tarım üretimi önemli bir rol oynamaktadır. Sosyalist kuruculuğun çağdaş aşamasında Almanya Sosyalist Birlik Partisi (ASBP)'nin tarım politikası, birbiriyle sıkı sıkıya bağlı olan iki amaç gütmektedir: Birincisi, üretim hacmini sistematik olarak artırmak, halka gıda maddelerinin, endüstriye de hammaddelelerinin istikrarlı bir biçimde ve sürekli olarak iyileşen ölçülerde sağlanması amacıyla tarımda verimliliği yükseltmek ve ikincisi, kent ile köy arasındaki önemli farkların giderek ortadan kaldırılması için köydeki yaşam koşullarını kentteki yaşam koşullarına yakınlaştırmak. Sosyalizmin temel ekonomik yasası, üretim güçlerindeki önemli büyüme, özellikle bilim ve teknik alanındaki ilerleme ve ayrıca köyde toplumsal ilişkilerin gelişmesi tarım üretiminin daha da entansifleştirilmesini gerekli kılmaktadır. Kooperatifçi köylülerin yaratıcı emeği bizim bu programsal amaçlarımızın gerçekleşmesi yönünde büyük adımların atılmasını olanaklı kılmıştır.

Mayıs 1982'de, DAC köylülerinin 12. Kongre'sinde bir konuşma yapan ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş haklı olarak, ülkemizde tarımın gelişmesini son on yıllarda meydana gelen büyük devrimci dönüşümlerin ayrılmaz bir parçası olarak nitelemiştir. E. Hanecker şunu vurgulamıştır: «Önceleri köylüler için hayal olan şimdi her gün yaşanan bir gerçek olmuştur. Şimdi kooperatifçi köylüler çok daha verimli çalışmakta, tarımda ve hayvancılıkta endüstriyel yöntemleri daha geniş ölçüde uygulamaktadırlar. Köydeki yaşam temelden değişmiştir. Kent ile köy arasındaki belirgin farklılık adım adım giderilmektedir.» (1)

(1) Protokoll des XII. Bauernkongresses der DDR. Berlin, 1982. S. 281.

DAC'deki köylülerin ve tarım işçilerinin özverili emeğinin sonuçları çarpıcıdır. Hemen belirtelim ki, onların başarılarını değerlendirirken, bu başarıların işlenebilir tarımsal alanın ve köyde iş gücünün azaldığı koşullarda elde edildiğini gözönünde bulundurmak gerekir. 1950'de tarım emekçileri tüm halk ekonomisinde çalışanların yüzde 26,9'unu oluştururken, şimdi bu oran yaklaşık yüzde 10,1'dir. Bunu mutlak sayı ile ifade edersek, ekonominin bu dalında devamlı çalışan işçi sayısı bu süre içinde, örneğin 2 milyondan 840 bine düşmüştür. Buna karşın, tarımsal üretimde sürekli artış kaydedilmiştir: 1949–1983 yılları arasında tahıl üretimi 2,1 kat, et üretimi 7 kat, süt üretimi 3,1 kat, yumurta üretimi de 6,7 kat artmıştır.

Böylesi başarıların elde edilmesi ancak ve ancak köylülerin DAC işçi sınıfı tarafından her zaman desteklenmiş olmasıyla olanaklı olmuştur. İşçi sınıfının kooperatifçi köylülük sınıfıyla bağlaşıklığı toplumumuzun politik temelini oluşturmaktadır. ASBP bu denenmiş bağlaşıklığın güçlenmesine her zaman büyük önem vermiş ve ileride de, tarımda endüstriyel üretim yöntemlerinin uygulanması, sosyalist üretim ilişkilerinin yetkinleştirilmesi ve gıda maddeleri üretimine katılan halk ekonomisinin öteki sektörleriyle tarımın kaynaşması ölçülerinde bu bağlaşıklığı daha da güçlendirmeye çalışacaktır. İşçiler ve kooperatifçi köylüler birlikte ve birbirleri için çalışmaktadır. İşçiler, köyde sosyalist yaşam tarzının gelişmesine yardım etmektedirler. Kooperatifçi köylüler kendi emekleriyle tüm halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyinin yükselmesine katkıda bulunmaktadırlar, dolayısıyla kendi yaşam düzeylerini de yükseltmektedirler.

Tarım üretimindeki artış, köy emekçilerinin eğitim-öğrenim düzeyinin yükseltilmesinden ayrı düşünülmez. 1960'da, tarım kesiminde çalışanlardan sadece yüzde 6'sı özel mesleki hazırlığa sahipken, şimdi bu oran yüzde 90'dır. Kalifiye işçi yetiştirmeye biz büyük önem veriyoruz, bunu entansifikasyonun çözümleyici faktörü olarak görüyoruz, çünkü büyük kazanımlar sadece yüksek ve orta öğrenimli uzmanların işi değildir, böylesi başarıların elde edilmesi her şeyden önce yüzbinlerce sıradan emekçinin bilgi ve becerisine bağlıdır.

Halkın gıda maddelerine, endüstrinin de hammadde gereksinimi sürekli artmış olmasına karşın, bu gereksinimler istikrarlı bir biçimde, üstelik son yıllarda giderek daha çok öz kaynaklarımızla, kendi üretimi-mizle karşılanmaktadır. DAC'nin 35. kuruluş yıldönümü nedeniyle yarışmalar örgütleyen Cumhuriyet'imizin kooperatifçi köylüleri ve tarım işçileri, geçen yıla oranla 1984'te yüzde 6,6'nın üstünde daha fazla tahıl elde etmeyi amaçlamaktadır. Onların, hayvancılık alanındaki amaçları ise, büyük ve küçük baş hayvanlar için gerekli olan yem miktarını ülke içinde sağlamak, bunu daha verimli kullanmak, sürekli olarak cins hayvan yetiştirmek ve verimliliği artırmaktır.

Bu yılki halk ekonomisi planının yüksek ödevleri tarım emekçilerinin

önüne daha yaratıcı bir çalışma istemleri koymakta, onları yeni yeni emek girişimlerine özendirmektedir. İnsanlarımız, kendi başarılarını anlıyorlar. ASBP 10. Kongresi'nin (1981) öne koyduğu ana ödevin, yani ekonomik politikanın sosyal politikayla içiçe, bir bütün olarak uygulanması, partinin tarımla ilgili stratejisinin ardıcılık ile yaşama geçirilmesi ödevinin başarılı çözümü de buna bağlıdır. Partinin bu stratejisi 80'li yıllarda, yeniden üretimin değişen koşullarında önümüzdeki hiçte basit olmayan amaçlara ulaşmanın açık programını çizmektedir.

Cumhuriyetimizdeki kooperatifçi köylülerin ve tarım işçilerinin geleceği güvence altına alınmıştır ve onlara açık bir perspektif sağlanmıştır. Devlet, tarım ürünlerini sabit fiyatlarla almayı garanti etmiştir. Bu ise üretimin daha da genişletilmesi, verimliliğin daha da artırılmasını özendirir. Köyler daha da güzelleşiyor, yeni, güzel ve konforlu evler kuruluyor. Bu, da, insanların sosyal güvenliklerinin çarpıcı göstergelerinden biri oluyor.

Kapitalist ülkelerdeki durumla bizdeki durum taban tabana zıttır. Federal Almanya Cumhuriyeti (FAC) Köylüler Birliği'nin başkanı Constantin von Heereman, örneğin bir demecinde, 1983 yılı içinde FAC'de her gün ortalama 56 köylünün toprağını ve işletmesini terketmek zorunda kaldığını, üstelik bu eğilimin yıllardan beri sürüp gittiğini belirtmiştir. «Köylünün öfke ve tepkisi büyüktür» diyen C. von Heereman, «gerçek protesto dalgası»nın ise ileride kabarcığını belirtti.

Cumhuriyetin 35 yıllık varlığı boyunca tarımda elde edilen başarılar ASBP'nin tarım politikasının doğruluğunu kanıtlamaktadır. Haklı olarak söylenebilir ki, böylesi açık ve amaca yönelik bir politika olmasaydı, şimdi halkımızın övündüğü bu büyük başarıların elde edilmesi düşünülemezdi.

Partimiz, tarım alanındaki dönüşümleri gerçekleştirirken K. Marks ve F. Engels'in «Komünist Partisi'nin Almanya'ya dönük istemleri»⁽²⁾ başlıklı yapıtında belirtilen görüşlerden esinlenmiş, ayrıca Almanya Komünist Partisi'nin 1932'de kabul edilen köylülere yardım programında Ernst Thälmann'ın yükselttiği ilkeleri klavuz edinmiştir. Köyün sosyalist temeller üzerinde yeniden kuruluşuna yönelik büyük süreç boyunca ASBP, Leninci kooperatif planının ana ilkelerini ardıcılık ile yaşama geçirmiştir. Bilindiği gibi, V. İ. Lenin, Marks ve Engels'in öğretilerine dayanarak tarım sorununu derinlemesine incelemiş ve köylünün sosyal baskıdan ancak işçi sınıfıyla sıkı bağlaşıklık içinde ve işçi sınıfının devrimci partisinin yönetiminde kurtulabileceğini göstermiştir. Rus devriminin önderi, ayrıca köylülerin sosyalizme kazanılması yöntemlerini de belirtmiştir. Tarım politikasına ve sınıfsal bağlaşıklara ilişkin Leninci ilkeler partimiz için her zaman eylem klavuzu olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Bu ilkeleri partimiz, Cumhuriyetin özelliklerini ve özgül tarihsel koşulları gözönünde bulundurarak

(2) K. Marks ve F. Engels. Yapıtlar. c. 5, s. 1.

uygulamaktadır. Bununla birlikte ASBP Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluk üyesi öteki devletlerin deneylerinden yaratıcılıkla yararlanmıştır.

Birincisi, köyün toplumsa işçi sınıfının ve onun devrimci partisinin yönetici rolü ardıcıl olarak sağlanmıştır. Bu, yarım milyon aztopraklı köylüye, göçmenlere ⁽³⁾, işçi ve esnafa yeteri kadar toprak verilmesini sağlayan 1945 demokratik toprak reformunun gerçekleştirilmesi sırasında böyle oldu. Bu, Tarım Üretim Kooperatifleri (TÜK)'nin kurulması sırasında da böyle oldu. Bu, bugün köyde entansifikasyon sorununun çözümü sırasında da böyle oluyor.

İkincisi, ülkemizde tarımın bütün gelişmesi, reform sırasında toprağa kavuşturulanların kendi işletmelerini kurabilmek için yardım programlarının hazırlanmasından, makina ve tarım araçları istasyonlarının kurulmasından, köydeki sosyalist dönüşümlerin gerçekleştirilmesinden günümüze dek geçen süre içinde her zaman sosyalist devletin, tüm halkın çok yönlü desteğine dayanmıştır.

Tarım, ülkedeki bütünsel yeniden üretim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Endüstri, kooperatifçi köylülere çalışmaları için gerekli olan herşeyi sağlamaktadır. DAC tarımının temel üretim fonları şimdi 80 milyar markı aşmış bulunmaktadır (köyde kooperatifleşmenin en yoğun olduğu 1960 yılına oranla 4 kat artmıştır). Tarım kesiminde çalışan kişi başına bu fonlardan düşen pay şimdi endüstrideki aynı değer göstergesinin yaklaşık dörtte üçüne eşittir.

Tarım Üretim Kooperatifleri'nin kuruluşu döneminde partimiz «İşçiler, haydi köye!» kampanyasının girişimcisi olmuştur. Parti, kolektif çalışmanın örgütlenmesi yolunda ilk adımların atılmasında köylülere yardım eden bilim adamlarının girişimini desteklemiştir. Onların bu davasını halk çiftlikleri (yani devlet işletmeleri) de desteklemiştir.

Üçüncüsü, üreticilerin TÜK'lerde örgütlenip birleşmelerinde ve üretimin ve emeğin toplumsallaştırılması yönünde atılan her adımda gönüllülük ilkesine şaşmadan ve titizlikle uyulmuştur. Parti, küçük hesaplarla köylülüğü kayırmalara karşı çıktığı gibi, her türlü kendiliğindenci teorilere de kesin karşı koymuştur. Parti bu konuda Engels'in şu görüşünü kendine kılavuz edinmiştir: Küçük mülk sahibi köylüye yaklaşım konusunda partinin ödevi «özel üretimi ve onların mülkiyetini ortaklığa dönüştürmek, ama bunu zorla değil, bu amaç için toplumsal yardımı sunarak somut örnek aracılığıyla yapmaktır.» ⁽⁴⁾ Engels, köylüye «dönüşmek için zaman tanımak» gerektiğini belirtmiştir. DAC'de bu süre 8 yılı bulmuştur.

⁽³⁾ Burada sözü edilen köylüler, savaş öncesinde, Polonya, Çekoslovakya ve Macaristan'ın şimdiki sınırları içinde bulunan topraklarda yaşamış olan ve 1945'te DAC'ne göç etmiş olanlardır. (Not Red.)

⁽⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 22, s. 518.

Dördüncüsü, partimiz kooperatif emeğin çok çeşitli biçimleri olabileceği ve kooperatif çalışmaya geçişin aşamalı olacağı, ancak bundan sonra dayanışmanın daha yüksek düzeyine geçileceği ilkesinden hareket etmiştir ve bu geçişin, Lenin'in sözleriyle ifade edersek, daha basit, kolay ve köylünün gidebileceği bir yoldan»⁽⁵⁾ gerçekleşmesini sağlamıştır. Cumhuriyetimizde, örneğin üretimin çeşitli düzeyde toplumsallaştırıldığı üç tip tarım kooperatifinin kurulmuş bulunması bunu kanıtlamaktadır.

Birinci tip kooperatiflerde sadece tarlalar ortaklaşa işlenirken, ikinci tip kooperatiflerde tarlalar ve çayırın yanısıra köylüler koşullar hayvanlarını ve makinelerini de birleştirmektedirler. Üçüncü tip kooperatiflerde ortak işletme tüm işlenebilir toprakları, orman ve otlakları olduğu gibi hayvan ve tarım araç ve gereçlerini de kapsamaktadır. Böylesi geçici biçimler köylülerin kooperatiflere girmesini kolaylaştırmıştır, çünkü bunlar insanların bilinç düzeylerindeki farklılığı gözönünde bulundurmıştır.

Beşincisi, Cumhuriyetimizde köyün sosyalist gelişmesi her zaman yaşam düzeyinin daha da yükseltilmesi, kültür ve eğitimin yaygınlaştırılmasıyla uyum içinde gerçekleşmiştir.

Dönüşümlere ilişkin tüm temel sorunlar, atılan ve atılacak olan her adım köylülerle yapılan sayısız kişisel sohbetlerde, toplantılarda, bölgesel konferanslarda ve ülke ölçüsündeki köylü kongrelerinde ele alınıp tartışılmıştır. Örneğin, DAC köylülerinin 12. Kongresine katılan 2212 delege doğrudan emek kolektifleri tarafından önerilmiş ve bölge konferanslarında demokratik bir biçimde seçilmiştir. Kongre hazırlıkları sırasında 193 bölge konferansı yapılmıştır, bu konferansların çalışmalarına 51 binden fazla delege (bunların 18 bini kadındır) katılmıştır, tartışmalar sırasında ise 2950 kişi söz alarak konuşma yapmıştır. Kongre karar tasarıları ile «Tarım Üretim Kooperatifleri Yasa Tasarısı»nın kamuoyunda tartışılması birkaç ay sürmüştür. Köylüler, işçiler ve bilim adamları sözkonusu tasarılarla ilgili olarak toplam 11 bin 441 öneri yapmış ve bütün bunlar bu belgelere kesin biçim verilmesinde dikkate alınmıştır.

ASBP'nin yönetiminde, işçi sınıfıyla sıkı bağlaşıklık içinde Cumhuriyetimizin köylüleri özel (kişisel küçük) işletmecilikten kooperatif çalışmaya geçişte karmaşık bir yol katetmişlerdir, ama dönüşümlerin en gergin anlarında bile üretimde düşüş değil, kesintisiz bir yükseliş sürmüştür. Önceleri birkaç sosyal kata bölünmüş olan köylülükten toplumda saygın bir yer alan bütünsel bir sınıf oluşmuştur.

Partimiz, tarım üretim ve hayvancılık kooperatifleriyle halk çiftliklerini sosyalist tarım işletmelerinin başlıca sosyal-ekonomik biçimleri saymaktadır ve bunlar daha uzun süre varlıklarını sürdürecektir. Deneyim gösteriyor ki, TÜK ve halk çiftlikleri arasındaki sıkı işbirliği ile içeriği de duru-

(5) V. İ. Lenin. Tüm yapıtlar, c. 45, s. 370.

lan kooperatif mülkiyet, bugünkü olgunluk düzeyi ile, üretim güçlerinin gelişmesi önünde geniş olanaklar açmaktadır.

Bugün Cumhuriyetimizde 1 150 tarım, yaklaşık 3 bin hayvancılık, 200 kadar meyve-sebze üretim kooperatifi; tahıl, meyve-sebze, çiçek vb. üreten 140 halk çiftliği ve yarıca hayvan yetiştiren 350 devlet çiftliği ve işletmesi ⁽⁶⁾ vardır.

Tarımsal yapıda kooperatif mülkiyet biçimi ağırlıktadır. Tarım alanındaki devamlı işçilerin yüzde 82'si TÜK'lerde çalışmaktadır. TÜK'ler ülkedeki işlenebilir toprakların yüzde 87,5'ini işletmekte, toplam hayvan sayısının yüzde 89'unu yetiştirmekte ve temel tarım üretiminin ana fonlarının yüzde 80'ninden fazlasına sahip bulunmaktadırlar. Devletçe satın alınan tahıl ve patatesin yüzde 95'ini, hayvancılık ürünlerinin yüzde 77'sini de kooperatifler sağlamaktadır.

Bu sayılar, halka gıda maddelerinin sağlanmasında kooperatifçi köylülerin rolünün ne denli büyük olduğunu göstermektedir. Onların giderek daha büyük bir bölümü, işçiler karşısındaki kendi bağımsızlık görevini kolektif mülkiyetin sağladığı büyük olanakları daha tam kullanma yükümlülüğü olarak kavramaktadır.

Halk çiftlikleri (devlet işletmeleri) köyde işçi sınıfının yoğun bulunduğu merkezlerdir. Tarımsal üretimle uğraşan halk çiftlikleri DAC'deki tüm işlenebilir toprakların yüzde 7,7'ini işletmekte, hayvancılıkta uğraşanlar ise tüm hayvan sayısının yüzde 11'ini (ailelerin kendi işletmelerindeki hayvanlar bu sayıya dahil değildir) yetiştirmektedir. Bu çiftliklerin ekonomik bakımdan önemi şuradan gelmektedir ki, bu çiftliklerde her şeyden önce geniş ıslah çalışmaları yürütülmektedir. Bunlar, örnek işletmeler olarak bilim ve teknik alandaki yeniliklerin tarımda uygulanmasında, genç kadroların yetiştirilmesinde büyük sorumluluk taşımaktadır.

ASBP'nin 7. Plenumu (Kasım 1983), partimizin 10. Kongre'sinde sapta- nan ekonomik stratejinin yaşama geçirilmesinin sonuçlarını gözden geçirmiştir. Plenum'daki konuşmasında E. Honecker şunu vurgulamıştır: Şimdi ana görev, fon birikimini artırıcı entansif üretimi daha ardıcıl ve amaca yönelik olarak gerçekleştirmek, bilim ve teknolojinin etkinliğini daha da artırmak ve genel olarak da tarımın verimliliğini, etkinliğini yükseltmektir.

Bu, tarımda çalışanlar için toprağa, hayvanlara, makine ve araçlara, gübreye ve tarım ilaçlarına karşı tutumlu davranmak, kısaca tüm fonları azami ölçüde etkin ve verimli kullanmak demektir. Biz çabalarımızı, tarımda verimliliğin artırılması için, geçmişe oranla çok daha geniş rezervlerin ortaya çıkarılması, üretimin genişletilmesi ve çok yönlü entansif-

(6) 1970'li yıllarda, TÜK'lerden ve halk kooperatiflerinden ekonomik olarak kendi kendine yeterlilik temelinde, aralarında işbirliği yapan uzmanlaşmış tarım ve hayvancılık işletmeleri gelişti.

leştirilmesi üzerinde yoğunlaştırmaktayız. Üretimde verimliliğın ve kalitenin hissedilir ölçüde yükseltilmesi ve böylece harcamalar ile elde edilen sonuçlar arasındaki orantının kararlılıkla iyileştirilmesi ödevi öne konmaktadır. Sosyalizmin üstünlüklerini bilimsel-teknik devrimle daha sıkı bağlayarak, bu temel üzerinde emek verimliliğında ve tarım üretiminde gerekli artışı sağlamaya, ürünün daha yüksek düzeyde işlenmesini, kayıpların daha da en alt düzeeye düşürölmesini sağlamaya çalışıyoruz.

Cumhuriyetimizde sosyalist tarımın bundan sonraki gelişmesinde biz, ASBP'nin 10. Kongre kararlarında belirlenen ana doğrultulara göre hareket etmekteyiz. Bu belgelerde, ekonominin bu dalında entansifikasyonun temel etmenleri olarak şunlar gösterilmiştir: Mesleki eğitim, emekçilerin uzmanlık düzeyinin yükseltilmesi, mekanizasyon, kimyasallaştırma, toprak ıslah işleri, tarım ürünlerinin korunması.

Şimdi tarıma daha büyük önem verilmektedir. Bilindiğı gibi toprak bizim temel üretim aracımızdır. DAC'de kişi başına sadece 0,37 hektar tarımsal kullanıma elverişli toprak düşmektedir. Bunun için parti ve devlet her metre kare toprağın verimli kullanılmasına, onun verimliliğının artırılmasına, erozyondan korunmasına, kır işlerinde elverişli agroteknik sürelere uyulmasına, kır işlerinin yüksek kalitede yapılmasına, ayrıca kayıpların azaltılmasına bu denli büyük önem vermektedir.

Tarım üretim kooperatifleri ve halk çiftlikleri toprağın verimli kullanımına ilişkin uzun süreli programlar hazırlamakta ve bu programlar bilimsel gelişmelere göre belli sürelerle yenilenmektedir. Köy emekçilerinin çabaları, her şeyden önce üretimin iklim ve doğa koşullarına daha iyi uygunlaştırılması, daha fazla ürün alınması ve verimliliğın artırılması üzerinde yoğunlaştırılmaktadır.

Azami verim konsepti denilen belgeler, bu yönde etkili araç olarak kendini kabul ettirmiştir. Bu belgelerde köylünün deneyimleri bilimsel teknik ilerlemeyle birleştirilmekte, entansifikasyonun tüm faktörleri en iyi biçimde ahenkleştirilmektedir. Emek kolektiflerinin, bunların yöneticilerinin ve bilim adamlarının ortak çabalarıyla hazırlanan bu tür konseptlerin tamamiyle somut koşullara göre, şu veya bu bitkinin yetiştirildiğı her tarlaya ve toprak bölgesine göre düzenlenmesini önemli saymaktayız.

Bu belgelerde toprağın, bitkilerin genetik potansiyelinin, üretim fonlarının en etkili kullanımı için, daha yüksek verim elde etmek için gerekli olan tüm örgütsel ve teknolojik önlemler öngörülmektedir. Sözü edilen konseptler sayesinde köylüler, örneğın Albersroda'daki tarım üretim kooperatifinin üyeleri iyi ve verimli topraklardan hektar başına 61,9 kental tahıl elde ederken, verimi daha az olan topraklara sahip olan Lindenberg Halk Çiftliğı'nin işçileri hektar başına 40,4 kental ürün elde edebilmektedir.

Eylem programı niteliğindeki bu azami verim konseptleri giderek daha çok işletme tarafından kullanılmaktadır. Çünkü insanlar bunları kendi emeklerinin sonuçlarının iyileştirilmesinde, üretim üzerindeki denetimin örgütlenmesinde güvenli bir araç olarak görmektedirler. Bu belgeler şu bakımdan da değerlidir ki, bunlar emekçilerin «kendine» düşen pay, «kendi» mahsulü üzerindeki sorumluluğunu artırmakta, yeni yeni girişimlerin doğmasını sağlamaktadır.

Tarımcılık alanında, tahıl ürünlerinde verimin artırılmasına çözümleyici önem verilmektedir, çünkü tahıl önemli gıda maddesidir. Bizim amacımız, halk ekonomisinin gıda maddelerine ve hayvan yemine olan gereksinimlerini kendi üretimimize dayanarak daha tam ve bütünüyle karşılamaktır.

Bilindiği gibi, kimi ülkelerin emperyalist çevreleri tahıl ürünlerini sosyalizme karşı bir silah olarak kullanmayı sadece ilan etmekle yetinmeyip, pratikte uygulamayı denediler. Ne ki, bu tür girişimler, sonuç itibarıyla, sadece kendi tahıl üretimimizi daha da artırmak için güçlerimizin seferber edilmesine yardım etti. 1982 ve 1983'te elde edilen ürün, bunu başarmanın olanaklı olduğunu gösterdi. Elverişsiz hava koşullarına rağmen biz, iki yıldır ard arda DAC tarihinde ilk kez rekor düzeyde ürün elde ettik.

Kaldı ki, burada sözkonusu olan, sadece hububat alanında değil, tüm öteki bitkilerde, özellikle pancar ve patates üretiminde verimin yükseltilmesidir. Hayvan yemi üretimi alanında, ekilebilir toprakların ve meraların kullanımında daha büyük ek kaynaklar vardır. Biz şimdi, ziraat tekniğinin yardımıyla, emeği daha iyi örgütleme ve ıslah çalışmalarını hızlandırma önlemleriyle kısa sürede yüksek ve istikrarlı ürün elde etme, tarım ürünlerinin kalitesini sürekli iyileştirme ödevini öne koymuş bulunuyoruz. Bunun için, bilimsel teknik ilerlemenin kazanımlarına daha geniş ölçüde, planlı ve ardıcıl olarak dayanmak gerekiyor, çünkü ekonomik büyüme bunlarla sıkı sıkıya bağlıdır. Son 35 yıl içinde tarımda bilimsel potansiyelin ne denli geliştiğini şu sayısal veriler açıkça göstermektedir: 1950'de tarım, orman alanında ve gıda endüstrisinde bilimsel araştırma ve deneysel-proje (etüd) işlerinde çalışanların sayısı sadece 2.750 iken (yüksek ve orta öğrenimli 280 uzman da bu sayıya dahildir), bugün bunların sayısı sırasıyla 16,650'ye ve 8,150'ye yükselmiştir.

ASBP MK Politik Bürosu'nun 1982'de onayladığı tarım alanında araştırmalara ilişkin uzun vadeli program bu alanda, örneğin toprakların verimliliğinin artırılması, bitki ve hayvan ıslahının iyileştirilmesi, aynı zamanda tarım işletmelerinin ekonomik etkinliğinin artırılması ve üretimin daha tam örgütlenmesi gibi önemli ödevlerin çözümüne yöneliktir.

Tarım üretim kooperatifleri ve halk çiftliklerinin giderek daha büyük

bir bölümü bilim ve tekniğin yeni kazanımlarından yararlanmaktadır. Bilim adamları, benzer koşullarda çalışan kolektifler arasında hâlâ, verimlilik bakımından varolan farkın giderilmesi için köy emekçilerine enerjik bir biçimde yardım etmektedirler. İşte burada biz, tarım alanındaki emek verimliliğinin artırılması için büyük bir ek olarak görüyoruz.

Köylüler, tarım ilaçları merkezlerinden ve bölgesel tarım araçları ve makineleri işletmelerinden büyük destek görmektedirler. Birincileri, büyük kooperatif birlikleridir. Kurucularının (TÜK ve halk çiftlikleri) siparişleri üzerine bu birlikler gübreleme işlerini, ilaçlama ve zararlılara karşı mücadele ve önlem alma çalışmaları yapmakta, ayrıca taşıma işlerini örgütlemektedirler. İkincileri, yani bölgesel tarım araçları ve makine işletmeleri, devlet kuruluşlarıdır. Bunlar, kooperatiflerin ve halk çiftliklerinin öz malı olan traktör, tarım araç ve gereçlerini onarmakta, tüm teknik araç ve gereçlerin kullanıma hazır duruma getirilmesini sağlamaktadırlar. Bununla birlikte üretimin rasyonelleştirilmesine, teknik araçların daha iyi kullanım ve bakımının sağlanmasına yardım etmektedirler.

Hayvancılık alanında entansifikasyonun hızlandırılması görevi, her şeyden önce, yüksek bir üretkenlik sağlamayı, hayvanların daha iyi beslenmesini, mal üretiminde kaybın azaltılmasını ve yem tasarrufu yapmasını içermektedir. Bu alanda 1983 yılında elde edilen sonuçları, yani her 100 inekten 100 buzağı, her domuzdan bir yavru lamada ortalama 19,7 domuz yavrusu alındığı 1983 yılı başarılarını ana hedef almaktayız. Öteki alanlarda olduğu gibi, hayvancılık alanında da hayvan yetiştiricisi her işletme için hazırlanan azami verim konseptleri geçerliliklerini kanıtlamıştır. Cumhuriyetimiz şimdi, hayvancılık alanında deneyimli ve iyi yetişmiş kadrolara sahiptir. Ama bu sektörün önünde de çok daha yüksek düzeyde istemler bulunmaktadır. İşte bunun içindir ki partimiz, işçilerin mesleki bilgi ve uzmanlık düzeylerinin artırılması, onlara bilimsel teknik devrimin yeni kazanımlarının ulaştırılması bakımından TÜK ve halk çiftliklerine etkin yardımın sağlanmasına büyük önem vermektedir. Geçen yıl "hayvancılık" kampanyasını başlatmış bulunan Alman Hür Gençlik Birliği (FDJ) bu alanda aktif bir rol oynamaktadır. Birliğin girişimi üzerine birçok hayvan yetiştiricisi genç, emek verimliliği henüz yeterli düzeyde olmayan kooperatiflere ve halk çiftliklerine gidiyorlar. Halk temsilciliklerinin yerel yönetimleri bu girişimi her bakımdan destekliyor, genç insanlara konut sağlamada ve konut kuruculuğunda yardım ediyor, onların çocuklarına kreş ve çocuk yuvalarında yer sağlıyor, gençler için diskotekler, spor ve kültür salonları açıyor, tek sözle genç işçilerin ve yeni gelen emekçilerin köye ısınır alışmaları için gerekli alan her şeye yapıyorlar.

Tarımın entansifleştirilmesine ilişkin yeni yedek olanakların ortaya çıkarılması için, yeniden üretim sürecini, her aşamada ekonomik yapmak, bu süreci yetenekli bir biçimde yönlendirmek gerekmektedir. Bu ise, devlet

organlarının, TÜK'lerin ve halk çiftliklerinin önüne yönetimin, planlamanın ve ekonomik hesap işlerinin daha da mükemmelleştirilmesi istemini koymaktadır.

Üretimin ekonomik örgütlenmesi ilkesinin yaşama geçirilmesi, her şeyden önce, emeğin sonul sonuçları için insanların maddi ilgisini ve sorumluluğunu özendirmek demektir. Tarım ürünleri fiyatlarında yapılan reform, işte bu amaca hizmet etmektedir. Sözkonusu reformun gerçekleştirilmesi kararı ASBP'nin 10. Kongresi'nde alınmış ve 1 Ocak 1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yeni fiyatlar halk ekonomisi giderlerini ve üretimin etkinliğini daha iyi saptama olanağını sağlamaktadır. Masrafların daha tam olarak saptanması ise, bunların, geçmişe oranla daha hızlı bir biçimde azaltılması yönünde atılan ilk adımı oluşturmaktadır. Gerçekleştirilmekte olan reformun özü şudur: Kooperatifçi köylüleri ve tarım işçilerini tarımda üretimi ve verimliliği artırmaya esinlendirmek. Bundan başka bu yenilik, yani tutumluluk ve hesaplı bir işletmecilik gibi olumlu köylü gelenekleri ruhundaki bu reform, en az masrafla iyi sonuçlar elde etmek için maddi ilgi uyandırmaktadır. Şunu da hemen belirtelim ki, tarım ürünleri fiyatlarındaki değişiklik, gıda maddelerinin perakende fiyatlarında her hangi bir değişikliğe yol açmakta, bu fiyatlar, eskisi gibi, sabit kalmaktadır.

Kooperatiflerin ve halk çiftliklerinin büyük bir bölümü üretimin ve çalışmanın örgütlenmesini kendi yörelerine ve koşullarına, yani köyün uzaklığına, çiftliğin boyutlarına vb. göre daha iyi bir biçimde düzenlemektedir. Örneğin, çalışma ve sorumluluk alanı çok daha kesin olarak belirlenmiş gruplar ve devamlı ekipler esas alınarak yapılan iş örgütlemeleri iyi sonuçlar vermiştir. Şimdi önde duran ödev ise, her yerde bu kolektiflere üretim fonlarını devredip bunları pekiştirmek, planları kesin olarak belirlemek ve hesapları düzenli yapmaktır. Deneyimin gösterdiği gibi, bu yoldan köy emekçilerinin girişimciliğini ve sorumluluğunu önemli ölçüde yükseltmek, onları çok daha geniş biçimde üretim süreçlerinin yenitimine doğrudan katılmasını sağlamak olanaklıdır.

12. Köylü Kongresi'nin kararlarında, «köy ekonomisindeki kooperasyon (?), sosyalist üretim ilişkilerinin daha da sağlamlaşması için nesnel bir gereksinimdir ve aynı zamanda entansifikasyonun motorudur» (*) deniyor. Bunun içindir ki, bizim çabalarımız tarımı da, hayvancılığı da kapsayan bütünsel, çok daha etkin bir yeniden üretim sürecini örgütlemeye yöneliktir.

Marks ve Engels'in de vurguladıkları gibi, bilimsel ve teknik ilerleme üretimde uzmanlaşmayı derinleştirmekte, «beraberinde, iş bölümünün

(?) Burada sözü edilen kooperasyon, daha önce hissedilen tarım ve hayvancılık işletmeleri arasındaki işbirliğini ifade etmektedir. (Not Red.)

(*) Protokoll des XII. Bauernkongresses der DDR, s. 53-54.

daha da gelişmesini getirmektedir.»⁽⁹⁾ Ancak, bununla birlikte hayvancılıkla tarımsal üretim arasındaki çok çeşitli ve sıkı bağlar ağı varlığını sürdürmeye devam etmektedir.

Yukarda da belirtildiği gibi, 1970'li yılların sonunda DAC'de, hukuksal bakımdan bağımsız olarak, belli alanlarda uzmanlaşmış tarım üretim kooperatifleriyle hayvancılık işletmeleri ve halk çiftlikleri oluşturulmuştur. Ama biyolojik, ekonomik ve toplumsal süreçleri, «toprak-bitki-hayvan-toprak» ilişkilerinin tüm sistemini kapsayan yeniden üretimin bir bütün olarak etkin örgütlenmesi bu işletmelerin ortak işbirliğiyle sağlanmaktadır. Bu ise, ekonomik büyüme olanaklarının daha tam seferber edilmesine, üretimin en iyi düzenlenmesine, bitki ve hayvanların doğa niteliklerinden daha iyi yararlanmaya ve sonuçta da bir bütün olarak bu sektörde verimliliğin artırılmasına yardım etmektedir.

TÜK'nin ve halk çiftliklerinin kendi aralarındaki işbirliğinin organları olan kooperatif konseyleri ve onların komisyonları hayvancılığın ve tarımın gelişmesini bütünsellik içinde yönlendirmektedirler. Bu konseyler ekonomik hesap temeline dayalı bir faaliyet göstermektedir. Burada her işletme veya ekonomik birim kendi hukuksal bağımsızlığını korumakta, kooperatif konseyi ise ortak ödevlerin çözümü için güçlerini birleştiren işletmelere hesap vermek zorundadır. Parti örgütlerinin amaca yönelik çalışmalarının bir ürünü olarak, son yıllarda, kooperatif konseyleri deneyimli kadrolarla daha da güçlenmiştir.

TÜK'nin ve halk çiftliklerinin başarılı gelişmesi, köylülerin köylerine içten ve sıkı bağlılığı olmadan düşünülemez. Burada, yerel halk temsilcilikleriyle onların sınırları içinde bulunan tarım işletmeleri arasındaki işbirliği büyük önem taşımaktadır. Bu işbirliği ne denli sıkı ve sağlamsa, köydeki yaşam da o denli iyi ve çekicidir.

Çağdaş sosyalist köy bilgili, kültürlü köylü ve köylü ailesi demektir; bakımlı, iyi işlenen tarlalar, verimi yüksek olan cins hayvanların yetiştirilmesi demektir; güzel, dayalı-düşeli evler, bahçe ve parklar, spor ve kültür tesislerinin, sağlık tesislerinin bulunduğu yerleşim yerleri demektir ve elbette, tüm hizmet sisteminin iyi düzenlenmiş olması demektir.

DAC'de şimdi, bazı tarım ürünlerinin, doğrudan üretildikleri yerlerde işlenmesi gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu, çok yararlı bir iştir, çünkü toprak ürünlerinin hızla ve kayba uğramaksızın kullanımı ve halkın gereksinimlerinin daha iyi karşılanması bu yoldan sağlanabilir. Bu tür üretimlerin örgütlenmesi birçok açıdan yararlıdır: Taşıma harcamalarının azaltılmasını olanaklı kılmakta, ürün daha yerinde kullanılabilir hale (örneğin hayvan yemi) getirilmekte ve nihayet tarlada veya fermalarda çalışan köy halkından gerekli olduğu zamanlar, yoğun hasat kampanyaları sırasında

⁽⁹⁾ K. Marks ve F. Engels. Yapıtlar, c. 3, s. 20.

kooperatiflere yardımcı olarak yararlanılmaktadır. Şunu da belirtelim ki, bu tür küçük işletmeler (örneğin meyve suyu üreten atölyeler) kendi bağ-bahçesi olan ve buralarda meyve, sebze yetiştiren köylüler için de yararlıdır. Çünkü onlar, ürettikleri ürünleri satmak için kente kadar gitmekten kurtulmuş oluyordur.

Tarım üretimin gelişmesine ilişkin bizim konseptimiz, kişisel girişimciliğin, yani ayrı ayrı kişiler tarafından yapılan üretimin genişlemesini de içermektedir. Cumhuriyetimizde, serbest zamanlarında, kolektif bahçeliklerde pek büyük olmayan arsalarda meyve ve sebze üreten ya da tavuk gibi küçük baş hayvan yetiştiren yurttaşları çatısı altında birleştiren özel bir Birlik vardır. Bu Birliğe üye olanların sayısı 1,2 milyondan fazladır.

ASBP, tarım ve hayvancılık alanında bu tür özel girişimciliği kamu sektörünün önemli bir yedeği olarak görmektedir. Bu tür küçük üretimin devlete gıda maddeleri sağlamada ne denli bir ekonomik katkısı olduğunu şu oranlar açıkça göstermektedir: Domuz etinin yüzde 14,1'ini, sığır etinin yüzde 10'unu, tavşan etinin yüzde 99,1'ini, yumurtanın yüzde 44'ünü, yünün yüzde 26'sını, meyvenin yüzde 27'sini ve arı balının da yüzde 98'ini bu küçük özel işletmeler sağlamaktadır.

Bu özel yardımcı işletmelerde et üretiminin daha da artırılması için biz, makina kullanımı için pek elverişli olmayan küçük ve dağınık tarlaların yem üretimi için en iyi biçimde ve daha geniş ölçüde kullanılmasını gerekli görüyoruz. İşte bu sorunla, daha önce sözünü ettiğimiz Birlikler ve ayrıca Köylü Yardımlaşma Birliği giderek daha aktif ilgilenmektedir.

Partimiz, sadece tarım politikasının sorunlarıyla değil, yaşamın her alanlarıyla ilgili olarak atacağı adımları her zaman, önceden yurttaşlarla esaslı bir biçimde görüşüp tartışmaktadır. ASBP ileride de böyle hareket edecektir, köylülerle, köy halkıyla köylü her düzeydeki yasama ve yönetim organlarına temsilci olarak seçilmiş bulunmaktadır. Cumhuriyetimizin en yüksek organı olan Halk Meclisi'nde 59 köylü milletvekili vardır. TÜK'lerin yönetimine seçilmiş olan 50 binden fazla kişi, bu yönetimlerde aktif çalışma yürütmekte, kararları hazırlayan yönetim komisyonlarının çalışmalarına ise kooperatif üyesi olan her iki kişiden biri katılmaktadır. Bunun yanı sıra gençlik ve kadın örgütleri çok çeşitli girişimlerde bulunmaktadırlar.

Bütün bu başarılar, ASBP'nin barışın korunmasına ve halkın genliğinin daha da yükselmesine hizmet eden politikasını köydeki insanların yaratıcı aktifliğine ve güvenine dayanabileceğine olan inancımızı güçlendiriyor. Köylülerin 12. Kongresi şu belge altında geçmiştir: «Ekmek için barış gereklidir, barışı korumak için elimizden geleni yapacağız!»

«Üçüncü Dünya»daki toplumsal çalkantılar fırtınası neyi gösteriyor?

Donald Ramotar

*Guyana İlerici Halk Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi
BSS Yazı Kurulu üyesi*

Ahmet Salem

*Sudan Komünist Partisi MK Ekonomik Komisyon üyesi
BSS Yazı Kurulu üyesi*

Raja Collure

*Sri Lanka Komünist Partisi Politik Büro aday üyesi
BSS Yazı Kurulu üyesi*

«Üçüncü Dünya» bir uçurumun eşiğinde, görülmemiş boyutlarda bir insanlık felaketiyle, politik bir çöküntüyle yüz yüze. Burjuva iletişim araçlarının gelişen ülkeler konusunda söylediklerinin ortak noktası işte budur. İnsanlık nesline yaklaşan felaketler ve tufanları haber veren yeni belirmiş kahinlerin heyecanıyla, burjuva gazetecileri, diplomatlar ve politika uzmanları, ulusal bağımsızlıklarına kavuşmuş ve «modernleşme» yolunda ilerlemiş ülkelerin şimdi bir gerileme dönemine girdiklerini tekrarlayıp duruyorlar. İnşaat alanları terkedilmiş durumda, binlerce çocuk okula gidemiyor, dilenciler tekrar sokakları istila etmişler, yiyecek dükkanları çalgın kalabalıklar tarafından yağmalanıyor, şöyle oluyor, böyle oluyor diyorlar.

Bu yıl başlarında, ekmeğin ve öteki temel gıda maddelerinin fiyatlarının neredeyse iki katına çıkması üzerine Tunus'taki olayların ardından, burjuva iletişim araçları, «ekmek ayaklanmaları»nın ve son on yılın ortalarında Mısır'ın, ve daha sonra Sudan, Fas, Liberya ve kendini emperyalist merkezin yörüngesinde bulan kimi öteki ülkelerin toplumsal yaşamını sarsan, nüfusun benzeri kendiliğinden gelme şiddetli protesto eylemlerinin tekrarı tehlikesinden sürekli söz ettiler. Emperyalist çevrelerin kişileri, örneğin ABD eski cumhurbaşkanı güvenlik danışmanı Zbigniew Brezezinski, İngiltere Sosyal Demokrat Parti lideri David Owen, ve bir zamanların Japonya dışişleri bakanı Saburo Okita gibileri, Üçlü Komisyon'un dikkatini bu komisyonun dünya çapındaki öngörülerini içeren son raporu bunlar tarafından hazırlandı, şiddetle yüklü «Afrikanın, Asya'nın ve Latin Amerika'nın geniş bölgelerindeki toplumsal karışıklara»⁽¹⁾ çekmeyi ge-

(1) Bak: «Le Monde», 3 Nisan 1984.

rekli gördüler. Görülüyor ki, uluslararası tekeli sermayenin böylesi bir forumu, Beyaz Saray'ın şimdiki yöneticisi Ronald Reagan'ın gelişmekte olan ülkelere karşı duyduğu büyük güç horlamasının üzerine çıkarak alarm zillerini çalmaya karar veriyse, bu çevrelerde rahatsızlık olması için önemli nedenler var demektir.

Baskı altında olanların tekrarlanan eylemleri üzerine burjuva basınındaki yorumlara bakarak, egemen kapitalist sınıfın üyeleri, protestonun toplumsal yanının kesinliği karşısında alarma geçtiler. Çünkü sallantıya uğrayan ve istikrarsız hale gelen, emperyalizme sınıf desteği sağlayan gerici güçlerin Asya ve Afrika bölgelerindeki ülkelerde burjuvazinin asalak (bürokratik, v.b.) tabakalarının ve Latin Amerika'daki yerel tekeli oligarşi seçkinlerinin ve faşist kafalı militaristlerin – konumlarıydı. Aynı zamanda, genellikle sınıfsal hakimiyet sisteminin geleceği konusunda da alarma geçtiler. Son olara, burjuva propagandacıları, bir yandan tahmin edilmeyen karışıklıklar ve kaoslarla yüklü bu tüm kıtalardan insanların korkunç sefaleti üzerine konuşmaya büyük bir gayret gösterirken bir yandan da, birçok «Üçüncü Dünya» ülkesindeki patlayıcı toplumsal duruma ilişkin olarak paçavrası çıkmış bir teze, yani «Libya», «Küba» ya da (tabii ki) «Sovyetler»den gelen bir «dış tehdit» tezine başvurmayı unutmuyorlar.

Gerçekte, emperyalist çevrelerin rahatının kaçması için birçok neden vardır. Kurtuluş hareketi, dünya sosyalizminin desteğine dayanarak, geçen onyıllarda büyük başarılar kaydetti. Saldırgan gayretlerine karşın, Washington hareketi geriletmeyi başaramadı. Tersine, ulusal kurtuluş ve sınıf savaşının belirmesi olguları çoğalıyor ve bu, yalnızca fırtınalı kendiliğinden gelme protestolarda ifadesini bulmakla da kalmıyor. 1980'lerin ortalarında, bu kıtalardaki ülkelerin işçi sınıfının deneyiminden açıkça görülebileceği gibi, halk hareketi artan bir örgüt ve bilinç unsuruyla belirleniyor.

İşçi sınıfının sıraları kabarıyor. Brezilya'da örneğin, sanayi proletaryasının sayısal gücü, son on yılda (1970–1980) bir kat artarak yaklaşık 7 milyona ulaştı. Kentteki sendikalı ücretli sayısı 4 milyonu aştı. Benzer değişimler, dünyanın bu bölgesindeki sanayileşmekte olan öteki ülkelerde de oldu.

İşçi hareketi daha militan bir hale geliyor ve Hindistan, Meksika, Mısır, Nijerya ve Ekvador'a ilişkin kayıtlardan görülebileceği gibi, grevler ve iş anlaşmazlıkları gittikçe daha sık onların başarısıyla sonuçlanıyor. Hatta, sendikal hareketin askersel-bürokratik rejimler tarafından denetlendiği Asya ve Afrika ülkelerinde bile (Endonezya, Tayland), işçiler bu rejimlere tekrar tekrar meydan okudular ve çıkarları için savaşa giriştiler.

1980 ortalarının birçok toplumsal protesto hareketinin bir diğer niteliği

de, bunlara katılanların politik istemlere aktif destek göstermeleridir: Halk düşmanı önlemlerin ve düzenlemelerin kaldırılması, toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesi, gerici diktatörlüklerin yıkılması, ilerici bir dış politika ve dış ekonomik hat izlenmesi, barış içinde yanyana yaşama politikasının uygulanması. Yalnızca geçen yıl içinde emekçi halk hareketinin güçlü bir yükselişi Brezilya, Şili, Peru, Bolivya, Uruguay, Meksika, Arjantin, Sri Lanka, Bangladeş, Filipin, Pakistan, Zaire gibi ülkelere dalga dalga yayıldı.

Aynı zamanda, kapitalist yolu seçmiş ülkelerde, geniş halk katmanları arasında genel hoşnutsuzluk artışının olduğu açıktır ve bunun nedenleri nesneldir. Emperyalist ya da yerel burjuva çevrelerin ve feodal monarşistlerin önderleri, sözde «solcu»ların ya da «fundamentalist müslümanların» (İran devriminden sonra moda olan bir şey ve dine en bağlı müslümanlar için kullanılıyor) yıkıcı eylemlerini ne kadar öne sürerse sürsünler, yığınları binlerle harekete geçiren, sağ ya da sol aşırıların belgileri değildir. Bunun nedeni, bunalımın yükünü gittikçe yoksulların sırtına yüklemeye çalışan baskıcı rejimlerin adaletsiz politikalarıdır. Bu politikaya karşı direniş göstermek, yokluk içinde yaşayanların kaçınılmaz maddi zorlukları ve sefaleti tarafından ezilen ve bir avuç sömürücünün sürdürdüğü varlık ve lüks içindeki yaşama tepki duyanların doğal bir yanıtı oluyor.

Toplumsal hoşnutsuzluk şimdi iç ve dış olmak üzere iki tür etmen tarafından keskin bir şekilde artılıyor. Toplumsal protesto hareketleri geçmişte de yer alıyordu, ancak şimdi, *onlarca* ülkede, eşi görülmemiş verimli topraktan fıkkırıyorlar. Bu ülkeler, kapitalist dünyanın derin ve uzayan bunalımının en kötü sonuçlarını hissediyorlar, hammadde fiyatları düşüyor, mamul dışalım fiyatları ve borç yükü ise sürekli artıyor. 1980'lerin başında bir diğer devresel gerilmeden geçen dünya kapitalist ekonomisinin piyasa mekanizması, kapitalist dünyanın çevresinde ekonomik büyümeyi öylesine yavaşlattı ki, gelişmekte olan pek çok ülkede kişi başına gayrisafi üretimde bir düşüş oldu. Bu ülkeler yenisömürgeci talanın hedefleri olmaya devam ediyor. Yalnızca son on yılda, yeni bağımsızlığına kavuşmuş devletlerde çok uluslu şirketlerin gerçek kârı yaklaşık yüzde 25 arttı.

Uluslararası ilişkilerde açık olarak kuvvet kullanımına tapmadan oluşan ve ekonomik baskı ve dikta üzerine temellenmiş olan Reagan ekonomisinin az gelişmiş ülkelere daha da ağır saldırılar yöneltmesi, durumu daha da kötüleştiriyor. Reagan ekonomisinin savunucularının doğrudan emriyle, yardım programları kesiliyor ve İMF ve Dünya Bankası'nın her adımı gittikçe daha fazla bir şekilde Washington'un monetarist çizgisinin yedeği haline geliyor. Kimi kapitalist ülke hükümetlerinden gelen her hangi bir «aydın» girişim-örneğin, böylesi bir yardımın artırılmasını savunan gerçekçi politikacıların tavsiyeleri ve «Üçüncü Dünya'nın talihsizlikleri üzerine tekrar tekrar dile getirilen kaygılar, ya kasıtlı olarak görmez-

likten geliniyor (birinci ve ikinci Brandt raporlarıyla yapıldığı gibi) ya da elin kenarıyla itiliyor.

Reagan yönetiminin baskısı altında, uluslararası tekелci çevreler gelişmekte olan ülkelerin hastalıklarını yalnızca ve yalnızca «acı ilaçlar» aracılığıyla «tedavi» etmeyi deniyorlar. İşte IMF ve Dünya Bankası'nın yaptığı tam budur. Bu ülkelere tanınan yeni kredilerin her doları için, bu ülkelere daha sık olarak ücretleri dondurmaya, temel gıda maddeleri için hükümet sübvansiyonlarını kesmeye, besin ve ilaçların fiyatlarını büyük ölçüde artırmaya ulusal parayı devalüe etmeye vb. zorlanıyorlar. Banka patronlarının reçeteleriyle nüfusun geniş tabakalarının çıkarlarını feda etmeyi kabul eden rejimlerin, işçi sınıfının ve kentlerin yarıproleter tabakalarıyla kır yoksullarının eşi görülmedik güçlü ve geniş eyleminin hedefleri haline gelmiş olması şaşırtıcı değildir. Halktaki hareketlilik yalnız tek tek kent ve köyleri değil, kelimenin tam anlamıyla ülkeleri baştan aşağı sarıyor. Yılın başında Tunus ve Fas'ta ve son olarak da Dominik Cumhuriyeti'nde olan budur. Ordu ve polisin yürüttüğü ceza eylemlerinde, yüzlerce insan yaralandı ve öldü, aynı zamanda birçoğu sahte suçlamalarla gaddar bir yargılamaya hedef oldular. Bu ülkelerdeki komünistler ve öteki sol güçler IMF'nin dayatmalarına boyun eğme politikasını ve yığın eylemlerine katılanların koğuşturulmasını kınadılar.

Süren bağımlılık ilişkileri, egemen seçkinlerin toplumsal manevra açısını sınırladıysa da, halkın hoşnutsuzluğu, onları birçok kez halk düşmanı ekonomik önlemlerini iptal etmeye zorladı. Egemen çevreler, emekçi halkın yanıtını tanımak zorunda kaldı. Örneğin Guyana'da, yığınlar, hükümetin IMF ile 1978'de imzaladığı ilk anlaşmadan bu yana ağır bir yükü taşımaya mecbur bırakıldılar. Böylesi anlaşmaların dayattığı bilinen sert önlemler, emekçi halkın artan çıkışıyla karşılaşılıyor. Emekçi halkın savaşımları, IMF ile geçen yıl görüşülen başka bir anlaşmanın sonuca bağlanmasının önüne geçti.

Gelişmekte olan ülkelerdeki işçi sınıfının ve öncüsünün önünde duran başlıca antiemperyalist görevler arasında, zaten dayanılmaz yaşam koşullarına mahkum edilmiş olan insan için yıkıcı sonuçlara yol açacak olan «sıkı tasarruf» politikasına ve IMF dayatmalı «gerçek fiyat» saptama çizgisine karşı sert bir direniş göstermek artan bir önem kazanıyor. Sudan'ın deneyimi gösteriyor ki, gerici erk çevreleri IMF'nin isteklerini ne ölçüde eğilerek yerine getirirlerse, kendi halklarının «vidalarını» o ölçüde «sert sıkıyorlar», yenisömürgeci düzenin bu bekçileri o ölçüde bir ateşle bağımlılık ilmiğini daraltıyorlar. Emperyalist kredi çevreleri, yeni bir güçlü halk hoşnutsuzluğu dalgasıyla yüz yüze kalan Nimeyri diktatörlüğünü desteklemekte kararlı görünüyorlar.

Reagan ekonomisinin savunucuları tarafından ekonomik yaşamı «iyi-

leştirmek» için, emperyalizm yandaşı çevrelere dayanarak, «serbest piyasa» felsefesinin taraftarlarının politik-ekonomik reçetelerine uygulanan «model»ler de iflasla sonuçlandı. Jamayka bunun bir örneğini oluşturuyor. Emperyalist basın tarafından dahi, kişi başına aldığı Amerikan yardımı açısından beşinci sırada olan, yalnızca ABD yardımına dayanarak yaşa-yan, uyuşturucu taraf içinde bir aradurak haline dönüşmüş, çalışabilir her üç kişiden ikisinin işsiz olduğu bir ülke olarak tanımlanıyor. (2) Aynı şekilde «serbest pazar ekonomisi» politikası izleyen Sri Lanka'da da, çok zor bir durum ortaya çıktı. Uluslararası bankaların favorisi Singapur modelindeki sanayi patlamasına ve refaha ilişkin gürültülü vaatler hiç bir zaman gerçekleşmedi. Sri Lanka'da, onbinlerce yeni bahtsız, hükümetin yiyecek maddelerindeki, parasız eğitim ve sağlık hizmetlerindeki sübvansiyonları kısması ve benzeri öteki önlemleriyle yoksulluk içinde yaşamaya mahkum edildiler. Enflasyon, işsizlik, baskı ve sömürü üzerine kurulu toplumlara özgü öteki toplumsal hastalıklar azıyor. Ekonomik durumun kötüleşmesi ve demokratik haklara artan ölçüde saldırı ile birlikte, adanın grupları arasındaki ilişkiler gerginleşiyor.

Bunlar gerçek olgulardır ve sermayenin kalelerinde görmezlikten gelinemezler. ABD politik yorumcusu Jonathon Power şöyle diyordu: «Bir kere olsun sağ, solu kabul etmeli ve 1980'lerde «Üçüncü Dünya'da süren yoksulluğun suçunun kapitalizmde olduğu teslim etmelidir» (3) (Altını biz çizdik – Yazarlar) Ancak, aynı aynı şekilde belirtmeliyiz ki, bu, yalnızca zorunlu kalınmış bir itiraf değil, aynı zamanda kapitalist merkezler ile «Üçüncü Dünya» ülkeleri arasında çelişkilerin sürekli olarak büyümesi karşısında duyulan kaygı ile emperyalist ideologların başvurmak eğiliminde oldukları demagogik dövmenin modern bir örneğidir. Ama onlar kapitalizmi bu yolla «sergilerken», bu ülkelere burjuva yolundan başka bir şey önermiyorlar.

Kamuoyu, egemen çevrelerin bağımsızlıktan sonra, o zamanlar iddia ettikleri gibi, gelişme ve ekonomik büyüme amacıyla seçtikleri kapitalist yolların, yöntemlerin ve biçimlerin tarihsel sınırlılığının her zamankinden daha fazla farkındadır. Bu çözginin değişmez dış sınırı, dünya kapitalist ekonomisiyle entegrasyon, iç sınırı ise ekonomik geri kalmışlık ve sömürgeci dönemin mirasıdır.

Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (İLO) göre, gelişmekte olan ülkelerdeki işsiz ve yarı işsizlerin sayısı bir milyardır. Birçok Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesinde, çalışabilir nüfusun dörtte biri şimdi, çalışabilme olanağından yoksundur ve arada sırada bulduğu ölmeyecek kadar kazanmaktadır.

(2) Bak: «International Herald Tribune», 21 Eylül 1983, 7 Kasım 1983.

(3) «International Herald Tribune», 31 Ağustos 1983.

Köylülük eridikçe, zanaatkarlık çöktükçe ve eski kırdaki yaşayanlar sınıflarından koştukça, dilencilere, lumpen proletaryaya ve öteki sınıfdışılara dönüştükleri kent bölgelerine doğru itilirler. Sonuç olarak bu bölgelerde güçlü bir patlayabilir madde birikmeye başlar. Korkunç yaşam koşulları sık sık kendiliğinden protesto patlamalarına çakmağı çakar ve bu, kimi zaman sağcı çevrelerin baskı altındakilerin hoşnutsuzluğunu kendi kanallarına akıtma çabalarının da kullanılır. Bundan başka, baskı ve sömürüye, halk düşmanı diktatörlüklere ve uygulamalarına karşı, demokrasi ve sosyal adalet ülkülerinin toplumsal bilinçli savaşılarının potansiyeli, proletaryanın sayısal büyümesine paralel olarak ve sendikaların ve toplumsal yaşamdaki öteki yığın örgütlerinin aracılığıyla daha da artıyor.

Eğer yurtsever güçler mülksüzlerin ruh halinin farkında olur ve çürümüş hükümetleri iş başından uzaklaştırıp en acil adaletsizlikleri ortadan kaldırırlarsa, kent ve kır yoksulları ve öteki emekçiler, son zamanlarda Gana ve Yukarı Volta'da olduğu gibi, bu güçlere destek gösterirler. 6 ay önce, Nijerya'da askersel darbe düzenlenmeden önce, sivil burjuva hükümetin, olaylardan iki gün önce yine IMF tarafından dikte ettirilmiş eşigörülmelik sert bir ekonomik program kabul etmiş olması dikkat çekicidir. Ve iflas etmiş rejimi kurtarmayı kimse başaramadı. Bu böyle oldu, çünkü geniş yığınların gözünde, mahut burjuva demokrasisi, geniş yığınların gözünde, yolsuzluk, rüşvetçilik sisteminin yasallaştırılması demekti, bürokratik burjuvazinin yağmadığı fonların İsviçre bankalarına taşınması demekti. Yetkililer, işçilere ve memurlara ücret ve maaşlarını ödemek gibi en temel şeyleri unuttu.

Şimdi, sömürücü düzenin başlıca toplumsal ürününün fakirliğin ve yoksulluğun ortasında yoğunlaşmış servet ve lüks ile, toplumdaki farklılıkların derinleşmesi olduğu düzinelerce Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesi var. Yumruk zoruyla servetler yapılıyor, zenginler, yabancı yardım kanallarından gelen fonların ve gıda maddelerinin bir kısmına kendileri el koyarak, yoksulların ve ülkelerinin sırtından geçiniyorlar. Yetkililerin politikasını protesto etmek için sokaklara çıkan geniş yığınları bastırmak gibi kirli işleri yapan ordu, polis ve öteki baskı güçleri ayrıcalıklı sınıfların hizmetindedir. Halk eyleminin yükselişini durdurmak için burjuva hükümetleri git-tikçe daha sık olarak açık baskıcı yöntemlere başvuruyorlar (sürekli olağanüstü hal, ordunun kullanılması, vb.)

Süren toplumsal eşitsizlik belirmeleri emperyalist çevrelerin tekrar tekrar alarm çalışmasına neden olan güçlü toplumsal protestoların kaynağı olmuştur ve öyle kalıyor. Emperyalist çevrelerin ideologları bunalım içindeki «Üçüncü Dünya'da «Kıyamet günü» resimleri çizerken, bunun ardında, hâlâ sürdüğü yerlerde emperyalizmin ekonomik ve politik hakimiyetini kaybetme korkusu, toplumsal değişimlerle yüklü istikrarsızlıktan, diktatörlük rejimlerinin varlığı için duyulan korku yatıyor.

Komünistler gelişmelere kaderci bir gözle ya da hangi türden olursa olsun saklı bir kötümserlikle bakmazlar. Kapitalist yoldan gelişen Latin Amerika, Asya ve Afrika ülkelerindeki, yukarda sözü edilen sınıf zıtlıklarının derinleşmesi ve emekçi yığınların toplumsal protestolarının şiddetlenmesi süreçleri, komünist partilerin Marksist-Leninist çözümlemenin gücüne dayanarak böylesi bir geleceği öngörürken ne kadar doğru olduklarının yeni kanıtıdır. Baskı altında tutulanların hareketleri, komünistlerin yığınların eylemine örgütlülük ve bilinçlilik katmak için çabalarını kat kat artırmalarını zorunlu kılmaktadır. Kardeş partiler, işçi sınıfına ve kendi ve köy emekçilerine dayanarak ve öteki yurtsever güçlerle yakın ilişki içinde, daha şimdiden bu görevlerin üstüne gitmektedirler.

Az gelişmiş ülkelerdeki keskinleşen toplumsal protestoların ardında yatan nedenler konusunda açık bir düşünceye sahip olan komünistler, bütün ulusları yoksulluğa ve sürünmeğe iten adaletsiz ekonomik düzenin yeni baştan kurulması savaşımı ile dayanışmalarını yükseltiyorlar. Komünistler, kapitalist dünyanın çevrelerindeki milyarlarla yığınların geleceği için, dünya çapındaki açlık ve cehalet sorunlarının köklü bir çözümü için ve insanca yaşam koşulları için büyük bir sorumluluk duygusuyla davranan bağlantısızlar hareketinin platformunu anlıyorlar. Bu savaşım, şimdi, güç ve destek gördüğü dünya çapındaki savaş karşıtı hareket ile yakından bağlıdır. Eğer emperyalistler tarafından sürdürülen silahlanma yarışı gencenebilir ve boşa harcanan kaynakları geri kalmış ülkelerin ekonomilerine yöneltilebilirse, insanlığın önünde ne devasa potansiyellerin açılacağı açıktır.

Sömürücü düzeni tahrip eden yeni toplumsal patlamalara karşın, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın sosyalist yönelimli ülkeleri bir kez daha yaşam gücünü kanıtladılar. Böyle hemen hemen 20 ülke var. Gerçekte bunlardan hiç birinde, bunu özellikle vurgulamak gerekir, uluslararası ekonomik bunalımın sıkıntıları «ekmek» ya da «pirinç» ayaklanmaları gibi toplumsal başkaldırıları ve tahrip edici etkiler yaratmadı. Ve bu, emperyalizmin eksilmeyen düşmanlığına ve Angola, Mozambik, Etiyopya, Kamboçya, Afganistan ve Nikaragua gibi ülkelerin gelişmekte olan ekonomilerini dinamitlemeyi amaçlayan somu gelmez saldırılarına ve sistematik sabotaj eylemlerine karşın böyle oldu.

Yine yaşam, yığınların istemini dile getiren politik sistemlerin, ve emekçi halkın çıkarları yönündeki yönelimleriyle komünist ve öncü devrimci-demokrat partilerin politikalarını üstünlüğünü kanıtladı. Sosyal kurtuluş, antiemperyalist politika, yığınların adil amaçlar uğruna harekete geçirilmesi, ve halkın refahı için duyulan kaygı, sınıf özü açısından doğru çözümlerdir ve hâlâ düzinelerce Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesinde devrimcilere ve yurtseverlere hizmet etmektedir. Onların savaşımı, sosyalist topluluğun büyük örneğinden, bu tüm kıtalardaki ulusal ve sosyal kurtuluş, ilerleme güçlerinin güvenilir kalesinden esinleniyorlar.

Gelişmekte olan dünyada meydana gelen olaylar, birçok ülkeyi sarsan toplumsal eylemin mevcut yükselişinin ezilen, baskı altında bulunan yeni yeni milyonların katıldığı kurtuluş hareketinin toplumsal gidişinin daha da derinleşeceği anlamına geliyor. Lenin'in «uzun dönemde, kapitalizmin kendisi, dünyadaki nüfusun geniş çoğunluğunu savaşım için eğitir ve hazırlar» ⁽⁴⁾ görüşü doğrulanıyor. Savaşım teknikleri, kapitalizmin çeperlerinde, özgürlük, demokrasi ve toplumsal ilerleme ülküleri için ayağı kalkan ve en ardıcıl antiemperyalist savaşlara giren güçlerince şimdi en başarılı şekilde kullanılıyor. Sosyal adalet savaşçılarının kazandığı deneyim, onlara sınıf savaşlarında başarı için belirleyici koşulu, bilinçli eylemin ve devrimci örgütün gereğini göstermeyi sürdürecektir.

(4) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 45, s. 404.

Barışseverler neden Yargılanıyor

Türkiye Barış Derneği (Komitesi)'nin, aralarında tanınmış yazar, ressam ve doktorların, bilim ve kültür adamlarının bulunduğu 23 yöneticisinin yargılanması 18 ay (1982 Haziranından 1983 Kasımına kadar) sürdü. İstanbul sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi Barış Komitesi yöneticilerini 5 ile 8 yıl arasında değişen hapis cezalarına ve 1 yıl 4 ay ile 2 yıl 8 ay arasında değişen sürgün cezalarına mahkum etti. Ne var ki, bu yargılamayı örgütleyenlerin Türkiye barışseverlerine, Türkiye Barış Komitesi'ne karaçalma girişimleri başarısızlıkla sonuçlandı. Türkiye Barış Komitesi yöneticileri mahkeme salonunu tümüyle gerici güçlerin ve savaşın suçlandığı bir arenaya dönüştürdüler.

Aşağıda, Türkiye Barış Komitesi Başkanı Mahmut Dikerdem'in (1) ve Yönetim Kurulu üyesi Ali Taygun'un (2) mahkemedeki savunmalarından kimi bölümleri yayınlıyoruz. Bu materyalleri dergimize Türkiye Komünist Partisi sağladı.

MAHMUT DIKERDEM: Mahkeme boyunca Barış Derneği yöneticileri olarak bizler, derneğimizin amacının evrensel barış ülküsünü, devletler-arası ilişkilerde yumuşamayı ve genel silahsızlanmayı savunmaktan başka hiç bir ard düşünce ve kasıtlı hareket etmediğimizi başımız dik, vicdanımız müsterih olarak dile getirdik. İddia mahkâmı benim askeri paktlara, emperyalizme, faşizme, militarizme, şovenizme, ırkçılık ve ırk ayrımına karşı söz ve yazı ile açıkladığım düşünceleri suç delili saymaktadır. Hemen belirtirim ki, yukarıda sıraladığım görüşleri birçok barışseverle paylaştığım doğrudur. Fakat vicdan, düşünce ve siyasi kanaat özgürlüğünü Anayasasında güvence altına almış hiç bir ülkede bunları savunmanın suç sayıldığı görülmemiştir.

Nükleer savaş tehlikesi bugün insanlık için korkulu bir düş olmaktan öte, ciddilik ve güncellik kazanmış bulunmaktadır. Bu durumda milyonlarca insanın barış hareketine katılmasını her hangi bir propagandanın sonucunu göstermeye çalışmak boşunadır. İnsanların en kutsal hakları olan yaşama hakkının tehlikeye düşmesi karşısında duydukları içgüdüsel tepki her tür propagandadan daha güçlüdür.

(1) Mahmut Dikerdem uzun süre Dışişleri Bakanlığı'nda çalıştı, Ürdün, İran ve Hindistan'da büyükelçilik yaptı. Barış savaşımı üstüne çeşitli yazı ve kitaplar yazdı. 1977'de Türkiye Barış Komitesi'nin kurulmasına aktif olarak katıldı ve 12 Eylül 1980'e kadar bu örgütün başkanı olarak çalışmalarını sürdürdü. 1978 yılından bu yana Dünya Barış Konseyi Prezidyum üyesidir. (Not Red.)

(2) Ali Taygun, tanınmış tiyatro yöneticisi ve ilercisi bir toplum adamıdır. (Not Red.)

Hakkımda tanzim edilen suçlama belgeleri birkaç doğrultuda geliştirilmiştir. Bunlar arasında, Türkiye Barış Derneği'nin aslında bir barış örgütü olmayıp, barışı «paravana» gibi kullanarak devleti ve kurulu düzeni yıkmak, yerine Marksist-Leninist bir düzen kurma amacı güttüğü iddiası da var. Bundan başka iddia makamı Türkiye Barış Derneği'nin «Sovyet yanlısı» olduğunu iddia ederek bize bir etiket daha yakıştırmak istiyor.

Buna yanıtım şudur: Çağdaş barış hareketi önüne hiç bir ideolojik amaç koymamaktadır. Onun amacı dünyada iki karşıt sistemin çatışma yerine, kuvvete başvurmaksızın yanyana yaşayabileceğini göstermektir. Bunun dışındaki tüm seçenekler insanlığı felakete sürükleyecektir. İddia makamının bizim yalnız kendilerince makbul sayılmayan kuruluşlarla işbirliği yapma töhmeti altında bırakan savı temelden sakattır. Barışı savunmak, bir kişinin, bir grubun değil, herkesin işidir. Yaptığımız çağrılar hep aynı amaca, barış için birlik olmak, uğraş vermek amacına yönelik olduğu gibi, bu çağrıların siyasal görüş ve inanç ayrılıklarına bakılmaksızın yaygın biçimde yapılmasına ve barış savaşımında hiç bir kişi ya da kuruluşun dışlanmamasına özen gösterilmiştir.

Türkiye Barış Derneği'nin Sovyet yanlısı olduğu savı tamamen asılsızdır. Barış Derneği Türkiye'nin dış politikasını yönlendirmede söz sahibi değildir ve hiç bir ülkenin peşinen yanlısı ya da karşıtı olmamıştır. Ancak şunu da belirtmek istiyorum ki, temelleri Kurtuluş Savaşımızda atılmış Türk-Sovyet dostluğunun ülkemizin bugünkü ve yarınki güvenliği için sağlam bir güvence oluşturduğuna inanıyoruz. Ve biz uluslararası ilişkilerin durumunu değerlendirirken, somut olaylara dayanarak kimi devletlerin tutumunu kınayabilir, kimilerinin tutumunu da onaylayabiliriz. Burada tek kıstas dünya barışıdır.

Savunmalarında barış hareketine niçin bütün benliğimle sarıldığımı ve her Türk aydınının dünyada adil ve sürekli bir barışın gerçekleşmesi yolunda verilen uğraşlara katılmasının neden gerekli olduğunu anlatmaya çalıştım. İçtenlikle inanıyorum ki, halkına yaşamım boyunca mütevazı bir hizmette bulunabilmişsem, bunu 37 yıllık mesleki görevimden çok, 3,5 yıllık Barış Derneği başkanlığında yerine getirebildim.

ALİ TAYGUN: Tarih boyunca biz, sanat ve kültür insanları barışı gözettik. Çünkü barış ortadan kalktı mı yaratıcı üretimin durduğunu gördük. Savaşta insanları tarih içinde birbirine bağlayan ve ezelden ebede giden insanlık kültürü zincirinin koptuğunu öğrendik.

Halkaları insanlar olan bu zincirin kopuşu yalnız bir an için değil, bütün tarih için onulmaz yaralar açılmasına neden olur. Barbarların yaktıkları kitaplar, kitaplıklar insanlığın ilerlemesini yüzyıllarca geri bırakmıştır, biliriz. Gelmiş geçmiş insanların yarattığı değerlerin tümünden gelecek tüm insanlara karşı sorumlu olan sanat ve kültür insanları işte bu yüzden ba-

rışı ve onun unsuru olan bağımsızlık ve demokrasiyi varoluşlarının asli koşulu olarak sayarlar ve varolduklarından beri bunların gözetimi için uğraş verirler. Çünkü hayat sanatın, kültürün temelidir. Savaşın özü ise ölümdür.

İşte bu yüzden barış benim için her zaman esasa ait bir sarun almıştır. Bir sanat ve kültür adamı olarak her zaman barışı savundum. Bunun için Barış Derneği'ne girdim, bunun için şimdi mahkeme önündeyim.

İnsanlık çok eskilerden beri barışın arzusunu çekmektedir. Ancak çağımızda barış artık moral, dinsel ya da kişisel düşüncelere bağlı bir arzu, soyut bir fikir olmaktan çıkmıştır. şimdi insanlar, durumu değiştirebilecek güçte olduklarına inanıyorlar. Ve onların barış arzularını şimdi hiç kimsenin görmezlikten gelemeyeceği barış istemi haline gelmektedir.

Ben uzun yıllar ABD'nde yaşadım, öğrenim gördüm, çalıştım. Amerikan tiyatrolarında yönetmenlik yaptım. Benim alın teriyle hayatını kazanan Amerikalılara sevgim ve saygım vardır. Fakat bugün bu ölkeyi yönetenlerin, bir avuç kişinin lüks ve bolluk içine yaşaması için halkını ve tüm dünyayı savaş alevleri içine atmaya hazır olduklarını da biliyorum. Bunların ne kadar düşüncesiz, ne kadar bencil, iyi kötü her aracı hoş bulan kişiler olduklarını biliyorum. Bunların Beyrut'ta hunharca işlenen cinayetlerde parmakları olduğunu biliyorum. Ve ben bu bildiklerimi söyleyeceğim. Milyonlarca Amerikalı da böyle hareket edecektir. Yeryüzündeki onmilyonlarca insanın sesi de bizim sesimizle birleşecek, tek bir ses olarak yükselecektir. Bizi birleştiren barışı savunma fikridir. Çünkü bizim amacımız şu veya bu kısmi sorunu çözmek değil, tüm insanlık için, onun yarattığı değerleri korumak için savaşım vermektir.

Barış Derneği üyesi öteki sanıklara, Derneğe girmeye teşvik edilip edilmediğini sordunuz. Aynı soruyu her halde bana da soracaksınız.

Ben bu soruya, evet diyorum. Beni Derneğe girmeye, barış hareketine hizmet etmeye değil yönlendiren, icbar eden biri oldu. Ceren. Sekiz buçuk yaşında. Üçüncü sınıfa gidiyor. Kızım. Ben bu derneğe onun için girdim. Onun ve onun gibilerin, harbe, yıkıma tanık olmasını istemediğimi için. Onun ve onun gibilerin olmazsa onların çocuklarının bugün televizyonlarda her gün seyrettiğimiz savaş sahnelerine, katliamlara, soykırımlarına bizim yamyamlara baktığımız gibi hayretle bakmamaları için.

Ben bir babayım. Ve tüm babalar gibi, tüm çocukların hem bedence hem de zihince sağlıklı büyümelerini istiyorum. Çocuklar savaşı tanımasın, bilmesin, savaştan korkmasınlar istiyorum. Bunun için barışa hizmet ediyorum.

Ben, her geçen yıl ölüm araçlarına daha daha diyen zihniyete karşıyım. Ve ben şöyle diyorum: Yeter artık, bundan böyle barışın yolu açılmalıdır.

Gelin, çocuklar için, yapmanın yıkmadan daha büyük saygı göreceği bir dünya kuralım.

Ben sanatçıyım. Bu dünyaya onu yıkmaya değil, değiştirmeye, yapmaya, yaratmaya geldim. İnsana, akla güveniyorum, barışa inanıyorum.

REDAKSİYONUN NOTU: *Türkiyeli demokrotların Mahmut Dikerdem'in ve Türkiye'deki tüm politik tutukluların serbest bırakılması istemi geniş bir uluslararası destek gördü. Birçok kardeş komünist ve işçi partisi, aynı zamanda Dünya Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu, İngiltere İşçi Partisi, ABD Kongresi'nin 52 üyesi Türkiye'deki tüm politik tutukluların serbest bırakılması isteminde bulundular. Savaşım sürüyor.*

20. yüzyılın 40'lı yıllarındaki sosyal devrimler

Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkeleri Arnavutluk, Bulgaristan, Çekoslovakya, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Romanya ve Yugoslavya'da sosyal devrimler dönemi bundan 40 yıl önce başladı: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisine bağlı Sosyalizm Kuruculuğu Sorunları Komisyonu bu nedenle, adı geçen devletlerin gelişmesindeki bu çok önemli tarihsel dönemi ele alan bir oturum yaptı.

Oturumdaki tartışmalara şunlara katıldı: Bulgaristan'dan BKP MK üyesi kıdemli bilim adamı G. Ganev, Çekoslovakya'dan ÇKP MK üyesi doçent P. Auersperg (derginin sorumlu sekreteri) DAC'nden ASBP MK üyesi Doktor R. Bauer, Macaristan'dan ekonomi bilimleri doktor adayı Sandor, Polonya'dan J. Waszcuk, Romanya'dan profesör V. Nichita, SSCB'den tarih bilimleri doktoru profesör S. Tsukasov (derginin sorumlu sekreteri); felsefe bilimleri doktoru profesör A. Butenko.

Yapılan görüş değiş tokuşunun amacı yalnız devrimlerin özünü, onların ortak nitelik ve yasallıklarını göstermek değil, aynı zamanda bu devrimlerin gerçekleştiği biçimlerin çokluğunu, köklü sosyal dönüşümlerin gerçekleştiği yöntemleri de göstermekti.

Aşağıda yayınlanan özet, sözkonusu sekiz ülkede devrimle ve bunların bugüne kadarki gelişmeleriyle ilgili sorunları her bakımdan aydınlatma iddiasında değildir.

Arnavutluk, Bulgaristan, Çekoslovakya, DAC, Macaristan, Polonya, Romanya ve Yugoslavya'da bundan 40 yıl önce başlayan devrimlerin de geçmişteki tüm devrimler gibi, kendi ateşli yandaşları ve uzlaşmaz düşmanları vardı. Bunlar arasındaki kavga bugün de sürmektedir. O zaman gerçekleşen sosyal-politik dönüşümler karşısındaki tutum, ideolojik savaşım sorunlarından biri olmaya, sosyalizm düşmanları tarafından değişik türden uydurmalar ve iftiralara hedef olmaya devam ediyor.

Bugün bile birçok burjuva ideolog ve teorisyen bu ülkelerde 40'lı yıllardaki olayları tersyüz ediyor. Buradaki devrimlerin özgüllüğünü anlayamıyor ya da anlamak istemiyor. Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinin tarihsel deneyim ve kazanımlarını tanımanın mı, yoksa bu ülkelerin gelişmelerini güçlükler, eksiklikler ve hatalar zinciri olarak göstermenin mi kendileri için politik bakımdan daha yararlı olacağı konusunda karar vermeyen politikacılar da vardır.

İşçi hareketi çevrelerinde bile, şu sorunun ortaya atıldığı oluyor. Bu sekiz Avrupa ülkesindeki değişiklikler birer gerçek devrim miydi? Çünkü o yıllardaki olaylarda devrimin tarihsel simgesi olan Bastille ya da Kışlık

Sarayı taarruzu gibi örnekler yoktu. Toplumsal düzen kanlı iç savaşlar olmadan, Macaristan'da ve DAC topraklarında ise antifaşist ayaklanmalar bile olmadan değişmişti.

Ama yine de bunlar, politik ve sosyal devrimlerin tüm bilimsel ölçütlerin uygun devrimleri. Bunların sonucunda bir sınıfın egemenliği başka bir (yada birkaç) sınıfın erkiyle değiştirildi, sosyal yapılar, sınıfsal ilişkiler, devletsel, tinsel ve kültürel yaşamın tüm biçimleri kökten değişti. Bu sekiz ülkenin halkları nitel bakımdan daha yüksek bir gelişme aşamasına girdi, yeni bir toplumsal ekonomik formasyona geçti. Bu devrimci dönüşümler, halkların daha önce yüzyıllar boyunca yaşadığı dönüşümlerden daha öznlü ve daha köklü dönüşümlerdi.

20. yüzyılın ortalarındaki devrimler, insanlık için, Büyük Ekim Sosyalist Devriminden sonra, sosyalizme geçişin yeni yol, biçim ve yöntemlerini ortaya koyan tarihsel boyutta ve önemde olaylardır. Bu devrimler yalnız söz konusu sekiz ülke halkları önünde ilerleme yolunu açmakla kalmamış, aynı zamanda Avrupa'nın politik haritasında çok önemli değişiklikler yapmış, bir sıra Asya ülkesindeki (Vietnam, Çin, Kore) devrimlerle birlikte, dünyanın çehresini değiştirmiştir. Bunun sonucunda, önce Sovyetler Birliği'nde yerleşen sosyalizm, bir tek ülkenin sınırları içinde olma durumundan çıkmış, dünya sosyalist sistemi oluşmaya başlamıştır.

Orta ve Güney-Doğu Avrupa'da en çetin sınıfsal çatışmaların olduğu o dönemden bu yana geçen on yıllar, o zaman gerçekleştirilen dönüşümlerin önemini daha da açık ortaya koydu. Büyük şeyler uzaktan daha iyi görünür. Ama bizi bu devrimlerden ayıran tarihsel mesafenin yalnız olumlu değil, olumsuz yanları da vardır. Çünkü yıllar geçtikçe bu eşsiz olayların somut çizgi ve ayrıntıları daha da siliniyor, onların dolaysız tanıkları daha da azalıyor, bir zamanlar iç dinamizm ve çelişkileri dolu olan karmaşık devrimler döneminin şematize edilmesi ve basitleştirilmesi tehlikesi daha da artıyor.

DEVRİMCİ YENİCİLİK

Daha önce yapılan çok sayıdaki burjuva devrimlerine, 1871 Paris Komününe, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ne ya da 1919 Macaristan Sovyeti'ne kıyasla 20. yüzyılın ortalarındaki devrimlerin birçok özellikleri ve ayırdedici nitelikleri vardır. Bu devrimleri kesin bir biçimde ne burjuva tipinden ne de daha önceki proleter-sosyalist tipten devrimler listesine katamayız. En başta dikkati çeken unsur, bu devrimlerin Alman ya da İtalyan faşist işgal rejimine karşı (daha sonra kurulacak olan DAC toprakları dışında) halkların antifaşist direnişten adım adım yükselmiş olmasıdır. Direnişin partizan savaşımı biçimi aldığı Arnavutluk, Yugoslavya ve bir ölçüde de Bulgaristan'da antifaşist ulusal kurtuluş savaşı, halk devrimiyle kaynaştı, bü-

tünleştı. Sonuç olarak, halklar yalnız faşist işgalcileri kovmakla kalmayıp kendi sömürücü sınıflarının egemenliğini de yıkarak, işçi ve köylülerin egemenliğini kurdular.

Daha 1942'de Yugoslavya ve Arnavutluk halk kurtuluş orduları ülkelerinin büyük kesimlerinde kontrolü ele geçirdiler, ezgi aygıtını yıkıp yeni erk organlarını kurdular. Kasım 1943'te Yugoslavya Antifaşist Halk Kurtuluş Konseyi, Lajce'deki ikinci dönem toplantısında kendisini ülkenin en yüksek yasama organı ilân etti ve kurtarılmış bölgelerde eylem yürüten geçici hükümet Yugoslavya Ulusal Kurtuluş Komitesi'ni kurdu. Arnavutluk Ulusal Kurtuluş Cephesi Mayıs 1944'te benzeri bir adım attı. Bulgaristan Vatan Cephesi, partizan ordusuna dayanarak, halkı utkan 9 Eylül 1944 antifaşist ayaklanmasına götürdü. Adı geçen üç ülkede devrimlerin hareket noktası olarak bu olaylar kabul edilmiştir.

Polonya'da faşist Alman işgalcilerine karşı direniş Temmuz 1944'de geçici hükümet Polonya Ulusal Kurtuluş Komitesi kurulduktan sonra devrim düzeyine yükseldi. Çekoslovakya'da aynı şey, devrimin başlangıcı sayılan Slovakya Ulusal Ayaklanması'dan (Ağustos 1944), Koşice hükümetinin kurulmasından (Nisan 1945) ve Prag Ayaklanması'dan (Mayıs 1945) sonra oldu. Romanya'da ilk adım faşist Antonescu rejiminin yıkılmasıyla (Ağustos 1944), Macaristan'da ise Debrecen'de geçici hükümetin kurulmasıyla (Aralık 1944) atıldı.

Ve son olarak, bugünkü DAC topraklarında değişiklikler, yalnız Hitler Almanyası'nın koşulsuz teslim olmasından, Alman halkının faşizmden kurtulmasından ve antifaşist-demokratik özyönetim organlarının kurulmasından sonra olanaklı oldu.

Bu devrimlerin, tüm öncekilerden ayırdedici ikinci bir özelliğı, erkin değişmesinin taşıdığı kendine özgü karakteridir. 1943–1945'e kadarki tüm devrimlerde, genellikle ayaklanma ya da başka silahlı savaşım biçimleri yoluyla bir sınıfın egemenliğı yıkılarak, yerine devrimin yarattığı hükümet biçiminde devlet erkini ele geçiren yeni bir sınıfın tam egemenliğı kurulmuştur. 40'lı yıllardaki olaylarda ise erkin karakterindeki köklü değişiklik (bilindiğı gibi, devrimin temel ölçüsü budur) bir defalık bir hareket olarak değil, yavaş yavaş, görece barışçı yoldan gerçekleşti. Ayaklanmaların söz konusu olduğu Bulgaristan, Romanya ve Çekoslovakya'da bile bir sınıfın tam egemenliğı birden oluşmadı. Bütün bu ülkelerde, işçi sınıfının faşizm ile açık işbirliğı yaparak itibarını yitirmiş olmayan bilimli katmanlarına dek, toplumun değişik sınıflarından temsilcileri hükümetlere katılıyordu.

Eski devlet erki aygıtını yıkmak ve yenisini kurmak gibi, devrimin temel görevini yerine getirmede de benzeri bir özellik söz konusudur. 40'lı yılların ilk yarısında sekiz ülkede de bütün politik ve ekonomik egemenlik, bu arada baskı ve yönetim organları da, Alman ve İtalyan işgalcilerin ya

da onların suç ortaklarının (Romanya, Bulgaristan, Macaristan ve Slovakya gibi uydu devletlerde) elindeydi. İlerleyen Kızıl Ordu'nun, partizan müfrezlerinin ve öteki silahlı kuvvetlerin darbeleriyle faşist işgalci rejimler ve uydu diktatörlüklerin yapısı çöktüğü ölçüde, eski yönetim ve baskı aygıtı da (en başta ordu ve polis), kimi ülkelerde birden, kimilerinde belirli bir zaman sonra (örneğin Romanya'da) yıkılıyordu. Eski devlet aygıtının öteki biçim ve öğeleri bu ülkelerin çoğunda ancak devrim boyunca ortadan kaldırıldı, kimi kez ise bunlardan da yararlandı ve yeni erkin organları duruma getirildi.

Antifaşist direniş içinde ya da Kızıl Ordu tarafından kurtarılan topraklarda, hem de yerel, yeni erk ve yönetim organları oluşuyordu.

Yukarda da belirtildiği gibi, söz konusu ülkelerin tümünde geçici hükümetler 1943–1945 döneminde kuruldu. Yugoslavya'da daha 1941 yılında, kurtarılmış bölgelerde toplumsal yaşamı düzenleyen ve yönlendiren Halk Kurtuluş Komiteleri yerel organlar olarak çalışıyordu. Arnavutluk'ta 1942'den başlayarak Ulusal Kurtuluş Konseyleri, Bulgaristan'da ise Vatan Cephesi Komiteleri kuruldu. 1941 yılının ikinci yarısında Polonya'da ilçe, il ve bölgelerde henüz illegal olan Ulusal Konseyler, Macaristan'da da aynı yılın sonunda, Ulusal Komiteler ortaya çıktı. Çekoslovakya'da bu gibi komiteler 1944'ten itibaren büyük bir rol oynadı.

Bu bizzat halkın yarattığı organlar, kurtarılmış bölgelerde girişimi hemen ele geçiriyor, yurdun tam kurtuluşu için gerekli güç ve araçları seferber ediyor, üretimi yeniden canlandırmak için uğraş veriyor, halkın en ivedi gereksinimlerini karşılıyor, eski düzenin yeniden hortlamasını önleyordu. Halk komitelerine ve ulusal konseylere sivil milisler, halk hakimleri, fabrika komiteleri ve sendikalar, örgütlü halk hareketi içinden yükselen öteki toplum organları yardım ediyordu.

Yavaş yavaş oluşan bu erkin değişik ülkelerde aldığı adlar değişti, daha da önemlisi, bunların sınıfsal içeriği birbirinden farklıydı.

Devrimlerin geliştiği, yeni halk erkinin kurulduğu devlet biçimleri de, özellikle ilk yıllarda, çok farklıydı. Çekoslovakya ile Polonya'nın ve Almanya'nın Kızıl Ordu tarafından kurtarılan kesiminin dışında bütün öteki ülkelerde monarşi düzeni biçimsel olarak korunuyordu. Önce Yugoslavya'da Kasım 1945'te Federal Halk Cumhuriyeti ilân edildi. Ertesi yılın Ocak ayında Arnavutluk'ta, Şubat ayında Macaristan'da, Eylül ayında Bulgaristan'da ve 1947'nin sonuna doğru Romanya'da cumhuriyet ilan edildi. Çekoslovakya, savaş öncesinde olduğu gibi, cumhurbaşkanı görevinde açıkça bir burjuva politikacının bulunduğu parlamenter cumhuriyet olarak kaldı. Doğu Almanya'da (bugünkü DAC) ise devrim, merkezi bir Alman devlet erki olmadan gelişti.

İlk yıllarda, burjuva demokrasisinden devralınan birçok hukuksal kural

ve devlet kurumu devrimin hizmetine sokuldu. Örneğin, Çekoslovakya'da 1920 burjuva anayasası 1948'e dek yürürlükte kaldı. Polonya'da 1944–1946 yıllarındaki devrimci dönüşümler 1921 burjuva-demokratik anayasasına dayanıyordu. Macaristan'da 1945 ve 1947, Çekoslovakya'da 1946, Polonya'da 1947 seçimleri ve Almanya'nın Sovyet işgal bölgesindeki ilk demokratik 1946 seçimleri biraz değiştirilmiş burjuva-demokratik seçim yasalarına göre yapıldı.

Söz konusu devrimlerin başka bir karakteristik özelliği de şu ki, DAC'nin dışında, bu devrimlerin tümü, aynı ölçüde dış düşmana olduğu kadar, iç düşmana da, Alman ya da İtalyan faşizmine olduğu kadar, bunların kendi ülkelerindeki suç ortaklarına karşı da yönelikti. Ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımı ile köklü sosyal-ekonomik önlem ve reformlar gerçekleştirmedeki kararlılık ve ardıcılık arasındaki sıkı bağ buradan kaynaklanıyordu. Örneğin, toprak reformu Polonya'da daha 1944'de, Arnavutluk, Macaristan, Doğu Almanya, Romanya, Çekoslovakya ve Yugoslavya'da 1945'te, Bulgaristan'da ise 1946'da başladı.

Bu ülkelerin hemen hemen tümünde kurtuluştan hemen sonra, Alman imparatorluğuna ve savaş suçlularına ait mülkiyetler kamuşlaştırıldı, işgalcilerin ve işbirlikçilerin işletmelerine el kondu ve işçilerin denetimine verildi, daha sonra da devletleştirildi (örneğin, Bulgaristan, Polonya ve Yugoslavya'da daha 1944–1945'de). İkinci Dünya Savaşı'nın acı olaylarının bir daha yinelenmemesi konusunda güvence isteyen halkın iradesine uyularak sekiz ülkenin her birinde, değişik biçimlerde ve devrimin değişik dönemlerinde yabancı sermayeye el kondu ve endüstrinin en önemli kolları, mali kuruluşlar ve bankalar devletleştirildi.

Böylesi önlemler Arnavutluk'ta 1945–1946'da, Yugoslavya ve Polonya'da 1946'da, Bulgaristan'da 1946–1947'de, Çekoslovakya'da 1945–1948'de, Macaristan'da 1946–1948'de, Romanya'da 1948'de ve daha sonra kurulacak DAC topraklarında 1946–1948'de gerçekleştirildi.

Bu sayede, Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinde devrimler, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi kadar olmasa da, bütün burjuva devrimlerinin sınırlarını aştılar.

Aynı ayrı devletlerdeki somut-tarihsel ortam öylesine değişik, oluşan güçler oranı ve sosyal-ekonomik dönüşümlerin derinliği ve tempoları öylesine farklıydı ki, o koşullarda, beliren ilişkilerin ve devrimin karakterinin herkesçe kabul edilebilir bütünsel bir tarifini yapmak olanaksızdı. Bu anlaşılır bir şeydir. Faşist işgal rejimlerinin yerine, ne burjuva ne de Sovyet düzenine benzemeyen yeni, demokratik düzen yaratıldı. Yeni tip devleti belirlemek için Yugoslavya ve Arnavutluk'lu yoldaşlar «halk cumhuriyeti» kavramını kullanıyordu. Georgi Dimitrof daha 1944 yılında «demokratik-

halk devleti» terimini kullanmış, başkaları «yine demokrasi devleti»nden, «antifaşist-demokratik düzen» vb.'den söz etmişlerdi.

O zamanlar ayrı ayrı devrimlerin karakteri de, farklı ifade ediliyordu. Devrimin karakteri Bulgaristan'da halkçı-demokratik, Çekoslovakya'da ulusal-demokratik, DAC'nde antifaşist-demokratik olarak niteleniyordu. Zamanla, deneyim birikimi arttığı ölçüde, devrimlerin özü de daha derinlemesine anlaşılır oldu. Söz konusu bütün ülkeler için geçerli herhangi bir genelleyici kavram aranması sonucunda «demokratik halk devrimi» terimi kullanılır oldu. Ama bu terim ulusal özgünlükten önemli ölçüde yalıtlanmış bulunuyor ve her ülkede kullanılmıyor. Üstelik, tarihçiler onun içeriğini farklı yorumluyorlar. (!)

Gerçekten de, devrimlerin karakterini, bu çok yönlü olayın tüm yanlarını kapsayan bir tanım ile tam olarak dile getirmek olanaksızdır. Adı geçen tüm ülkelerde en net ortaya çıkan, devrimin antifaşist-demokratik yanı oldu. Arnavutluk, Polonya, Çekoslovakya ve Yugoslavya'da ulusal kurtuluş ögesi, örneğin, Macaristan ve Romanya'ya oranla daha açık biçimde ortaya çıkmıştı. Feodal kalıntıların güçlü etkisini koruduğu yerlerde devrimler antifeodal nitelikler kazandı. Faşistler ve ortakları kişisel birlik bağları ile büyük endüstri ve mali sermayeye bağlı olduğu için ise bütün bu sekiz ülkede de devrimler ta baştan açık antiemperyalist, antikapitalist karakter taşıyordu.

Bugün geriye bakıldığında, 40'lı yılların devrimleri, tamamiyle haklı olarak, kapitalizmden sosyalizme geçişin yeni bir biçimi, yeni bir yöntem olarak ele alınıyor ve genel olarak böyle değerlendiriliyor. Ayrı ayrı ülkelerin somut koşullarına göre, buralardaki komünist ve işçi partileri devrimlerin şu yada bu yanını özellikle vurguluyorlar.

Yugoslavya Komünistler Birliği'nin belgelerinde halk-kurtuluş savaşından ve sosyalist devrimden sözediliyor. Bulgaristan Komünist Partisi 9 Eylül 1944 halk ayaklanmasını sosyalist devrimin hareket noktası olarak görüyor. Çünkü Bulgar yoldaşların kanısına göre, utkunun ilk gününden itibaren demokratik-halk erki proletarya diktatörlüğü işlevini görmeye

(!) Bir grup yazar, demokratik halk devrimini, genel demokratik devriminin işçi sınıfı ve partisinin yönetiminde yapılan ve sosyalist devriminden önce gelen bir tip özel devrim olarak anlıyor. Başka bir deyişle, «demokratik halk» kavramından, toplumun proletarya diktatörlüğü kuruluncaya kadarki dönüşüm sürecini anlıyor. Başka bir görüş ise demokratik halk devrimini sosyalist devrimle özleştiremiyor. Bu görüşü savunanlara göre, devrim sosyalist devletin ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasıyla başlıyor. Tartışmaya katılanların bağlı kaldığı kaniya göre, demokratik halk devrimi, sosyalist devrime ve proletarya diktatörlüğüne doğru değişik gelişme aşamalarından, bu arada antifaşist, antiemperyalist, demokratik yaklaşma aşamalarından geçen bütünsel, ardıcıl devrim sürecidir.

başlamıştır. Çekoslovakya Komünist Partisi devrimi ulusal-demokratik devrim sayıyor; onun tamamlanmasıyla sosyalizmin yolunun açıldığına inanıyor. Macaristan Sosyalist İşçi Partisi demokratik devrimin sosyalist devrim düzeyine yükselmiş olmasını vurguluyor. Romanya Komünist Partisi burjuva-demokratik devriminin tamamlanması, köklü devrimci dönüşümlerin gerçekleştirmesini ve daha yüksek bir aşamaya, sosyalist devrime geçişi vurguluyor. Almanya Sosyalist Birlik Partisi antifaşist-demokratik dönüşümlerin sosyalist devrimi hazırlığı ve başlattığı devrimci sürecin bütünselliğini özellikle belirtiyor.

40'lı yılların devrimleri, önceleri zaman zaman yapıldığı gibi, iki devrime ayrılmaz. Ne erkin gelişmesi, ne sosyal-ekonomik değişiklikler, hele hele bunların her ikisi birden, böylesine kesin bir sınırlama yapılmasına olanak vermiyor.

Devrimlerin özelliği, onların birer bütünsel süreç, «hareket halinde devrimler» olmasındadır. Somut koşullarına göre her ülkenin kendi özgöl tarafları vardı, ama devrimlerin tümü, uluslararası süreçlerin, sosyalist ülkelerde, dünya komünist ve işçi hareketindeki süreçlerin ve «soğuk savaş»ın genel etkisi altındaydılar.

İÇ VE DİŞ KOŞULLAR

40'lı yılların devrimleri boşlukta, etrafta olup bitenin dışında gelişmedi. Bu devrimler Hitler işgalcilerine karşı başarı üstüne başarı elde eden utkan Kızıl Ordu'nun batıya doğru ilerlemesiyle sıkı bağıntı içindeydi. 40'lı yılların devrimlerinde sınıfsal bağlaşıklıkları, onların ekonomik ve politik olanaklarını ve savaşım biçimlerini büyük ölçüde dünyadaki güçler oran-tısı belirliyordu. Bu bakımdan, sekiz ülkede de devrimler, ulusal farklı-lara karşın, aslında aynı tarihsel ortamda gerçekleşiyordu.

Devrimci değişikliklerin temel önkoşulu şuydu: Bu değişiklikler, sosya-lizmin toplumsal bir ülkü, bilimsel bir dünya görüşü olmaktan çıkıp, ger-çekliğe dönüştüren kapitalizmden sosyalizme geçiş gibi yeni bir tarihsel aşamayı başlatmış olan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra başla-mıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kapitalizmin genel bunalımı derin-leşmiş, yeni bir aşamaya girmiştir.

Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinde devrimci sürecin gelişmesini, dünyadaki somut güçler olanı açısından dört olgu belirledi:

Birincisi: Hitler Almanyası ve onun uyduları çok ağır bir askersel, politik ve moral yenilgiye uğradılar.

İkincisi: Faşizm, anti-Hitler koalisyonu devletlerince bozguna uğratıldı. Üstelik buna en büyük katkıyı, Hitlerci imparatorluğa karşı savaşın ana

yükünü omuzlarında taşıyan sosyalist devlet Sovyetler Birliği yaptı. Ulusal kurtuluşu, fiziksel olarak doğrudan yok olma tehlikesinden kurtuluşu SSCB'nin sağlaması, bu ülkelerin halkları için politik ve moral bakımından büyük bir önem taşıyordu.

Üçüncüsü: Almanya'nın yenilgisi aynı zamanda işgal altındaki devletlerde Hitleri ve Mussolini'yi destekleyen, işgalcilerle işbirliği yapan gerici güçlerin de yenilgisi oldu. Sağcı çevreler halk yığınlarının gözünden tamamiyle düştü. Eski egemen sınıfın temsilcileri, en başta büyük kapitalistler ve toprak sahipleri en ağır ulusal ihaneti işlemiş oldukları için bu, devrimin amaçları, yığınları azmi üzerinde etkisiz kalamazdı. Saygınlığını yitirmiş olan partiler, aktif politik yaşamdan fiilen dışlandılar.

Dördüncüsü: Hitler Almanyası'na ve uydularına karşı savaşında, direniş içinde ve partizan savaşında değişik güçler arasında işbirliği yapıyordu. Bu nedenle, yeni erki kurma, ekonominin temelini yaratma sorunu gündeme geldiğinde, artık yeterince geniş bir ulusal birlik olmuştu. (2)

Bu önkoşullar, 40'lı yılların devrimleri için, komünistlerin hareket noktası olarak elverişli bir ortam yaratmıştır. Ama, olayların gelişmesi ve sosyal sorunları çözümü tempoları üzerinde olumsuz etkiye bulunan olgular, en başta, daha sonra kurulan DAC ve Çekoslovakya'nın dışında, ele alınan ülkelerin ekonomik geri kalmışlığı da gözardı edilmez. Üstelik, ana alanı Avrupa olan savaş, korkunç yıkıma yol açmıştı.

Örneğin, bu yıkımın verdiği zarar, 1938 yılı ulusal gelirini Yugoslavya'da 3,7 kat, Polonya'da 3,5 kat, Doğu Almanya'da 3 kat (1936 düzeyine oranla) aşırıyordu. Macaristan için bu 1,9 ve Çekoslovakya için de 1,2 kattı. Romanya ile Bulgaristan daha az zarar görmüştü, ama onlar da yıllık ulusal gelirlerinin yaklaşık üçte birini yitirmişlerdi.

Beşincisi: Emperyalist devletler, en başta ABD ve Büyük Britanya, savaştan sonraki ilk yıllarda anti-Hitler koalisyonu üyesi olma hak ve yetkilerinden Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinin içişlerine karışmak için yararlanıyorlardı, bu ülkelerdeki sosyal dönüşümleri engellemeğe çalışıyorlardı.

Anti-Hitler koalisyonun başlıca üç devleti – SSCB, ABD ve Büyük Britanya, Kırım Konferansı sırasında (Şubat 1945) ulusal-ekonomik yaşamın yeni baştan düzenlenmesine yönelik uyumlu bir politika uygulama, savaş sonrası Avrupa'sında «kurtulan halkların nazizm ve faşizmin son izlerini de ortadan kaldırmasını ve kendi seçtikleri demokratik kurumları yaratmasını sağlayacak» (3) bir düzeni yerleştirme konusunda anlaştılar. Ama ortak düşman olan Hitler Almanya'sı bozguna uğratılır uğratılmaz, bağ-

(2) Sıralanan son iki olgu, Almanya'nın Sovyet işgalindeki kesimi için geçerli değildir.

(3) Tahran. Yalta. Potsdam. Belgeler Kitabı. Moskova 1970, s. 189.

laşıklar arasında sosyal düzenlerinden kaynaklanan çıkar çelişkileri açıkça ortaya çıktı. Batılı emperyalist devletlerin başlamış bulunan değişiklikleri durdurma istemi, onların faşizmin ve militarizmin kökünü kazıma yönünde üzerlerine aldıkları yükümlülüklerden daha ağır bastı. ABD ve Büyük Britanya gizlice, anti-Hitler koalisyona ortaklaşa alınan kararlara ters düşen, tamamiyle başka bir politik çizgi izliyorlardı. Daha 1945 sonbaharında ABD Cumhurbaşkanı H. Truman'a gönderdiği telgrafta Britanya başbakanı W. Churchill «Moskovların Avrupa'nın ortasında ilerlemesinden» derin kaygı duyduğunu belirtti. Ertesi yılın Mart ayında, Fulton'da, Churchill, komünistlerin sözde Avrupa'nın kalbinde «demir perde» oluşturduğu üstüne uğursuz bir konuşma yaptı ve «Doğu komünizmi»ne karşı İngiliz-Amerikan bağlaşıklığını kurma çağrısında bulundu. Bir yıl sonra ABD Cumhurbaşkanı H. Truman, tarihe onun adıyla geçen dış politika doktrinini ilan etti. Bu doktrinin amacı, gerici rejimleri «demokrasi ve özgürlük» uğrunda desteklemek ve Avrupa'nın «totaliter» devletlerinde karşıdevrimci çıkışlara yardımcı olmaktı. 1947 yazında açıklanan Marshall planının işlevi de, bu amaçlara hizmet etmektir.

ABD ve Büyük Britanya ile Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerindeki gerici çevreler arasında dolaylı ya da dolaysız işbirliği yapılmıştır. Bu ülkelerde ya da sürgünde eylem yürüten burjuva politikacılar, Batılı devletlerin yardımı ile ülkelerinde en önemli görevleri ele geçirmeyi ve devrimlerin kökleşmesini önlemeyi hesaplıyorlardı. Amerikan ve Britanya hükümetleri bu güçleri ekonomik ya da diplomatik yollardan destekliyor, işgalcilerin kapıdışı edilmesinden sonra kurulan hükümetlerin bileşimini bu güçlerden yana değiştirmek için baskı yapıyorlardı.

ABD ve Büyük Britanya, özellikle Polonya'daki burjuva çevrelerin çıkarlarını ısrarla savunuyordu. 1944'de Amerikan ve Britanya politikacıları, Polonya'nın kurtarılmış bölgelerinde eylem yürüten geçici yasama organı Krayowa Rada Narodowa'nın «temsili yetkisi olmadığı» yolunda geniş kapsamlı bir propaganda kampanyası yürüttüler, sürgündeki çevrelerin bu organda üstün duruma gelmelerini sağlamak için, onun yeniden kurulmasını sağlamaya çabaladılar. Polonya'nın batı sınırlarının tanınması, BMÖ'nde temsil edilmesi vb. politik baskı aracı olarak kullanılıyordu. 1945 sonbaharında bu iddiaların gerçekçi olmadığı anlaşıncaya, SSCB'nin Japonya'ya karşı savaşa girmesinden çıkar uman W. Churchill, bir süre önce Polonya başbakanı ilan ettiği S. Mikolajczyk'i, sürgündekilerin bu liderini, Krayowa Rada Narodowa ile görüşmelerde, ne yapıp edip, kendi deyişiyle, aralıktan ayağını sokup kapıyı açmaya çalışmak üzere, her koşulu kabul etmesi için ikna etmeye başladı. Krayowa Rada Narodowa ile sürgündeki hükümet arasında varılan 1945 anlaşması sonucunda, yeni kabineye burjuva partilerini temsil eden dört bakan girdi.

ABD ve Büyük Britanya Yugoslavya'da demokratik halk düzeninin güç-

lenmesini engelleme, eski düzene dönülmesi için koşulları yaratma denemelerinde bulundular. Onlar, ülke tamamıyla kurtuluşuna kavuştuğu zaman burjuva politikacıların hükümete katılabilmesini sağlamak, Halk Kurtuluş Cephesi'nin tek başına iktidar olmasını engellemek için her çeşit yönetime başvurdular. 1944 yazında Londra, yeni Yugoslavya'nın diplomatik bakımdan tanınması konusunu, bakanlar kurulunun bileşimi sorununa bağlayarak doğrudan baskılarda bulundu. Ülkenin uluslararası alandaki konumlarının güçlenmesi açısından hareket eden Yugoslavya Komünist Partisi ve Yugoslavya Ulusal Kurtuluş Komitesi 1945'in başında uzlaşmaya giderek burjuvazinin sürgündeki altı temsilcisini, Josip Broz Tito'nun başkanlığındaki yeni kabineye aldılar.

1945 yazında ABD ve Büyük Britanya, Bulgaristan ve Romanya hükümetlerini ancak bunların yeni baştan kurulmasından sonra tanıyacıklarını açıkladılar. Bunun yanı sıra, Bulgaristan, Romanya, ve Macaristan'ın içişlerine karışmanın legal olanaklarını genişletmek, daha önceleri de kullandıkları bu olanakları artırmak için, bu ülkelerde eylem yürüten Müttefik Devletler Denetim Komisyonları'nın statüsünün değiştirilmesi istemi de ileri sürüldü. Bulgaristan bu ultimatik istemi reddetti. Romanya hükümetine ise 1946'da, tarihsel parti denen (Nasyonal-Zaranist ve Ulusal-Liberal) partilerin temsilcisi iki bakan alındı.

Macaristan da açık baskılara uğradı. 1947 parlamento seçimlerinden kısa bir süre önce Güvenlik Konseyi'ndeki Britanya delegesi Macaristan'da «temel politik özgürlükler»in çiğnendiğini ileri sürerek, bu ülkenin BMO'ne üye alınmasına karşı çıktı.

Savaşın kansız bıraktığı ve yardıma büyük gereksinimi olan ülkelere karşı ekonomik baskı yöntemlerine de başvuruluyordu.

1946 başında Polonya'daki ABD Büyükelçisi, sanayinin devletleştirilmesini protesto için, bu ülkeye Amerikan kredisi verilmesine karşı çıkacağını söyledi. Batılı devletlerin etkisi altında bulunan Dünya Bankası 1947'de Polonya'ya borç vermeyi reddetti. 1946'da Amerikan İhracat İthalat Bankası politik gerçekçelerle Çekoslovakya ve Macaristan'a kredi vermeyi reddetti. 1947'de Çekoslovakya'daki Amerikan mülkiyetinin devletleştirilmesine yanıt olarak ABD hükümeti yalnız bu ülkeye vaadedilen ekonomik yardımı vermekten vazgeçmekle kalmayıp, Çekoslovakya'nın Hitlerciler tarafından kaçırılan ve Amerikalıların eline geçen altın rezervlerinin büyük bir bölümünü de bloke etti. K. Gottwald'ın devletleştirmeyle ilgili tazminat ödeneceğini vaadetmesine karşın Birleşik Amerika altınları geri vermedi (bilindiği gibi, bu sorun ancak 1982'de çözülebildi).

Orta ve Güney-Doğu Avrupa'nın sekiz ülkesinde 40'lı yıllardaki devrimci olaylar ile İkinci Dünya Savaşı'nın sonucu, bu arada Sovyetler Birliği'nin kurtarıcı rolü ve Kızıl Ordu'nun Wismar-Plzen-Trieste hattı üzerinde iler-

lemesi arasında sıkı bir bağ vardır. Bu yadsınmaz olguyu burjuva ideologlar, Sovyetler Birliği'nin «devrim ihracına», sözde dıştan dayatılan devrimlere vb. ilişkin sahte savları desteklemek için kullanıyorlar.

SSCB bu devrimlerde, elbette, büyük rol oynadı. Ama o, bu devrimlerin ne köklü nedenlerini yaratabilirdi ne de sözkonusu ülkelerin halklarını, onların iradesine karşı «mutlu edebilirdi». Devrime keyfi olarak yo-laçılmaz; yalnız dış etmenlerin etkisiyle devrim patlak vermez. Devrimlerin temelinde her zaman, en başta sözkonusu bir ülkedeki uzlaşmaz çelişkilerin sertleşmesinden kaynaklanan köklü ulusal ve toplumsal gereksinimler yatmaktadır. Orta ve Güney-Doğu Avrupa'daki devrimler için de geçerli olan budur. Bu devletlerde erkte bulunan burjuva-toprak sahibi çevrelerinin bencil sınıfsal politikası İkinci Dünya Savaşı'nın başında yenilgiye ve sonuç olarak bu ülkeler halklarının Alman ve İtalyan faşizminin esaretine düşmesine yol açtı. Arnavutluk, Polonya ve Yugoslavya için bu askersel yenilgi ve işgal, Çehya için kapitülasyon ve işgal, Bulgaristan, Macaristan, Romanya ve Slovakya için antisovyet koalisyona katılma ve uydu haline gelme demekti.

Alman ya da İtalya emperyalizminin sömürgesi ve yarı-sömürgesi duruma düşmek, bu ülkeler için büyük ekonomik, politik ve kültürel gerileme getirdi. Bu koşullarda emek ile sermaye arasındaki uzlaşmaz çelişki biçim değiştirdi, yabancı faşistler ve ortakları ile geniş halk yığınları arasında, toplumsal yaşamın temel çelişkisi biçimini aldı. Sınıfsal güçlerin gruplaşmasında değişiklikler oldu. İşçi ve zanaatçıların, köylülük ve anti-faşist ulusal burjuvazinin bir kesimini işgalcilere karşı savaşımını hızlandıran Sovyetler Birliği değil, Alman ve İtalyan emperyalizminin sömürgeci ekonomik politikasıydı.

Kızıl Ordu, savaşın sonucunu belirleyen başarılar elde ediyordu. 1944 yılında Kızıl Ordu bugünkü Avrupa sosyalist ülkelerinin sınırlarına doğru ilerlemeye başladı. Hitlerciler blokunun kaçınılmaz yenilgisi açıkça anlaşıldı. Bu, ve aynı zamanda faşist terörün sertleşmesi, kurbanlar, savaşın getirdiği acılar ve yıkım, yığınların hoşnutsuzluğunu, protestosunu ve direnişini artırıyordu. Yukarıda sözü edilen temel çelişkinin etkisi giderek artmış ve sonuçta devrimci durumun olgunlaşmasına yol açmıştı.

Ulusal kurtuluş cephelerinin oluşması (1941'de Yugoslavya'da, 1942'de Arnavutluk ve Bulgaristan'da, 1943'de Romanya ve Çekoslovakya'da, 1944'de Macaristan ve Polonya'da) bu duruma giden yolda önemli bir aşama oldu.

Bu cephelerin yığınlar üzerindeki etkisi arttığı ölçüde, anti-faşist savaşımın devrim düzeyine yükselmesi için öznel önkoşullar da oluşuyordu. Bu önkoşulları yaratan Sovyetler Birliği değil, olayların belki de herkesin aynı açıklıkla bilincine varamadığı, ama halkın bütün katmanlarınca çok açık

biçimde hissedilen mantığıydı. Devrimleri yapan da Sovyet askerleri değil, bu ülkelerin bağımsız olarak ve kendileri için hareket eden halk yığınlarıydı.

Sovyetler Birliği'nin katkısı, ordularının ilerlemesiyle halkları açık savaşma kaldırmış olması ve faşistlerin ordusunu, polisini ve öteki baskı organlarını dağıtarak, her devrimin gerektirdiği yıkıcılık işlerinin büyük bir bölümünü gerçekleştirmiş olmasıydı. Devrimin en zor yanı, yani yeni erki, yönetim organlarını kurma, toplumun sosyal-ekonomik yapısında, ayrıca tinsel ve kültürel alanlarda devrimci dönüşümleri yapma işi ise bizzat halkların üzerine düşmüştü.

Devrimci olaylara sahne olan ülkelerde o zaman yaklaşık 100 milyon insan yaşıyordu. Gerçi faşizm yılları, halkların belirli bir zaman korku içinde tutulabileceğini gösterdi. Ama onları emirle devrim yapmaya, yeni devlet organlarını kurmayo, büyük toprak sahiplerinin topraklarını dağıtmaya, fabrikaları yeniden çalıştırmaya, tekellilere ve finans oligarşisine ait işletmelerin devletleştirilmesini, okul ve tüm eğitim sistemi reformlarını desteklemek için yüzbinler halinde gösteriler yapmaya zorlamak tamamiyle olanaksızdır. Devrimlerin başarısını sağlayan, bu sekiz ülkenin halklarının kurtuluş savaşımına ve halk devrimlerine yığınsal katılımı olmuştur.

Faşizmden kurtuluş sırasında Yugoslavya Ulusal Kurtuluş Ordusu sırasında 800 bin'er ve subay yer alıyordu, Arnavutluk'ta 70 bin, Bulgaristan'da 40 bin partizan, faşizme karşı savaşın değişik cephelerinde ise 2 milyondan fazla Polonyalı savaşıyordu. Slovakya Ulusal Ayaklanmasına 80 bin silahlı yurtsever katılıyordu. Çek halkının 1945 Mayıs Ayaklanması sırasında ise Prag'ta barikatlara 100 bin dolayında kişi çıkmıştır. Bulgaristan'da, 1946'daki referandumda, oylamaya katılanların % 92,7'si monarşinin ortadan kaldırılmasından yana tutum almıştır. Saksonya'da (Sovyet işgal bölgesi) Haziran 1946'da 2,7 milyon yurttaş (seçmenlerin % 77,6'sı) askeri suçluların ve nazilerin işletmelerine el konulması ve bunların halkın mülkiyeti yapılması için oy kullanmıştır. Macaristan'da toprak reformunu uygulama komisyonlarında 35 bin kişi Doğu Almanya'da ise 50 bin köylü, tarım ve sanayi işçisi çalışıyordu. Bunların hiç biri Sovyet yurttaşı değildi. Bunlar en önemli sosyal-politik kararları ilk kez özgürce kabul eden Yugoslav, Arnavut, Bulgar, Çek, Slovak, Polonyalı, Roman, Macar, Almandı.

Sovyetler Birliği'nin rolü (artık yukarıda söylenenlerden başka) ordusunun bu ülkelerdeki varlığı ve onun barış anlaşmalarının imzalanmasına kadar uzanan denetim görevlerini yerine getirmesiyle devrimlerin saldırıdan korunmasında, iç gericiliğin felce uğratılmasında, devrimlerin barışçı gelişme yollarının garantilenmesinde ifadesini buluyor. Güçler dengesinin

başka bir durumunda dışardan silahlı karışma ve kanlı çatışma olasılığı daha büyüktür. Örneğin, Romanya'da general N. Radescu hükümeti 1945 yılı başlarında silahlı bir provokasyon örgütledi. SSCB'nin Romanya'daki Müttefik Devletler Denetim Komisyonu'ndaki temsilcilerinin demokratik güçlere gösterdikleri destek, aynı zamanda RKP'nin Bükreş'te örgütlediği 800 bin kişilik protesto eylemi ve yurtseverleri seferber etmesi sayesinde çatışmaların iç savaşa dönüşmesi önlenmiştir. Kızıl Ordu'nun varlığı Polonya'da da benzer bir rol oynamıştır. Burada sağcı burjuva çevreleri sürgündeki politik merkezlerini (hükümet, geçici parlamento vb.) yalnız korumakla yetinmiyor, artık Mayıs 1945'te Batı devletlerin komutasında bulunan 200 bin kişilik düzenli bir ordu ve aynı zamanda silahlı illegal birlikler elinde bulunduruyordu.

Sovyet Silahlı Kuvvetleri karşıdevrim ihracını önlerken uluslararası hukuk normlarını öylesine titizlikle gözetiyorlardı ki, hatta Çekoslovakya Ulusal Sosyalist Partisi'nden burjuva politikacıları bile, arşiv belgelerinin de kanıtladığı gibi, 1946 yılında «SSCB bizim işçilerimize karışmama yönündeki yükümlülüklerini, büyük devletlerin küçük ülkelerle ilişkilerinde çoğu zaman yer almayan bir ardıcılık ve uyumlu biçimde yerine getiriyor. SSCB'nin, iç sorunlarımızın çözümünüyle ilgili kararları etkilemek için herhangi bir girişimde bulunduğu hiç bir zaman görülmemiştir, onun bu yöndeki tutumu da yükümlülüklerin dürüst bir biçimde yerine getirilmesi bakımından bir örnek oluşturuyor» diyerek tanımak zorunda kalmışlardır. Romanya başbakanı P. Groza, Müttefik Devletler Denetim Komisyonu'ndaki Sovyet temsilcilerinin eylemlerine çok büyük bir değer biçiyordu: «Romanya devletinin egemenliği ve Romanya halkının ulusal onuru tüm anlaşma dönemi boyunca tek bir defa bile çiğnenmemiştir. Tersine, Sovyet hükümetinin temsilcileri bu bağımsızlığı, özgürlüğü ve onuru her türlü saldırıya karşı koruyan birer kalkandılar. Biz ancak bu destek sayesinde iç işlerimize dışardan karışma yoluyla egemenliğimizi, bağımsızlığımızı sınırlamaya yönelik tüm girişimlere karşı koymayı başardık.»⁽⁴⁾

Avrupa'da savaş sonrası düzenin oluşması döneminde Sovyetler Birliği'nin uluslararası alanda tüm bu 8 ülkeye gösterdiği yardımlarının da aynı zamanda devrimlerin yazgısı için büyük önemi olmuştur. Sovyetler Birliği, anti-Hitler koalisyonuna üye Batı devletleriyle Polonya, Yugoslavya ve Çekoslovakya sorunları üstüne yapılan oldukça karmaşık görüşmelerin her aşamasında daima bu ülkelerin demokratik güçlerinden yana kesin bir tutum almıştır. Onun tutumu «Üçüncü Rayh»ın eski uydularıyla barış anlaşmaları hazırlıkları ve böylelerinin imzalanması sırasında çok açık ortaya çıkmıştır. SSCB, Paris Konferansında (1946) Bulgaristan, Macaristan ve Romanya'nın, bu ülkelerin egemen çevrelerinin politikaları yüzünden sorumlu tutulamayacakları, dahası bu devletlerin savaşın son aşama-

(4) «Scinteia», 20 Eylül 1947.

sında Hitler Almanyasına savaş ilan ettikleri, anti-Hitler koalisyonundan tutum aldıkları ve faşist ordularına karşı savaşta üzerlerine aldıkları yükümlülükleri dürüst bir biçimde yerine getirdikleri görüşünü savunmuştur. Şubat 1947'de Paris'te Bulgaristan, Macaristan ve Romanya ile imzalanan barış anlaşmaları bunların uluslararası durumlarını güçlendirmiş, ulusal bağımsızlığın ve iç demokrasisinin sağlanması için elverişli koşullar yaratmıştır.

Savaşta çok büyük insan ve maddi kayıplar veren Sovyetler Birliği, bu sekiz ülkede yeni toplumsal düzenin kurulması ve güçlenmesine ekonomik bakımdan da yardım etmiştir. Savaş sonrası dönemin ilk yıllarında bu ülkelerin SSCB ile varolan ekonomik ilişkileri en başta dış ticaret niteliği taşıyordu. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin sağladığı büyük ölçüdeki yakıt, hammedde ve donatım Polonya ve Romanya sanayilerinin canlanmasında büyük rol oynamıştır. Bundan başka, Sovyetler Birliği 1946–1947 yıllarında halk demokrasisi ülkelerine birkaç kez büyük ölçüde tahıl sağlıyarak, açlığı politik araç haline getirmeye çalışan gericiğin karşıdevrimci planlarını bozmuştur.

SSCB ile sözü geçen ülkeler arasındaki dış ticaret ilişkileri büyük ölçüde Sovyet kredileri temeline dayanıyordu. Bu ülkelere 1952 sonuna kadar 15 milyar rublelik ve %0 1–3 faizli, son derece elverişli koşullarda uzun vadeli krediler sağlanmıştır. 1945–1948 yılları arasında SSCB ile halk-demokrasisi devletleri arasında dış ticaret anlaşmaları imzalanmıştır. K. Gottwald, 1947'deki Sovyetler Birliği-Çekoslovakya ticaret anlaşmasını şöyle değerlendiriyordu: «Anlaşma bize, sanayimiz için gerekli olan hammeddenin büyük bir kesiminin elverişli ödeme koşullarında sürekli sağlanmasını, ve aynı zamanda gelecek Beşyıllık Kalkınma Planı'nın belkemiğini oluşturacak olan ağır ve hafif sanayi mallarımızın büyük bir bölümünün ihracını garantiliyor. Anlaşma, bir takım politik gerekçeler ileri sürmeden gerçekçi bir ekonomik temel üzerinde imzalanmıştır ve her iki ülkenin de çıkarlarını yansıtmaktadır.»⁽⁵⁾

Şunu da vurgulamak gerek ki, sınıfsal bir güç olan Kızıl Ordu'nun bu ülkelerdeki varlığı, emekçilerin devrimci eylemlerini aktifleştirmiş, bunların bağımsız savaşlarının başarısı için elverişli koşullar yaratmıştır. Güçlü bir Sovyetler Birliği'nin varlığı devrimlerin olanaklılığını, sosyalizmin hayal değil, bir gerçek olduğunu kanıtlıyordu. Dünyadaki ilk sosyalist devlet artık diğer halkların da yararlanabileceği büyük pratik bir deneyime sahipti. Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkeleri komünist ve işçi partileri yaratıcı ve kurucu eylemlerinde her zaman SSCB'nin moral-politik desteğine güvenmişlerdi. «Sosyalist devrimlerin alfabesi ve yeni toplumun kurulması Sovyet deneyine dayanıyordu, ancak, bunun derin sosyal dönüşümler yoluna koyulan halkların kendilerince özmüsenmesi gerekiyordu.

(5) K. Gottwald, Spisy, sr. XIV, Praha 1958, s. 219.

KOMÜNİSTLERİN DEVRİM STRATEJİSİ

1940'lardaki devrimler kendiliğinden patlak vermedi ve bir avuç cesur devrimcinin işi de değildi. Bu sınıf çatışmalarının başlaması ve gelişmesi için gerekli ideolojik, örgütsel ve askersel hazırlık yapılmıştı, stratejik ve politik bakımdan enine boyuna düşünülmüştü. Ve bunlar çatışmaların tüm aşamalarında devrimlerin öncü politik gücü olan komünistler tarafından amaca yönelik biçimde ve büyük bir dikkatle, özenle uygulanmıştı.

Bu olayların meydana geldiği ülkelerin komünist ve işçi partileri derin gizlilik koşullarında çalışıyorlardı. İşgalcilere karşı özverili, ardıcıl savaşımında bu partilerin yüzbinlerce üyesi ve deneyimli militanı şehit düştü.

Örneğin Yugoslavya Komünist Partisi 50 bin üyesini, Çekoslovakya Komünist Partisi 25 bin üyesini yitirdi. 1933 yılında 300 bin üyesi olan Almanya Komünist Partisi'nin üyelerinin yarısı faşizme kurban gitti. Onları zindanlara, toplama kamplarına tıktılar, idam ettiler. Sekiz ülkede de bu denli zor koşullarda komünist partilerinin devrimin başlangıcında sayıca çok olmasında şaşılacak bir şey yoktur. Örneğin, Polonya İşçi Partisi'nin (PIP) devrimin başında 20 bin kadar üyesi, Yugoslavya Komünist Partisi'nin 12 bin, Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler)'nin 25 bin, Arnavutluk Komünist Partisi'nin de sadece 600-700 üyesi vardı.

Ne ki komünistler faşizme, işgalcilere ve yerli suç ortaklarına karşı kahramanca, özverili savaşımıyla halkın en geniş kesimlerinin saygısını ve güvenini kazandılar. Ve kurtuluştan sonra da bu partilerin işçilerin, köylülerin ve öteki emekçi katmanlarının çıkarlarını en kararlı, en ardıcıl biçimde savundukları görüldüğü için bu partilerin sıraları yeni üyelerle hızla büyümeğe başladı.

Macaristan Komünist Partisi'nin 1945 Mayısında artık 150 bin, 1947 yılı sonunda da 860 bin üyesi vardı. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 1945 Ağustosunda 712 bin üyesi, Polonya İşçi Partisi'nin 1947 Haziranında 848 bin üyesi, Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler)'nin yaklaşık 500 bin üyesi, 1947 yılı sonunda Çin Komünist Partisi'nin 800 bin üyesi, Yugoslavya Komünist Partisi'nin 146 bin üyesi vardı.

Devrimlerde rol alan (onu destekleyen ya da ona karşı çıkan) partiler ve hareketler arasında komünist ve işçi partileri kuşkusuz sayıca en büyük, örgütsel bakımdan en sağlam ve politik bakımdan en etkili partilerdi. Onların politika ve taktikleri bilimsel teoriye, Marksizm-Leninizm öğretisine dayanıyordu. Tüm bunlar komünistlerin devrimin en aktif, kararlı, azimli güçleri olmasını sağladı. Komünistlerin açık, herkesçe kavranılabilen programı vardı. Onlar yığınları örgütlüyorlardı, devrimci sürecin çekirdeğini oluşturuyorlar ve bu süreci ilerletiyorlardı. Komünistler çeşitli ülkelerdeki acıklı ekonomik durumun nedenlerini ortaya koyuyorlar, savaş

öncesi dönemde işlenen hataların (örneğin Çekoslovakya'da Münih Anlaşmasının imzalanması politikası) yinelenmemesi için uyarıda bulunuyor ve günün yakıcı, ivedi görevlerini saptıyorlardı. Bu görevler, halka gıda malları sağlanmasından, fabrika ve işletmelerin yeniden çalışır duruma getirilmesinden faşizmin, işgalci ve uydu rejimlerin kalıntılarından tamamen temizlenmesine kadar uzanan geniş bir yelpaze oluştuyordu.

Komünistlerin tarihsel hizmeti, onların işçi sınıfının, emekçi yığınlarının istem ve çıkarlarına gerçek politik biçim vermelerinde, bunların gerçekleştirilmesi olanaklarını göstermelerinde, bunun için gerekli olan toplumsal güçleri örgütlemelerinde, büyük sosyal ve politik dönüşümler sürecinin en ön sıralarında yürümelerinde yatmaktadır.

Ne var ki, komünistlerin büyük politik etkisi, aktifliği, amaca yönelik çalışmaları, onların devrimlerin daha ilk gününden itibaren önlerine sosyalist görevler koydukları, sosyalist belgiler yükselterek ilerledikleri ya da bu devrimlerin henüz sosyalist nitelik taşıdığı anlamına gelmez. Tam tersine Ekim Devrimi ile İkinci Dünya Savaşı arasındaki dönemin sınıf savaşları deneyimi, özellikle de 1918–1919 yıllarındaki Avrupa devrimlerinin dersleri, Komünist Enternasyonal'in 24 yıllık tarihi, aynı zamanda faşizmin erke gelmesi ve faşizme karşı savaşım, çoğu kez kan dökülerek edinilen deneyim, komünistleri, gerçek toplumsal yaşamın, sınıflar arasındaki savaşımın belirlenen hedeflere ya da iyi niyete değil, sosyal ve politik güçlerin oranına, partilerin ve toplumsal hareketlerin yığınlar arasındaki gerçek etkisine, gücüne bağlı olduğu sonucunu çıkarmaya yöneltmiştir.

Kurtuluş savaşı ve devrimler sırasında, genellikle sosyalizm belgileri yükselterek eylem gösteren komünistler, sol sosyal demokratlar ve öteki güçler, sonul amaçlarının emekçileri sömürü ve ezgiden tamamen kurtarmak olduğunu elbette gizlemiyorlardı. Buna karşın birçok ülkede (kurtuluş savaşı sırasında partilerin aslında sosyalist önlemleri gerçekleştirdikleri Arnavutluk ve Yugoslavya'nın dışında) komünistler o yıllarda doğrudan ve açık sosyalist içerikli belgiler ortaya atmıyor, doğrudan sosyalizm için savaşımı ön plana çıkarmıyorlardı. Onlar kendi deneyimlerine dayanarak şu sonucu çıkarmışlardı: Yeni toplumun kurulması için objektif ve subjektif önkoşulların olması gereklidir; yığınları ancak onların kavrayabilecekleri belgiler ve onların yaşama geçirmeye hazır oldukları görevler ileri sürülerek kendinden yana kazanmak olanaklıdır. İşte bundan ötürü değişik ülkelerdeki komünist partileri, o zamanki durumu gözönünde bulundurarak ve buna uygun olarak, işçi sınıfının öteki sınıf ve katmanlarla geniş birliği içinde, Komünist Partisi ile demokratik parti ve örgütlerin bağlaşıklığı içinde gerçekleştirilebilecek olan çok sayıda güncel istem ileri sürmüşlerdir.

Bu, Komintern'in 7. Kongresi'nde saptanan stratejiye, yani faşizmi yıkmak için halk cephesi kurulması stratejisine tamamen uygundu. İkinci

Dünya Savaşı sırasında faşistlerin uyguladıkları insanlık düşmanı, kimi halkları tamamen yoketme politikası, belirlenen bu stratejinin, sıralarında işçi ve köylülerden başka orta katmanların, aydınların önemli kesimlerini ve burjuvazinin faşistlerle işbirliği yapmamış kesimlerini birleştirecek olan antifaşist kurtuluş cephesi kurulmasına kadar genişlemesi için önkoşulları yarattı. Yurtsever ya da ulusal antifaşist kurtuluş cephelerinde komünistlerin etkisi ve değişik ülkelerde eylem koşulları birbirinden farklıydı, sınıf güçleri oranını gözönünde bulundurarak ileri sürdükleri programsal görevler çeşitliydi.

Arnavutluk, Bulgaristan ve Yugoslavya'da örneğin, komünist partileri antifaşist halk hareketinin daha başından beri yönetici güç olarak tanındılar. Macaristan, Polonya ve Romanya'da, sosyal demokratların etkisinin güçlü olduğu bu ülkelerde (Çekoslovakya ve Polonya'da sosyal demokratlardan başka sürgündeki hükümetlerin de etkisi vardı) komünistler ancak savaşım içinde ön sıraya geçtiler.

Ulusal kurtuluş cephelerinin sınıfsal temelini ve politik yapısını kurulan ilk hükümet organlarının niteliği, programları ve bileşimi de belirlendi. Komünist partilerinin temsilcileri bu organlarda en önemli ekonomik ve sosyal-politik reformların girişimciliğini yapıyorlardı.

Gerçekleştirilen devrimlerin ilk programları şunlardı: Bulgaristan-Vatan Cephesi'nin Programı-Temmuz 1942'de, Polonya Temmuz Manifestosu-Temmuz 1944'te, Macaristan Debrecen Programı-Aralık 1944'te, Romanya Ülkeyi Yönetme Programı-Ocak 1945'te, Çekoslovakya Koşitce Programı-Nisan 1945'te, Arnavutluk Permet Kongresi'nin Kararı-Mayıs 1944'te, Almanya Komünist Partisi'nin Çağırısı-Haziran 1945'te.

Bu programlardan hiç biri proletarya diktatörlüğü kurulmasına ya da sosyalizme geçişe yönelik değildi. Bunlarda başlıca dikkat ülkenin tamamen kurtarılmasına, Sovyetler Birliği ve öteki barışsever devletlerle sıkı dostluk ilişkileri kurulmasına ayrılıyordu. Bunlarda aynı zamanda halk ekonomisini kalkındırma, yabancı ve yerli faşistlerin, savaş suçlularının ve onlara yardımcı olanların cezalandırılması ve ekonomik dayanaklarının ortadan kaldırılması, mallarının, mülkelerinin ellerinden alınması işlerinde tüm emekçilerin, tüm antifaşist-demokratik partilerin geniş bağlaşıklığının korunması, daha da genişletilmesi ve güçlendirilmesine büyük önem veriliyordu. Ve elbette, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme politikası yürütecek yeni, demokratik erk organlarının kurulmasına, devrimin başarıyla sonuçlandırılması için zorunlu önkoşul olan işçilerin ve tüm emekçilerin birliğinin sağlanmasına büyük önem veriliyordu.

Komünist partileri şu yakın amaçları saptamışlardı: Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler), manarşinin alaşağı edilmesi ve demokratik halk devletin kurulması, Macaristan Komünist Partisi, Macaristan gerici güçleri-

nin erkine son vermek ve ülkede demokratik dönüşümleri gerçekleştirmek, Almanya Komünist Partisi, antifaşist-demokratik bir rejim, demokratik parlamenter bir cumhuriyet kurmak, Polonya İşçi Partisi, ulusal kurtuluşu gerçekleştirmek ve toprak ağalarının ve büyük kapitalistlerin olmadığı yeni bir Polonya kurmak, Romanya Komünist Partisi, bağımsız, egemen, güvenli olan ve özgür gelişen bir Romanya devleti kurmak, Çekoslovakya Komünist Partisi, Çekoslovakya'yı kurtarmak, ulusal demokratik devrimi adım adım gerçekleştirmek ve Çek ve Slovakların eşitliği temelinde ulusal sorunu çözmek. Öte yandan komünistler her devrimin gelişmesinin somut olanaklarının, hızı ve biçimlerinin yalnız ulusal gerçeklere, yalnız işçi sınıfının ve halk yığınlarının eylemlerine değil, aynı zamanda önemli ölçüde uluslararası duruma, uluslararası ilişkiler sistemi içinde yeni devletlerin aldıkları yere, çeşitli ülkelerde Sovyetler Birliği'nin ve anti-Hitler koalisyonu üyesi Batı devletlerinin etkisinin düzeyine de bağlı olduğunun tamamen bilincindeydiler.

O zamanlarda yayınlanan belgelerden görülüyor ki, komünist partilerinin çoğu sosyalizme hızlı tempolarla geçmeyi tasarlamamıştır. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 1946 Martında yapılan 8. Kongresi'nde K. Gottwald, millileştirilen işletmelerin yanı sıra büyük bir özel sektörün korunacağını, yeni ekonomik sistemin kapsamında küçük ve orta özel işletmelerin korunacağını belirtmiştir. 1945–1947 yıllarında G. Dimitrof da özel mülkiyetin korunacağını ve ülkenin ekonomik kalkınması yönünde özel girişimin teşvik edileceğini belirtmiştir. Yeni Vatan Cephesi hükümetinin 1946 Kasımındaki hükümet açıklamasında hatta bu alanda 9 Eylül 1944 Ayaklanmasından hemen sonra halkın demokratik kazanımlarını korumak için yapılan zorunlu kimi sınırlamaların kaldırılması önerilmiştir. ASBP 1946'da, aktif nazilerin ve savaş suçlularının işletmelerine elkonması sorunu üstüne yapılacak referandumla ilgili olarak, bu önlemlerin yalnız ayrı ayrı kişilerin özel mülkiyetine değil, aynı zamanda üretim araçları üzerindeki kapitalist mülkiyete de dokunulmayacağını özel olarak belirtmiştir. Polonya'da 1948'de sanayinin millileştirilmesinden sonra hâlâ daha 12 bin özel işletme varlığını sürdürüyordu. Doğu Almanya'da 36 bin kapitalist işletme çalışmalarını sürdürüyordu. O zamanlar sanayi üretimi hacmi içinde kapitalist sektörün payı şöyleydi: Polonya'da % 10, Çekoslovakya'da % 15, Doğu Almanya'da ise % 39.

Komünist ve işçi partileri yöneticileri sağ sosyal demokratların demagogisine ve burjuvazinin karaçalmalarına karşı savaşımında ülkelerinde Sovyet erki kurmak ya da ülkelerini Sovyet cumhuriyetine dönüştürmek niyetinde olmadıklarını defalarca belirtmişlerdir. Tüm partiler, çeşitli ülkeler ve halkların sosyalizme kilişeleşmiş bir ve aynı yoldan gidemeyeceklerini öngören genel Marksist ilkeleri kılavuz edinerek devletlerindeki somut koşulları, toplumsal güçlerin karşılıklı ilişkisini, halkın ruh halini, dilek ve

isteklerini çıkış noktası yapmaya çalışmışlardır. Komünistler devrimin yeni, o zamana kadar bilinmeyen yolunu açmak için beliren tarihsel olanaktan, elverişli uluslararası durumdan yararlanmaya kararlıydılar. Ve onlar bu yoldan yürüdüler.

Örneğin Georgi Dimitrof 1945–1946 yıllarında, halk demokrasinin Sovyet erki olmadığını, Avrupa ülkelerinde sosyalizm için savaşım koşullarının eski Çarlık Rusyası'nın 1917–1918 yıllarındaki koşullarından çok farklı olduğunu ve Bulgaristan sosyalizme geçişe başladığı zaman, komünistlerin, sosyalizmin kurulmasını tüm halkın davası haline getirmeye çalışacaklarını defalarca belirtmiştir. 1946'da Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin kuruluşu sırasında, Alman komünistleri şunu önemle vurguluyorlardı: «Yeni parti Marksizm'in temel ilkelerini bir klişe, donmuş bir inanç simgesi olarak görmüyor ve bunları özgül Alman koşullarına ve özgül Alman gelişme yoluna göre uygulayacak.» ⁽⁶⁾ Klement Gattwald 1945 yazında şunu belirtmişti: Biz cumhuriyetimizde hiç bir klişeye sığdırılmayacak kendine özgü bir gelişme sağlıyoruz ve bu gelişmede kendi yolumuzu, kendi yöntemlerimizi, Çek ve Slovakların politikasını arayıp bulmalıyız.» ⁽⁷⁾

Devrimci gelişmenin mantığı, bu gelişmenin koşullarının değişmesi, her şeyden önce gerici burjuva güçlerinin eylemleri ve Amerikan, emperyalizminin yarattığı «soğuk savaş» atmosferi ve aynı zamanda oluşan sosyalist kamp içindeki belirli süreçler daha sonraları yaşamda sosyalist nitelikli köklü önlemler alınmasını gerektirdi, sosyalist geçiş hızlandı.

Yukarda da belirtildiği gibi, Yugoslavya Komünist Partisi daha ulusal kurtuluş savaşı sırasında sosyalist nitelikli devrimci önlemlerin gerçekleştirilmesini istiyordu. Arnavutluk Komünist Partisi 1946 Şubatında sosyalist devrime yöneldi. Macaristan Komünist Partisi (Macaristan Sosyal-Demokrat Partisi'yle birlikte) 1946 Mayısında sosyalist devrimin amaçlarının propagandasının yapılmasını gündeme getirdi. Polonya İşçi Partisi aynı yıl sosyalizme götüren Polonya yolu konseptini hazırladı. Bulgaristan ve Çekoslovakya Komünist Partileri 1947 yılı sonlarında ve 1948 yılı başlarında sosyalizme geçişten söz etmeye başladılar.

Söz konusu ülkeler 1947–1948 yıllarında halk ekonomilerinin gelişmesini planlamaya giriştiler. İlk 1 yıllık ya da 2 yıllık planlar çerçevesinde halk ekonomilerinin yeniden canlandırılması süreci genel hatlarıyla sona erdi. 1949–1950 yıllarında ilk beş yıllık planların hazırlanmasıyla bu devletlerin çoğunda sosyalizmin temellerinin planlı olarak kurulması başladı. DAC'nde sosyalizme geçiş 1952'de ilan edildi.

İşçi sınıfının, işçi hareketinin ideolojik ve örgütsel birliğinin sağlanması sosyalizm kuruculuğuna geçişin önemli önkoşulu oldu.

⁽⁶⁾ Bericht vom 15. Parteitag der DKP. Berlin 1946, s. 102–103.

⁽⁷⁾ K. Gottwald, Spisy, sv. XIII, Praha 1955, s. 83.

Doğu Almanya'da daha 1946 Nisanında bir yıllık esaslı politik-ideolojik hazırlıktan sonra ve sağlanan eylem birliği sonucunda 680 bin sosyal demokrat ve 620 bin komünist Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nde birleştiler. 1948'de devrimlerin gerçekleştirildiği ülkelerin çoğunda işçi sınıfının birleşik partileri oluştu. Şubat 1948'de Romanya Komünist Partisi ile Romanya Sosyal Demokrat Partisi bir tek Romanya işçi sınıfı partisinde birleştiler, Ağustos 1948'de Bulgaristan İşçi Partisi (komünistler) ile Bulgaristan Sosyal Demokrat Partisi Bulgaristan Komünist Partisi'nde birleştiler, aynı yılın Haziran ayı ortalarında Macaristan Komünist Partisi ile Macaristan Sosyal Demokrat Partisi Macaristan emekçileri partisinde birleştiler, Haziran ayı sonunda Çekoslovakya sosyal demokratlarının Çekoslovakya Komünist Partisi ile birleşmesi süreci de sona erdi. Aralık 1948'de Polonya İşçi Partisi ile Polonya Sosyalist Partisi Polonya Birleşik İşçi Partisi'ni kurdular.

Bu süreçler Marksizm-Leninizm temelinde geliştiler. Bunun sonucunda devrimin subjektif faktörünün olgunlaşması hızlandı, kardeş partiler kapitalizmden sosyalizme geçiş gibi son derece karmaşık bir görevi yerine getirebilecek, toplumun gerçekten yönetici, öncü gücü oldular.

SINIF SAVAŞIMININ POTASINDA

Arnavutluk, Bulgaristan, Çekoslovakya, DAC, Macaristan, Polonya, Romanya ve Yugoslavya'da devrimler, burjuva ideologlarının iddia ettiği gibi azınlığın devrimleri değildir. Bunlar gerçekten büyük demokratik devrimlerdi. Çünkü, birincisi, yukarda da belirtildiği gibi, bunlara toplumun tüm sınıf ve katmanları yığinsal olarak katılmışlardır. İkincisi, devrimin tüm en önemli kararları, demokratik, parlamenter ya da parlamenter olmayan araçlarla yürütülen savaşım sırasında alınmıştır. Ve üçüncüsü, bu devrimlerin ayırmedici çizgisi, demokratik oluşlarıdır.

Bilindiği gibi devrimler hiç de sterilize edilmiş sosyal koşullarda ve genel bir iyilik dilekleri ve dostça davranış ortamında gelişmiyorlar. Devrimler, derin anlaşmazlıkları, sınıfların ideolojik, politik, ekonomik bazan da askersel çatışmaları aşarak gelişmektedir. Her devrimde kaçınılmaz olan görüşlerin, stratejik konseptlerin ve politik programların karşılıklı çatışması içinden geçilerek partilerin ve yığın hareketlerinin erkine doğru gidilir. Yığınlar kendinden yana ancak böyle kazanılabilir. Sınıf savaşımı otomatik olmaz, bunda mekanik determinizm diye bir şey yoktur. Devrimci sürecin yasal bir gelişme olduğunu ve sosyal ilerlemeyi yansıttığını kabul etmek, hiç de olayların, subjektif faktörün ya da bireylerin rolünü reddetmek anlamına gelmez. Tam tersine bu bakımdan her devrimde geniş bir çeşitli olanaklar yelpazesi bulunmaktadır ve bu olanaklardan hangisinin

gerçekliğe dönüşeceği, her şeyden önce devrimin en önemli güçlerine bağlıdır.

Ele aldığımız ülkelerdeki devrimlerin tümünde kuşkusuz komünistler böyle bir politik güç olmuştur. Böyle olmakla birlikte en önemli konular daha baştan beri onların elinde miydi? Hayır. Kurulan tüm geçici hükümetlerde komünistler azınlıktaydılar.

Bulgaristan'da Eylül 1944'te kurulan ilk Vatan Cephesi hükümetinin 16 bakanından sadece 4'ü komünisti. Çekoslovakya'da ilk Koşitce hükümetinde 9 komünist, 13 öteki partilerden ve 4 partisiz bakan vardı. Debreceen'de kurulan ilk Macar hükümetinde komünist bakanlar ile komünist olmayan bakanların oranı 3 : 7, 1945 Martında kurulan Yugoslav hükümetinde 8 : 20, 1945 Haziranında yeni baştan kurulan Polonya geçici ulusal birlik hükümetinde 7 : 14 idi. Ağustos Ayaklanması'ndan sonra kurulan ilk Romanya hükümetinin büyük burjuva niteliği bile vardı. Ancak 1945 Martında P. Groza'nın başkanlığında kurulan dördüncü hükümet halk hükümeti sayılabilir. Bu, 4 komünist ve 5 Ulusal Liberal Parti politikacısı da dahil, Ulusal Demokratik Cephe'nin 13 temsilcisinden oluşuyordu. İlk zamanlarda Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya ve Romanya'da başbakanlar bile komünist değildi. Çekoslovakya Cumhurbaşkanı E. Beneş burjuva politikacıydı, Macaristan Cumhurbaşkanı Z. Tildy köylülerin ve kent küçük burjuvazisinin çıkarlarını savunuyordu.

Yüksek erk organlarının bu yapısı çoğu kez gerçek güçler dengesini, çeşitli partilerin ve politikacıların yığınlar arasındaki saygınlığını, etkisini, aynı zamanda devrimci olanaklarını yansıtmıyordu. Bu, özellikle başka ülkelerde sürgünde bulunan burjuvaların temsilcilerinin İngiltere ve ABD'nin baskısıyla hükümete alındıkları Polonya ve Yugoslavya için geçerlidir.

Tüm geçici devrimci hükümetler, sınıf güçlerinin geniş birliğine, kurtuluş savaşı sırasında kurulan Vatan (Ulusal) Cephe'lere dayanıyordu ve politik bakımdan, tipik burjuva partileri de dahil, birkaç partiyi birleştiriyorlardı.

Yugoslavya ve Bulgaristan'da hükümetler 5 partinin, Polonya'da 4, Çekoslovakya'da 6, Macaristan'da 4 (artı Horthy'nin yandaşları olan «partisiz» bakanlar) partinin temsilcilerinden oluşuyordu. Romanya'da 5 parti vardı, DAC'nde başlangıçta 4 parti vardı, daha sonra 3'e düştü, daha sonra da 5'e çıktı.

Hükümetlerin sosyal ve partisel-politik yapısının alacabulaca oluşu o zamanki politik gerçeklere uygundu. Ve genel hatlarıyla ayrı ayrı ülkelerdeki sınıfsal güçlerin gruplaşmasını yansıtmıyordu. Tüm hükümetlerde işçilerin, köylülerin ve demokratik aydınların yanı sıra devrimin kuşkusuz burjuva yolundan gelişmesini isteyen ve olanaklı olduğunca daha çabuk sona ermesi için çalışan burjuvazinin faşist olmayan gruplarının temsil-

cileri de bulunuyordu. Olayların gelişmesinin ve yığınların ruh halinin etkisiyle Macaristan geçici hükümetinde Horthy'nin yandaşları, aynı zamanda Çekoslovakya ve Polonya hükümetlerindeki burjuva bakanlar anti-faşist-demokratik programları imzalamak zorunda kaldılar. Bunun devrimin ileriye doğru gelişmesi için büyük önemi vardı, çünkü bununla tüm halkın devrimci dönüşümler isteği ortaya konmuştu. Bununla karşı devrimci amaçlar güden burjuva politikacıları ya görevlerini yerine getirmek ve devrime katılmaya devam etmek ya da yığınların önünde antidemokratik güç olarak sergilenmek gibi bir ikileme karşı karşıya getirme olanağı doğmuştu.

O yıllarda tüm bu ülkelerde politik durum, erkin niteliği, sınıf güçlerinin orantısı, Ulusal Cepheler içindeki ve dışındaki partilerin karşılıklı ilişkileri son derece karmaşıktı, alacabulacaydı, çok tabakalıydı ya da çağdaş terimi kullanırsak plüralistti.

Hükümetlerin bileşiminde yer alan, politik partilerin yönetiminde bulunan burjuva politikacıları yalnız önemli konumlara sahip olmakla kalmıyor, aynı zamanda legal olarak politik ve toplumsal çalışmalarda bulunma olanağına da sahiptiler. Onların başlangıçta yığınlar arasında gerçekten önemli bir etkisi vardı. Örneğin, Macaristan ve Polonya'da köylüler arasında, Çekoslovakya'da kent küçük burjuvazisi arasında.

40'lı yıllarda gerçekleştirilen devrimlerin düşmanları sık sık geçici hükümetlerin ve öteki yeni erk organlarının üyelerinin demokratik yoldan seçilmediklerini, dolayısıyla bunların «gayrı meşru olarak» yönettiklerini ileri sürüyorlar. Evet, bu organlar, burjuva parlamento seçimleri sonucunda doğmadılar. Başka devrimlerde de olduğu gibi bunlar, bu organları kuran, denetleyen, gerektiğinde kendi çıkarlarına kötü hizmet edenleri değiştiren halkın devrimci egemenliğinin ürünleriydi.

Devrimci erki ilk dakikasından başlayarak yöneten, yeni yaşamı kuran insanlar seçimle gelmemiş olsalar da, halkın gerçek temsilcileriydiler. Devrimci organların yapıları, bileşimleri ve uyguladıkları politika bunu doğruluyor. Bir örnek verelim. Geçici Debrecen Ulusal Meclisi delegeleri arasında 80'den fazla işçi ve fakir köylü, 60 aydın, 36 orta ve zengin köylü ve yaklaşık o kadar da işveren ve tüccar bulunuyordu.

Kurulan devrimci organların derin demokratik niteliğini kanıtlayan ve genellikle devrimler için pek tipik olmayan bir olgu da şudur: Bu organlar yapılan seçimlerle çabucak yasalaşılar, daha sonra anayasal dayanak elde ettiler.

Parlamento seçimleri Arnavutluk, Bulgaristan, Macaristan ve Yugoslavya'da 1945'te, Doğu Almanya'da, Romanya'da ve Çekoslovakya'da 1946'da, Polonya'da ise 1947'de yapıldı.

Bu ülkelerin tarihinde seçimler hiç bir zaman bu kadar demokratik biçimde hazırlanmamış ve yapılmamıştı. Seçimler, ilk sosyal-politik reformların tam hız gerçekleştiği bir anda, toprak ağalarının topraklarının paylaşıldığı, faşist büyük burjuvazinin işletmelerinin kamulaştırıldığı, eğitim sisteminin yeni baştan kurulduğu bir anda yapıldı. O zaman artık Ulusal Cephelerin program hedefleri de açıklanmıştı. Bundan ötürü oy verme, halkların oy pusulalarıyla, yani hatta burjuva – parlamenter anlamda bile, demokratik yasalara uyularak, devrimlerin içeriği ve hedefleri üstüne karar vermesi anlamına geldi.

Tüm politik ve sosyal güçler, yeni demokrasinin yandaşları ve karşıtları bunun bilincindeydiler. Bunların tümü seçimlere buna göre hazırlandılar ve seçimlerde buna göre oy kullandılar. Yugoslavya'da eski sürgündeki hükümetin başı, Subasiç'in etrafında gruplaşan sağcı politik çevreler, legal muhalefet olarak Ulusal Kurtuluş Cephesi'ne, toprak reformuna, sanayinin millileştirilmesine ve hükümetin ulusal politikasına karşı çıkıyorlardı. Bulgaristan'da devrime karşı olanlar hükümetten, Vatan Cephesi'nden çekildiler ve üç ayrı muhalefet partisi kurdular. Polonya'da eski Londra hükümetinin başı S. Mikolajczyk ülkeye döner dönmez 1945'te bir burjuva partisi, «Polskie Stronnictwo Ludowe» adındaki partiyi kurdu. Bu parti, devrimi ve onun gerçekleştirdiği dönüşümleri tanıdığını söylüyordu, ama gerçekte tüm çabalarını halk hükümetini yıkmaya, Polonya İşçi Partisi'ni zayıflatmaya yöneltiyordu. Romanya'da muhalefet partileri demagojiye, şovenist, antisovyetik propagandaya başvurmakla kalmadılar, devrimin yandaşlarına karşı silahlı saldırılarda bulunuyor, onları öldürüyorlardı.

Açık muhalefet partilerinin olmadığı Çekoslovakya, Macaristan, daha sonraları da DAC'nde büyük burjuvazinin ve toprak ağalarının yandaşları Ulusal Cephe partileri içinde hizipler, muhalefet grupları oluşturdular. Ve bunlar seçimlerde devrimci güçlere savaş açtılar, bu güçlerin birliğini içerden yıkmaya çalışıyorlardı.

Politik bakımdan zayıf olduklarını hisseden sağcı burjuva çevreleri seçim önü savaşımında Batılı devletlerden destek arıyorlardı. Örneğin, Yugoslovakya'da muhalefet 1945'te, ABD ve İngiltere'nin Yugoslavya'nın içişlerine karışması için gerekçe sağlayacağını ümit ederek, seçimleri boykot etme taktiğine başvurdu. Bulgaristan'daki gericilik de aynı yoldan yürüdü ve yapılacak seçimlerin demokratik nitelikli olup olmayacağından kuşku duyduğunu belirterek, seçimlerin Batılı devletlerin denetiminde yapılmasını önerdi. Potsdam Konferansı'nda Amerikan delegasyonu Bulgaristan ve Romanya'daki seçimleri ve hükümetlerin yeni baştan kurulması sorunlarını doğrudan doğruya bu ülkelerle diplomatik ilişkiler kurma sorunuyla bağladı. Bunu Bulgaristan'daki Müttefik Devletler Kontrol Komisyonu'ndaki İngiltere ve ABD temsilcilerinin birkaç resmi notası ve ultimatomu izledi. Ama hiç bir şey para etmedi, Bulgaristan'daki gerici güçler

seçimlerde ağır bir yenilgiye uğradılar. 1946'da burjuva çevreleri Bulgaristan Büyük Halk Meclisi seçimleri öncesinde bir kez daha aynı yöntemlere başvurmayı denediler. Seçim kampanyasının sona ermesine bir ay kala ABD seçim hazırlıklarının nasıl gittiğini gözetlemek için bir uluslararası komisyon kurulmasını ve seçimlerin sonucunu beklemeden muhalefetin önde gelen iki temsilcisinin hükümete alınmasını istedi. Batı, seçimlerin yapılmasıyla ilgili sorunlarda, yıllarca en ısrarlı biçimde baskısını Polonya'ya karşı sürdürdü. ABD ve İngiltere seçimlerin, demokratik güçlerin politik bakımdan iyice pekişmeden yapılmasını sağlamaya, seçim hakkına müdahale etmeye çalışıyorlardı. Bu çetin sınıf savaşımının nasıl sona erdiğini, yapılan seçimlerin sonuçları açık olarak gösterdi.

Bu devrimler arasında en karmaşık durum Macaristan'daydı. 1945 yılının Kasım ayında bu ülkede yapılan parlamento seçimlerinde komünistler ve sosyal demokratlar birlikte oyların % 34'ünü aldılar. Küçük Köylüler Partisi % 57'sini ve geri kalan partiler de % 9'unu aldılar. Bundan bir hafta sonra Yugoslavya'da yapılan Kurucu Meclis (Halk Meclisi) seçimlerinde Halk Cephesi'nin adayları oyların % 97'sinden çoğunu aldılar. Yine o günlerde yapılan Bulgaristan Halk Meclisi seçimlerinin sonuçları kesindi, inandırıcıydı. Muhalefetin seçimleri boykot etme çağırısına karşın, seçimlere seçmenlerin % 85'i katılmıştı ve seçime katılanların % 88'i de Vatan Cephesi'nin içinde yer alan 5 partinin ortak listesine oy vermişti. Arnavutluk Kurucu Meclisi seçimlerinde (Aralık 1945'te) Demokratik Cephe adayları oyların % 95'ini aldılar (seçimlere katılım % 92 oldu). Çekoslovakya Kurucu Halk Meclisi seçimlerinde (Mayıs 1946'da) Ulusal Cephe partileri ayrı listelerle seçime katıldılar. Komünistler tüm oyların % 38'ini, geri kalan 6 partiden dördü % 12 ile 16 arasında, iki parti de % 1'in altında oy aldılar. Doğu Almanya'da Antifaşist Demokratik Blok üyesi üç parti ayrı listelerle seçimlere katıldılar. Almanya Sosyalist Birlik Partisi bu seçimlerde oyların % 58'ini, Eylül-Ekim 1946'da yapılan yerel yönetim organları ve bölge temsilcilikleri seçimlerinde de oyların % 51,7'ini aldı. Romanya'da 1946 Kasımında yapılan parlamento seçimlerinde Demokratik Partiler Bloku oyların % 71,8'ini aldı. Polonya'da Ocak 1947'de yapılan parlamento seçimlerinde Demokratik Blok üyesi 4 partinin ortak listesine seçmenlerin % 80,1'i oy verdi. S. Mikolojczyk'in muhalefet partisi ise oyların sadece % 10,3'ünü aldı.

Bu sonuçlar, devrimlerin bugüne kadar izlediği yola verilen güven uyuydu. Bunlar aynı zamanda yasama organlarına, hükümetlere ve partilere devrimleri ileriye doğru geliştirmeleri için yükledikleri bir görevdi.

Arnavutluk ve Yugoslavya Halk Meclisleri seçimlerden hemen sonra ülkelerini halk cumhuriyeti ilan ettiler ve yeni anayasalarını kabul ettiler. Bulgaristan parlamentosu toprak reformu ve ordunun yönetimi ve denetimi yasalarını onayladı. Macaristan Halk Meclisi maden ocaklarının ve

bunlara elektrik enerjisi sağlayan elektrik santrallerinin millileştirilmesini öngören yasaı onayladı, birkaç zaman sonra da monarşiyi ortadan kaldırdı ve ülkeyi cumhuriyet ilan etti. Çekoslovakya'da seçimlerin sonuçlarına uygun olarak hükümetin başına ilk kez bir komünist, Klement Gottwald geçti. Romanya'da seçimlerden sonra Ulusal Banka millileştirildi. Polonya'da «Küçük Anayasa» adı verilen ve yeni Anayasa kabul edilene dek yürürlükte kalan yüksek devlet organlarının yapısı ve yetkileriyle ilgili yasa kabul edildi.

Yukarda saydıklarımızın gerçekleşmesiyle devrimin yandaşları ile devrimin karşıtları, yani savaştan önceki düzeni geri getirmeye çalışan güçler arasındaki çatışma, çetin sınıf savaşımı elbette sona ermedi. ABD ve İngiltere'nin destekleyeceğini ya da doğrudan müdahale edeceğini ümit eden karşı devrimci muhalefet defalarca tarihin tekerleğini geri çevirmeye çalıştı. Yığınları kazanmak için verilecek açık demokratik savaşamda başarı sağlayamacaklarını gören bu çevreler gizli eylemler düzenleme, sabotaj yapma, gerici komplolar tertipleme ve hatta silahlı saldırılar düzenleme yolunu seçtiler. Komünistlerin ihtiyatlı politikası, devrimci güçlerin birliği, sabırlılığı ve uyanıklığı ve önemli ölçüde de geçici bir zaman için ülkede bulunan Sovyet askerlerinin varlığı sayesinde sert sınıf savaşımının silahlı çatışmaya ya da iç savaşa dönüşmesi önlendi.

Halkın gericiliğe karşı uzun süre devam eden çetin ve zaman zaman son derece keskinleşen savaşında, birbirine karşı politik görüşlerin çatışmasında, başını komünistlerin çektiği ilerici güçler üstün geldiler, yığınları kendinden yana çekmeyi başardılar. Bunu Macaristan'da Ağustos 1947'de yapılan parlamento seçimleri de ortaya koydu. Bu seçimlerde Demokratik Sol Partiler Bloku oyların % 61'ini aldı, Komünist Partisi ise oyların % 22'sini alarak Millet Meclisi'nde en güçlü grup oldu.

Komünistler Ulusal Cephe'lere katılan partnörlerine, öteki partilere karşı dürüst davrandılar mı? Evet. Hatta seçimlerde en çok oy aldıkları ve burjuva demokrasisi kurallarına göre tek partili hükümet kurma hakkı olduğu ülkelerde bile komünistler bu yola başvurmazdılar. 1945'te Georgi Dimitrof şunu vurguladı: «Komünistlerin sözde tüm erki ele geçirmek istedikleri ve hatta tüm erki geçirdikleri söylentileri uydurmadır, kasıtlı iftiradır. Komünistlerin tek partili yönetim istedikleri savı yalandır.»⁽⁸⁾

Komünist partilerinin demokratik eylemler ve birbirine karşı koyuşlarda legal yöntemlerden, bu arada parlamentodan, yığınsal çıkışlardan, gösteri yürüyüşlerinden vb. yararlanarak devrimlerde nasıl hareket ettiklerini Çekoslovakya'da 1948'deki Şubat olayları örneği açık biçimde göstermektedir. Parlamento seçimlerine hazırlanırken Çekoslovakya Komünist Partisi «Ulusun çoğunluğunu kazanalım!» belgisi altında aktif çalışmalar yapı-

(8) Georgi Dimitrof, Yapıtlar, c. 2, Sofya 1954, s. 290.

yordu. Gerici güçler buna karşılık olarak hükümet bunalımı yaratmak gibi rizikolu bir yol seçtiler. Onlar Cumhurbaşkanı E. Beneş'in sağcı bakanların istifasını kabul edeceğini ve bundan sonra da bürokratlardan oluşan geçici bir hükümet kuracağını ve bu bürokratların Batı'nın yardımıyla ulusal demokratik devrimin yolunu Münih Anlaşması öncesi var olan geleneksel burjuva-demokratik kurallara geri çevireceklerini ümit ediyorlardı. Ama bu karşı devrimci, gerici hükümet darbesi yapma girişimine karşı Komünist Partisi en geniş halk yığınlarını harekete geçirdi. Emekçilerin devrimci örgütleri-fabrika konseyleri ve köylü komiteleri gericiliğe karşı kesin direnişe geçti. 2,5 milyon kişinin katılımıyla yapılan genel uyarı grevi ve Halk Milisi birliklerinin gösterisi, gerçek erkin kimin elinde olduğunu ortaya koydu. E. Beneş Ulusal Cephe hükümetini yeni baştan örgütlemek, politik partilerin ve sendikaların ilerici temsilcilerini hükümete almak zorunda kaldı. Daha sonraları bu gelişmeyi Klement Gottwald şöyle değerlendirdi: «Çekoslovakya Komünist Partisi ve Ulusal Cephe bu denli karmaşık durumu, demokratik, anayasal, parlamenter yöntemlerle çözdüler.»⁽⁹⁾

Değişik ülkelerde devrimlerin daha sonraki gelişmesi, sınıfsal güçlerin kutuplaşması düzeyindeki farklılık ve her şeyden önce bazı burjuva partilerinin uyguladığı politika, bu burjuva partilerinin yazgısını belirledi. Bunlardan bazıları çok az sayıda üyesi olduğu için kendi kendilerini dağıttılar, diğerleri ise karşıdevrimci, anayasaya aykırı eylem yürüttükleri için kapatıldı, üçüncüleri ise varlığını korudu, yavaş yavaş politikalarını, nite-liklerini değiştirdiler ve bugün de Bulgaristan, Çekoslovakya, DAC ve Polonya'da bağımsız politik rol oynamağa devam ediyorlar ve bu devletlerin hükümetlerinde ve öteki erk organlarında temsil ediliyorlar.

40'lı yıllardaki köklü devrimci değişimler, 50'li yıllarda sosyalizmin temellerinin kurulması ve daha sonraki gelişmeler sekiz ülkede de ekonomik altyapının ve ideolojik üstyapının, sosyal ilişkilerin ve bu ülkeler halklarının yaşam koşullarının kökten değişmesine yol açtı. Sömürü, sınıfsal ben-cillik, ekonomik bunalımlar, emekçilerin sosyal haklarının kısıtlanması, eğitim alanında ayrıcalık ve kapitalist toplumun daha birçok hastalığı bu ülkelerde ortadan kalktı, tarihe karıştı. Kuşkusuz çeşitli sosyalist ülkelerin genel gelişme düzeyi, yığınların maddi ve kültürel gereksinimlerinin karşılanması düzeyi, sosyalist demokrasinin uygulanış biçimleri bir dizi nedenden ötürü birbirinden oldukça farklıdır. Ama bu ülkelerin tümünde Marksist-Leninist partilerin etrafında birleşen halkların özverili çalışması ve tinsel zenginliği sayesinde büyük ekonomik ve sosyal başarılar sağlanmıştır. Şimdiye dek hiç bir zaman sadece iki kuşağın yaşamı süresinde toplumsal koşullarda iyiye doğru böylesine büyük, köklü değişiklikler sağlanmamıştır.

Sosyalizm yolunda, gerici güçlerle çetin sınıf savaşımında 8 ülkede de

⁽⁹⁾ K. Gottwald, Spisy. sv. XV, Praha 1961, s. 234.

birçok güçlüğü yenmek, birçok engeli aşmak gerekti. Her devrimde olduğu gibi, bu güçlükler aşılrken, F. Engels'in sözleriyle söylersek, «yapılması daha iyi olan birçok şey yapıldı» ve «yapılması gereken birçok şey de yapılmadı.»⁽¹⁰⁾ 40'lı yılların sonunda ve 50'li yılların başlarında örneğin Çekoslovakya Komünist Partisi'nin Açıklamasında belirtildiği gibi «ciddi yanlışlıklar yapıldı. Güçlükleri yendik ve yanlışlıkları yavaş yavaş düzelttik.»⁽¹¹⁾

Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerindeki devrimlerin tarihi gösteriyor ki, birkaç yıl içinde, bir hamlede yepyeni bir toplumsal düzen kurmak, ülke içinde olduğu gibi uluslararası alandaki güçlükleri ortadan kaldırmak olanaklıdır. Yeni toplumu kurmak için zaman gerekmektedir. Özellikle halkların birbirinden farklı tarihsel ve politik deneyimini, bu devletlerin farklı gelişme düzeylerini ve olanaklarını gözönünde bulundurursak, bu daha iyi anlaşılır.

DEVRİMCİ TEORİYİ ZENGİNLEŞTİREREK

Devrimler, yeni tarihler yazarak, halkların deneyim hazinesini zenginleştiriyor, yeni toplumsal gerçekler doğuruyor ve yeni sosyal teoriler oluşturuyorlar. Devrimler kimi gerçekleri ve çıkarılan sonuçları bir kez daha doğruluyor, kimilerini de bir yana atıyor. Avrupa'da 40'lı yıllarda gerçekleştirilen sosyal devrimler, Vietnam, Çin ve Kore'de gerçekleştirilen halk devrimleriyle birlikte hem birini hem de diğerini yaptılar. Bu devrimler yalnız bu ülkeleri değiştirmekle, dünyadaki güçler dengesini değiştirmekle kalmadı, aynı zamanda Marksist-Leninist teorinin daha öte gelişmesine, özellikle sosyalist devrim teorisine, yeni toplumu kurma stratejisine büyük yaratıcı katkıda bulundular.

40'lı yıllardaki devrimlerin tanınmış önderleri daha o zamanlar gerçekleştirilen dönüşümler sürecinin sosyalizme yolu açtığını, artık bilinen Sovyet sistemine yeni bir kapitalizmden sosyalizme geçiş biçimi daha eklediğinin bilincine varmışlardır. Ama olayların gelişmenin en harlı olduğu o dönemde, bu gelişmelerin içeriğinin ve perspektiflerinin teorik açıdan her yönlü değerlendirilmesinin çok zor bir iş olduğu kendiliğinden anlaşılır. Bu konuda ilk yıllarda var olan görüşler değişiyordu, geliyordu, derinleşiyordu.

Örneğin, 1946'da Polonya İşçi Partisi MK Genel Sekreteri Wladyslaw Gomulka ve Macaristan Komünist Partisi yöneticileri, uluslararası koşulların ve somut ulusal koşulların erk biçimi olarak proletarya diktatörlüğü

⁽¹⁰⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 18, s. 516.

⁽¹¹⁾ «Rude Pravo», 21 Nisan 1984.

yerine halk demokrasisiyle sosyalizme geçme olanağı verdiğini belirtiyorlardı, 1946'da Almanya Komünist Partisi'nin 15. Kongresi'nde Wilhelm Pieck şunu belirtti: «Gerici devlet baskı aygıtının ortadan kaldırılması ve demokratik devletin kurulmasından sonra oluşan kendine özgü durum onucunda, işçi sınıfının barışçıl yoldan, demokratik yöntemlerin yardımıyla politik erki ele alması olanaklıdır. Bu yolun güvence altına alınması için, halkımızı büyük kurbanlar verilen kanlı iç savaştan kurtarmak için biz şimdi Almanya Sosyalist Birlik Partisi'ni kurmak istiyoruz.»⁽¹²⁾

Georgi Dimitrof'un Bulgaristan Komünist Partisi 5. Kongresi'nde (Aralık 1948) ve Boleslaw Bierut'un Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin Birleştirici Kongresi'nde (Aralık 1948) yaptıkları konuşmalardan sonra halk demokrasisi devletlerinin proletarya diktatörlüğünün işlevlerini yerine getirdiği görüşü herkesçe kabul edilen bir görüş haline geldi.

Daha sonraları yıllar geçip deneyim biriktiği zaman sekiz ülkenin iktidar partileri SBKP'yle birlikte bu deneyimi teorik açıdan değerlendirdiler, genelleştirdiler. Bu tür ilk kolektif inceleme 1947 yılının Eylül ayında, Polonya'da, bazı komünist partilerinin temsilcilerinin bilgi alışverişi toplantısı sırasında yapıldı. Bu toplantıya Bulgaristan, Çekoslovakya, Fransa, İtalya, Macaristan, Polonya Romanya, SSCB ve Yugoslavya Komünist Partileri temsilcileri katıldı. Devrimlerin doğurduğu rejimler, erkin halkın elinde olduğu, büyük sanayi ve bankaların devletin elinde bulunduğu, işçi sınıfının öteki emekçi sınıflarıyla bağlaşıklık içinde en ön sıralarda yer aldığı ve sosyalizme geçiş için temellerin atıldığı yeni tip devletler olarak değerlendirildi.

1956 yılında yapılan SBKP 20. Kongresi uluslararası durumdaki köklü değişimleri derinlemesine çözümleyerek, SSCB'nin ve öteki sosyalist devletlerin tarihsel deneyimini genelleştirerek, değişik ülkelerin kapitalizmden sosyalizme geçiş biçimlerinin çeşitli olabileceği üstüne Marksist-Leninist teoriyi geliştirdi, sosyalizme barışçıl yoldan geçişin olanaklı olduğunu belirtti. Kongre, değişik toplumsal sistemlere bağlı devletlerin barış içinde yanyana yaşamasıyla ilgili Leninci ilkenin günümüz aşamasında uygulanabilir olmasının büyük önemini belirtti ve yeni bir dünya savaşının önlenmesinin olanaklı olduğu sonucunu çıkardı.

Marksizm-Leninizm'e yabancı olan şahsa tapmanın ve bunun sonuçlarının ortadan kaldırılması kardeş partiler arasındaki ilişkilere, bu partilerin ideolojik-teorik alanda işbirliğine olumlu etki yaptı.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 40. yıldönümünün kutlanması sırasında sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri temsilcilerinin toplantısı yapıldı. Toplantıda kabul edilen bildiride sosyalist devrimin ve sosyalizm

(12) Bericht vom 15. Parteitag der DKP, s. 209.

kuruculuğunun genel yasallıkları formüle ediliyordu, sosyalist devrimi, sosyalizme barışçıl yoldan, iç savaş olmadan, parlamentaryer yöntemlerden yararlanarak geçişin çeşitli olanakları analize ediliyordu, aynı zamanda sosyalist devletler arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin ilkeleri belirtiliyordu.

O zamandan bu yana 25 yıl geçti. Bu zaman dilimi içinde yeni genel-lemeler yapıldı, yeni sonuçlar çıkarıldı, yeni teorik görüşler belirlendi. Bunlar eskilerini zenginleştirdiler, tamamladılar ya da düzelttiler. Bu açı-
dan 40'lı yılların devrimlerinden sonra Ekim Devrimi'nden sonra olan aynı gelişme oldu. Sosyalist kuruculuk sorunları çözüldükçe, bununla bağlı görevler yerine getirildikçe sosyalizmle ilgili teorik tasarımlar daha tam ve daha somut bir biçim aldı. 1923 yılında Lenin şunları yazdı: Devrim öncesinde var olan sosyalizmle ilgili tasarımlarımız şimdi tamamen değiş-ti. ⁽¹³⁾ Yirminci yüzyılın ortalarında meydana gelen devrimlerden sonra da buna benzer bir şey oldu. Bu devrimlerin gelişmesinin, sosyalizm kuru-culuğu günlük pratiğinin, komünistlerin dönüşümlere başlamazdan önce öngördüklerinden ve partilerin bunu kendi programlarında formüle ettik-lerinden çok daha çeşitli, çok daha canlı, çok daha çelişkili ve çok daha uzun süreli olduğu görüldü.

40'lı yıllardaki devrimler ve o zamandan bu yana gelişen sosyalist top-lum bir yandan Lenin'in ve SBKP'nin SSCB'nin deneyimine dayanarak yaptıkları birçok teorik genellemeyi tamamen doğruladı. Öte yandan hem pratiğe hem de teoriye birçok yenilik getirdi. Başka türlü devrim gibi son derece yaratıcı, yenileştirici süreçler olamaz.

Burada yeni olanlar her şeyden önce şunlardır:

- Erkin ele geçirilmesi olanakları, koşulları, biçim ve yolları.
- Sosyalizmin devlet biçimi ve politik sistemi.
- Devrimin itici toplumsal güçleri ve bağlaşıkları.
- Endüstri, zanaat, ticaret ve tarım alanlarında sosyalist dönüşümlerin yolları, biçimleri ve yöntemleri.
- Kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasının süresi ve hızı.
- Devrimin ve sosyalist dönüşümlerin genel yasallıkları ile somut tarih-sel, ulusal koşulları arasındaki diyalektiğin kavranması.

Bugün tüm sorunlarda Marksizm-Leninizm teorisi 40 yıl öncesine kıyasla çok daha zengin, çok daha geniş kapsamlı ve çok daha tamdır. Bundan başka 40'lı yıllardaki devrimlerin, sosyalizmi bir dünya sistemine dönüş-türmesiyle bağlı olarak Marksist-Leninist teorisinin önüne pek çok ve büs-bütün yeni sorun çıkmıştır. Bu da komünist ve işçi partilerinin önüne teo-riyi yaratıcı biçimde işleyip geliştirme yönünde ileriye doğru yeni bir adım

(13) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 376.

daha atma, sosyalist ülkeler arasındaki karşılıklı ekonomik ve politik ilişkiler deneyiminin geliştirilmesi görevini koymuştur.

Bu yıl jubile yıldönümlerini kutladığımız bu devrimler şu Marksist-Leninist tezi bir kez daha doğruluyor: Devrimler belirli bir reçeteye göre yapılmaz, bunları önceden tasarlanmış şemalara, bir kez kurulmuş ve her zaman geçerli olacak modellere bağlamak olanaksızdır. Tam tersine yaşam, devrimin son derece çeşitli hedefleri, politik ve sosyal itici güçleri, erki ele alma biçimleri, erki yönetme, sosyalist dönüşümleri gerçekleştirme yöntemleri olduğunu gösteriyor.

Ne var ki, böyle olmasına karşın, tüm bu devrimlerin, gerçekleştirildikleri ülkelerin coğrafi durumlarına, ekonomik-sosyal gelişme düzeylerine, ulusal geleneklerine bağlı olmayan genel özellikleri, temel dayanakları ve ortak yanları, ortak hedefleri vardır.

Söz konusu olan bu Orta ve Güney Doğu Avrupa devletlerinde işçi sınıfı Marksist-Leninist partilerin yönetiminde erki ellerinde tutuyorlar, öteki emekçi sınıflar ve katmanlarla bağlaşıklıklarını sürdürüyorlar. Her ülkede üretim araçları tüm toplumun mülkiyetidir ve halk ekonomisi planlı olarak gelişiyor. Sosyalist demokrasi emekçilerin toplumsal yaşamın tüm alanlarına gerçek katılımıyla yetkinleşiyor, sosyalist ideoloji ve kültür biçimleniyor.

Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerindeki sekiz devrim hem bir birinden farklıdır hem de birbirine benzemektedir. Tüm bu ülkelerde değişik yollardan gidilerek, değişik biçim ve yöntemler uygulanarak, temelde aynı sosyal-ekonomik ilişkiler doğmuştur.

Bu devrimlerin içeriği, özü, ideolojik-politik temeli, gelişme doğrultuları ve sonul amaçları, bunları yalnız kendi aralarında benzeş kılmakla kalmıyor, aynı zamanda Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'yle, Vietnam, Çin, Kore ya da Küba'daki devrimlerle de benzeş kılıyor. Toplumun ilerleyeceği somut yolların seçimi, dönüşümlerin gerçekleştirilmesi yol ve yöntemleri ise birbirinden farklıdır. Bu bakımdan devrimlerden her biri bir bakımdan tektir, bir daha tekrarlanmaz. Köklü değişiklikler açısından bakıldığında bunların tümü aynı türden devrimlerdir, Ekim'in yolundan yürüyen devrimlerdir.

Bu açıdan genellikle çeşitli ülkelerdeki ilişkileri kıyaslamak için kullanılan genel yasallıklar ve özellikler kavramları, bu ilişkilerin diyalektiğini tam olarak yansıtmıyor ve bu, özellikler bir madalyonun iki yüzü birbirine karşı konulduğunda hiç olmuyor. Lenin, şu tanımlamayı yapıyor: «Genel, ancak özelden, tekte, ve özel, tek olan vasıtasıyla var olabilir.»⁽¹⁴⁾

Sosyal dönüşümleri gerçekleştirme yollarının çeşitliliğini kavramanın

(14) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 29, s. 318.

anahtarı, devrimin genel çizgileri ile bunların yaşamda, somut koşullarda uygulanması arasındaki diyalektikte, devrimin içeriği ile biçimi, yasal olan ile rastlantısal olan arasında, her devrimin evrensel-tarihsel yanları ile özgül yöntemleri, hız ve süreleri arasındaki orantıdır.

Devrimin gerçekleştirilmesi biçimini, araç ve yöntemlerini ele alırsak, burada da yeni topluma götüren çok yol vardır, ama kapitalizmden sosyalizme geçişin sınıfsal, sosyal-ekonomik özü birdir.

Sosyalist toplum düzeni, bugün tüm bu sekiz ülkede var olduğu biçimiyle, tüm tarihsel kazanımları ve henüz başarılammış olanla, üstünlükleri ve sorunlarıyla birlikte, objektif koşulların ve sübjektif faktörün karşılıklı etkileşmesinin sonucudur, erkteki Marksist-Leninist partilerin Marksizm-Leninizm öğretisini her ülkenin somut koşullarına yaratıcı biçimde uygulama becerisinin göstergesidir. Yeni toplum, köylüler ve aydınlarla, tüm halkla bağlaşıklık içinde hareket eden işçi sınıfının yenilikçiliğinin ürünüdür. 40'lı yıllarda oluşan yeni toplumsal düzenin tarihte derin kökenleri vardır. Yeni toplum düzeni bu ülkeler halklarının tarihlerindeki en ilerici, en insancıl, en demokratik olan tüm öğeleri miras almıştır ve bunları sürdürmekte, geliştirmektedir. Yeni düzen, toplumsal ilerleme, demokrasi ve hümanizm ideallerinin geliştirilmesinin simgesidir.

Orta ve Günye-Doğu Avrupa'da sosyalist devletler uzun ve şanlı bir yol geçmişlerdir. Onlar tarihsel önemi olan çok büyük deneyim biriktirmişlerdir. SBKP MK Genel Sekreteri Konstantin Çernenko, bu deneyimden çıkarılacak en önemli sonucu, sosyalist ülkeler arasında birliğin gerekliliği sonucu olduğunu belirtmiştir. Bu birlik sosyalist ülkelere yaratıcı ve yapıcı çalışmalarında yeni yeni başarılar elde etmelerine yardım ediyor. Bu, milyonların emeğiyle sağlanan kazanımların korunmasına, sınıf düşmanlarının saldırılarının püskürtülmesine, barış ve sosyalizm yolunda güvenli adımlarla ilerlemeye yardımcı oluyor.

Beyaz Saray emekçi Amerikaya karşı

George Meyers

ABD Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

6 Kasım 1984, ABD'de seçim günü. O gün seçmenler ya Reagan yönetimini yerinden edecekler ya da bir dört yıl daha iktidarını sürdürmesini sağlayacaklar. Ülkenin gelecek birkaç yıl içindeki iç ve dış politikasında seçmenlerin kararı son derece etkili olacak.

ABD Komünist Partisi, Reagan yönetimini ülkenin tarihi boyunca görülen en savaş düşkünü, en emekçi düşmanı, en ırkçı bir yönetimi olarak nitelendiriyor. Reagan'ın iç politikası, son 50 yıl boyunca keskin savaşım- larla kazanılmış her ekonomik reformu yıktı ya da ciddi bir şekilde hasara uğrattı. Bu yönetim Afrika asıllı Amerikalılara ve diğer ırklara karşı, özellikle ezilen halka ve tüm ırklardan kadınlara karşı ayırımın ortadan kaldırılmasına kesinlikle karşı çıkıyor. Reagan'ın silah zorbalığına dayanan dış politikası çok sayıda askeri çatışmalar doğurdu. Onun manyaklık derecesine varan antikomünizmi ve antisovyetizmi dünyayı nükleer felaketin eşiğine getirdi.

ABD komünistleri ülkenin iç ve dış politikada köklü değişiklikler yapılmasını istiyorlar. ABD Komünist Partisi, 23. Kongresi'nde «Reagan'a, Reagan-cılığa, Reagan ekonomisine karşı bir Halk Cephesi» oluşturulması çağırısı yaptı. Bu koşullarda Amerikan sendikalarının seçimlerdeki rolünün önemi büyüktür.

Amerikan Emek Federasyonu ve Sanayi Sendikaları Kongresi (AFL-CIO) 1983'teki toplantısında, Demokrat Parti'nin başkanlık seçimlerinde eski başkan yardımcılarından Walter F. Mondale'in seçilmesi önerisini yaptı. Seçimler, Haziran toplantısında parti adaylarının seçileceği son seçimler için önemli bir başlangıç oluyor. Reagan, Cumhuriyetçi Parti içinde tek aday. Demokrat adayların sayısı üçe indi: Mondale, Colorado'dan senatör Gary Hart ve Afrika asıllı Amerikalıların yurttaşlık hakları lideri rahip Jesse L. Jackson.

ESKİMİŞ GELENEKLERDEN UZAKLAŞMA

AFL-CIO'nun adayların seçilmesine doğrudan karışması kararı olumlu bir gelişmedir. 19. yüzyılın sonlarında geçerli olan «dostlarını ödüllendir, düşmanlarını cezalandır» politikasını geçersiz kılan yeni bir atak yaptı. Bu tutum, iki burjuva partisinin adaylarının seçimini, «Daha az kötü ola-

nın» seçilmesi hakkının sendikalara bırakılmasına yol açıyor. Ancak şimdi bir AFL-CIO forumu ön seçimlerin ilk aşamasında Mondale'yi yeğledi. Mondale tutucu bir burjuva lideri olmasına karşın, AFL-CIO'nun onu onaylayan kararı burjuva basınında öfkeyle kınandı. Tekellerin elinde ve denetiminde olan yığın iletişim araçları bir işçi örgütünün başkan adaylarının seçilmesi işine karışmasına karşı olduklarını gizlemediler. Demokrat Parti'nin yöneticileri ve çeşitli şehirlerden ve eyaletlerden parti liderlerinin hepsi bundan memnun değil, AFL-CIO'nun bu hareketini partilerin işlerine karışmak olarak görüyorlar. Hatta Demokrat Parti'nin kimi yöneticileri, adayların seçiminde kendilerinin özel ayrıcalığı olduğunu açıkça belirttiler.

AFL-CIO'nun Washington'daki ulusal merkezi, çeşitli eyaletlerde ve kentlerdeki merkezi işçi konseyleri, işçi hareketinin seçimönü çalışmalarının merkezleridir. Sendikalar kendi özel seçim aygıtını kurdular. Tüm üyelik işlemleri çabuk giriş için kompüterli araçlara alındı. Üzerinde sendikanın anteti olan mektuplarla politik materyaller üyelere postalanıyor. İşçi örgütleri üyelerini harekete geçirmek için kendi özel telefon ağını kullanıyorlar. Sendikalar Kasım ayında seçime katılacak işçileri kaydetmek için kendi kampanyalarını yürütüyorlar. Pek çok yerde örgütlenmiş Afrika asıllı Amerikalıların Komiteleri seçimlere katılacak seçmenleri kaydetme gezi-leri düzenlediler.

Egemen sınıflar sendikaların yararına bu sınırlı bağımsızlık görüntüsünün bile sermayedarların iki partili sisteminin bozulmasına yol açacağından endişe duyuyorlar. Gelişmiş kapitalist ülkeler arasında, işçi sınıfına dayanan bir politik yığın partisi olmayan iki ülke ABD ve ırkçı Güney Afrika'dır.

Şimdi AFL-CIO'nun seçimlere müdahalesi birçok etmene dayanıyor: Reagan yönetiminin işçi düşmanı politikası; ekonomik bunalım sırasında emekçilerin yaşam standartlarının çok kesin düşüşü; çeşitli politik baskılar ve emekçi düşmanı yasalar; yerini sendikaların desteği ile kazanmış olan seçilmiş görevlilerin ihanetine karşı halk kesimlerinin öfkesi.

8 yıl önce seçmenleri yönlendiren sendikalar ve Afrika asıllı Amerikalıların Komiteleri Jimmy Carter'ın başkanlığa seçilmesinde belirleyici etmen oldular. Carter kendini «emekçi dostu» olarak tanıtarak başkan Ford'u yenilgiye uğrattı. Demokratlar Kongre'de de çoğunluğu elde ettiler. Örgütlü işçi sınıfı sıralarında bazı ümitler doğmuştu. Ne var ki çok geçmeden bunlar işçi düşmanı yasaların biraz yumuşatılması önerisinin rezilce suya düşürülmesinden sonra yerini hayal kırıklığına bıraktı. «İşçi dostları» tekellerin, bankaların ve sigorta şirketlerinin daha büyük dostu olduğunu gösterdiler. Vergiler artırıldı, dev bir askeri harcama ve sosyal refah programlarında kısıtlamalar başladı. AFL-CIO tarafından pek istek-

li desteklenmeyen Carter yönetimine, işçiler umut kırıklığı ve nefretle sırt çevirdiler.

1980 seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip seçmenlerin yaklaşık yarısı seçime katılmadı. Ronald Reagan tüm seçmenlerin sadece % 27'sinin oyunu alarak iktidara geldi. Carter yüzde 22,5 ve bağımsız aday John Anderson yüzde 4 oy aldı.

Reagan seçimlere katılanların yarısından azının oyunu aldı, ancak burjuva basını abartmalı bir şekilde onun seçilmesini, gerici politikasının «onaylanması» şeklinde gösterdi. Yeni başkan derhal tüm sosyal yasalara saldırıya başlayarak işe girişti. Kongre uysal biçimde Reagan'ın çizgisini izledi. Temsilciler Meclisi'nin Afrika asıllı Amerikalıların oluşturduğu «Si-yahlar Grubu» bir istisnadır. Kongre aynı zamanda Reagan'ın askeri bütçede dev bir artışı öngören önerisini onayladı. Vergi yasaları işçi sınıfı ve orta katmanların yoksullaşması pahasına, büyük şirketlerin kar etmeleri için değiştirildi.

Cumhuriyetçi yönetim hemen, sendikalara karşı saldırıda bulunan tekellerle birleşti. Bu yönetim baştan öyle koşullar yarattı ki, Hava Trafik Kontrolörlerinin sendikası greve gitmek zorunda kaldı. Bundan sonra, Reagan derhal Hava Kuvvetleri personeline grevcilerin yerine geçmeleri için emir verdi. Grevi ezmek için grev kırıcılarına karşı duranlara mahkeme uyarıları ve yığınsal tutuklamaları kullandı. Sonunda, sendikayı kapattı ve liderlerinden bir çoğunu hapishaneye attı.

Reagan uzun zamandan beri kalıcılaşmış sendikal hakları ortadan kaldırmak için çok katı idari önlemleri kullandı. ABD Çalışma Dairesi, yine onun dostları olan seçimönu kampanyasında onun için para toplayan büyük bir işadamı, kapitalist tarafından yönetiliyor. Ulusal Çalışma İşleri Kurulu çalışanların hakkını koruma önlemleri almak, örgütlenme ve toplu sözleşme yapmak için kuruldu. Şimdi kurul, Reagan'ın atadığı kişilerle dolduruldu, tekellerin sendikalara karşı eylemlerini her fırsatta yasallaştırıyor.

Reagan'ın direktiflerine göre faaliyet gösteren Yüksek Mahkeme de sendikaları çökertmek için bu çığınca gidişe katıldı. Mahkemenin son kararından biri, ne kadar kâr sağladığına bakılmaksızın, her şirkete iflasını ilan etme hakkı tanıyor. İflas kağıtlarını beklemeden bile şirket derhal ve keyfine göre sendikayla olan anlaşmasını bozuyor, ücretleri yarıya indiriyor, tatilleri ve emeklilik hakkını ve diğer kazanımları ortadan kaldırıyor. Yüksek kâr sağlayan Kontinental Hava Yolları aynen böyle yaptı ve diğerleri de bunu izliyor. Pentagon da açıkça sendikaları iflas ettirme saldırısına katılıyor. Askeri-Sanayi kompleksinin temel parçası olan generaller silah üreten şirketleri işçi ücretlerini azaltmaya zorluyorlar. Pentagon «grevlerin olmasına aldırıyoruz» diyor.

Birkaç yıl önce tekellerin başları sendikalardan arındırılmış bir ortam yaratmak için bir komite kurdular. Bu komitenin öncülüğünde 1 milyar dolarlık bütçesi olan sendikalara karşı savaşım aygıtı oluşturuldu. İşçilerin serbestçe sendikaya girme ve toplu sözleşme yapma hakkına barbarca saldırıldı. Grevlere karşı yapılan zorbalık arttı ve şiddet yaygınlaştı. Pek çok şirket, işlerini korumak isteyen grevdeki işçileri dağıtma politikası uyguladılar.

«Phelps-Dodge» bakır madencilerinin yıl boyu süren grevi, «Greyhound» otobüs sürücülerinin ulusal grevi ve diğer birçok militan grev savaşımaları işçilerin haklarını almakta ve sendikaları için savaşmakta kararlı olduklarını gösterdi.

Sendikaların kesin direnişiyle karşılaşınca tekeller taktik değiştiriyorlar. Şimdi bu tekeller sendikalardan, yeni işe alınan işçiler için sürekli daha düşük ücret sağlayan sözleşmeler imzalamalarını istemeye başladılar. Eğer böyle bir ödün verilirse, tartışmasız böyle bir şey işçi sınıfı içinde bölünme tehlikesine yol açacaktır.

BUNALIMIN ETKİLERİ

Reagan yönetiminin gerici politikası işçi sınıfı üzerinde ekonomik bunalımın etkilerini daha da ağırlaştırdı. İşsizler ve düşük ücretli işçilere yardım için oluşturulan sosyal programların ortadan kaldırılması onların bu sonuçlara daha acılı katlanmalarını getirdi. Yüzlerce, binlerce evsiz, başıboş insan sokaklarda yiyecek ve sığınacak bir yer arıyor. Milyonlarca işsiz, olmayan bir işi bulmak için ülkeyi dolaşıyor. İşyerleri, fabrikalar kapanmaya devam ediyor. Bu arada Reagan'ın politikası tekellerin kârlarını artırmayı başardı. Sadece oto sanayiinde, «General Motors», «Ford» ve «Chrysler» 1983'-de 6,5 milyar dolar kâr etti ve 1984 yılı içinde de 10 milyar dolar kâr elde etmeyi umuyorlar.

Şimdi yönetim, herkesi Reagan'ın gerici politikasının bunalıma son vereceğine inandırmaya çalışıyor. Bu tür savlar elbette gerçeklerden çok uzaktır. Ekonomik devrede hafif bir yükselme var. Ancak Reagan'ın ekonomistleri bile bunun Kasım seçimlerine kadar süreceğinden emin değiller. ABD eskisi gibi bugün de ekonomik bunalımın kısılcasında kalmaya devam ediyor. ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall durumu şöyle değerlendiriyor: «Çok açık gözüküyor ki, çok sayıda çeşitli ırklardan, çeşitli uluslardan erkek ve kadın, genç-yaşlı işçi sınıfı şu üç başlı bunalımın kurbanıdır: Kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesi, devresel bunalımın düzensizliği ve yapısal bunalımın sürekliliği.»

Yığınsal işsizlik ABD işçileri için ciddi bir tehdit olarak kalmaya devam ediyor. Hükümetin istatistikleri 9.300.000 işçinin-işgücünün $\frac{1}{10}$ 8,2'si – 1983

Aralığına işsiz olduğunu gösteriyor. Sendikalarda çalışan ekonomistler işsizlerin sayısının 14 milyonu bulunduğunu ileri sürüyorlar. Bu sayının içindeki 3 milyon kişi iş aramaya bile cesareti olmayan uzun vadeli işsizlerdir. Hükümet artık onları işsizlerden saymıyor. Eğer yarım gün çalışmak zorunda bırakılan 6 milyon işçi de bunlara katıldığı zaman, işsizlerin sayısı toplam 20 milyona yaklaşır.

1983 yılında 30 milyon işçi, yılın ortalama 20 haftası boyunca işsizdi. Yüksek ücret ödenen çelik, otomobil, maden ve öteki temel endüstri kolalarında çalışan pek çok işçi, ancak çok az ücret ödenen işler aramak zorunda bırakıldı.

Endüstri kolundaki pekçok şirket ücretlerindeki değişiklikten kâr etti. Ancak çıkarılan işçilerin yerine, çalışmakta olan işgücünden, işten atma tehdidiyle fazla mesai yapmalarını, günde 10–12 saat, haftada 6–7 gün çalışmalarını istediler. Çünkü az sayıda işçi ve uzun çalışma saatleri büyük kâr sağlıyor. İşçiler tekellere grevle yanıt verdiler.

AFL-CIO tarafından yayınlanan son rakamlar ekonomik bunalımların ve Reagan'ın gerici politikasının işçiler üzerindeki etkilerini gösteriyor: 11 milyon aile sağlık yardımından ve hastanede bakım görmeden mahrum kaldı. 494 bin aile banka hacizleri yüzünden evlerini kaybetti. 73 bin küçük işyeri iflasa sürüklendi. Onbinlerce köylü ailesi topraktan sürüldü. Nüfusun yüzde 15'inden fazlası büyük yoksulluk içindedir, çocukların beslenme programından %28'i kesildi, 900 bin yoksul aile çocuğu düşük ücretle okulda verilen kahvaltıdan mahrum edildi. İşsizler ve çok düşük ücretlilere ödenen fondan 27 milyar dolar kesildi; sağlığı koruma programı fonundan 18,5 milyar dolar kesildi; eğitim fonundan 13,7 milyar dolar kesildi; meslek programı fonundan 25 milyar dolar kesildi; sosyal güvenlik ve emekçilere ödenen ücretlerden 26 milyar dolar kesildi. Reagan tarafından son üç yıl içinde yoksul halka yardım programlarından kesilen toplam para 110,2 milyar doları buluyor.

1983 Mayısında Uluslararası Makinistler ve Havacılık-Uzay Araştırmaları İşçileri Birliği başkanı ve AFL-CIO başkan yardımcısı William W. Winpisinger, Reagan yönetimini sert bir şekilde eleştirdi. O, ABD'de yaşam standartlarının, bir dizi diğer kapitalist ülkelerdeki yaşam standartlarıyla karşılaştırarak, Reagan yönetimi altında ABD'nin çalışan işçi başına yıllık ekonomik büyümede sonuncu olduğunu, işsizlik sigortasının işsiz insanların kaçta kaçını kapsadığını, işsizlere ödenen ücretlerin yıllık gelir içindeki payının ne olduğunu, halkın sağlığı ve genliği harcamalarının toplam ulusal gelir içindeki yapısını, ortalama tatil ödemesinin ne kadar olduğunu, doğumda gebelik yardımını, ABD'nin 18 ulus arasında en yüksek ölüm oranına sahip ülke olduğunu, ABD'nin zenginliğin en eşitsiz dağıldığı ülke olduğunu ortaya koydu.

Afrika asıllı Amerikalıların acıklı ekonomik koşulları, Reagan yönetiminin ırkçı politikası altında daha da kötüye gidiyor. Ekonomideki önemsiz değişimler, Afrika asıllı Amerikalılar arasında %17'lik işsizlik oranında hiç bir değişiklik yapmadı. İşsizlik Afrika asıllı Amerikalı gençlik arasında, onların %50'sinde, hatta daha fazlasında hâlâ dayanılmaz ölçülerde duruyor. Örneğin, New York, Baltimore ve Gary gibi kentlerde, bunların oranı %80'dir. Bu işsiz gençlerin çoğu hiçbir şekilde ücretli bir işte çalışmamıştır. Genellikle, Afrika asıllı Amerikalılar işsizliğin sürekli bir parçası oluyor. En fazla Afrika asıllı Amerikalıların aileleriyle ilgili sosyal programlar kesintilere uğruyor. Bu insanlar ırkçı baskılara uğruyorlar ve ulusun yoksul ailelerinin büyük bir kısmını oluşturuyorlar.

AFL-CIO, hükümet tarafından yapılan yasaların tersyüz edilmesini protesto eden Afrika asıllı Amerikalıların protestolarına katılıyor. Uzun yıllardan beri var olan ırkçı ve ayrımcı eylemleri ortadan kaldırmak için hazırlanmış olan federal program durduruluyor. Afrika asıllı Amerikalıların onaylanan haklarını korumak için hazırlanan yasalar geçersiz hale getiriliyor. Okullarda ırklara göre yapılan ayrımlar yeniden artıyor. Medeni haklar yasalarının uygulanışını gözlemlemek için oluşturulmuş olan Federal Medeni Haklar Komisyonu kendi amaçlarını sabote eden ve Reagan'ın atadığı kişilerden oluşuyor.

SENDİKA YÖNETİCİLERİNİN POLİTİKASI

AFL-CIO'nun Yürütme Konseyi'de, hükümetin iç politikasına karşı muhalefette birlik var. Dış politika üzerine ise keskin ayrılıklar bulunuyor.

AFL-CIO başkanı Lane Kirkland, Ronald Reagan gibi antikomünizm ve antisovyetizm konusunda paranoya hastasıdır. Reagan'ı bozguna uğratma kampanyasının her harlı olduğu bir dönemde Henry Kissinger'in başkanlığındaki Orta Amerika Komisyonuna atanmasını kabul etti. Bu komisyonun tek rolü, Reagan'ın Orta Amerika'daki bocalayan politikasını desteklemektir.

AFL-CIO'nun üst düzeydeki yöneticileri, ABD emperyalizminin dünya çapında tüm politikalarını desteklemeyi sürdürüyor. Onlar, Dışişleri Bakanlığı'nın sosyalist ülkelerden sendikacılara giriş vizesi vermemesini destekliyorlar. Onlar, herhangi bir ülkedeki ilerici sendikalarla, birliklerle kardeşçe sendikal ilişkileri kırmak için olanaklı her şeyi yapıyorlar. Özü antikomünist sağ kanat sosyal demokratlar AFL-CIO'nun uluslararası bölümlerinin yöneticiliği de içinde stratejik görevlerde bulunuyorlar. AFL-CIO yöneticileri Ulusal Araştırma Bürosu (Federal Bureau of Investigation) FBI ile sol ve ilerici sendikacılar ve diğer ilericiler, ABD'deki çalışan insanlarla ilgili örgütlere karşı saldırılarda açıktan işbirliği yapıyorlar.

Ancak, AFL-CIO'nun yüksek düzeydeki liderleri, sıralarında ve hatta sendikaların yürütme konseyinde yer alan barış yanlısı duyguları görmezlikten gelmeyi göze alamıyor. Sendikacılar şişkin askersel bütçe ile halkın yaşam standartlarındaki düşüş arasındaki ilişkiyi kabul ediyorlar. İşçilerin büyük çoğunluğu nükleer savaş tehlikesi konusunda derinden kaygılanıyor. Onlar, savaşı işsizlik problemine bir çözüm olarak görmüyorlar. Kamuyu yoklamaları, nükleer silahlanmanın dondurulmasının işçi sınıfı topluluğu içinde en yüksek desteği (% 70'in üstünde) bulunduğunu gösteriyor.

İşçiler gerçek kârının ABD'nin uluslarüstü tekelleri olduğunu öğrendikçe, AFL-CIO'nun yöneticileri için ABD emperyalizminin politikalarını açıktan desteklemek gittikçe daha zorlaşıyor. «Dışardaki üstünlük yarışmasının» savaşçıları olarak bu tekeller, ABD işçilerinden ücret kesintileri ve öteki ayrıcalıklara boyun eğmesini istiyorlar. Aksi takdirde, onları iş yerlerini kapatmak ve deniz ötesine taşımakla tehdit ediyorlar.

İşçilerin sıralarında barış için derin bir özlem, sendikal hareketin her düzeyinde yankı buluyor. AFL-CIO'nun üyelerinin yarısından fazlasını temsil eden ulusal birlikler ABD ve SSCB arasında denetlenebilir bir nükleer yarışmayı dondurma anlaşması imzalanmasını onaylıyor. Bu, aynı zamanda bağımsız sendika birliklerinin ve Merkez Emek Konseyi'nin gittikçe büyüyen bir kesiminin istemidir. Son AFL-CIO toplantısında bir antinükleer savaş kararı «Üyelerimizin çoğunluğu, ABD halkının çoğunluğu gibi, nükleer silahlanmanın dondurulmasını destekliyor» şeklindeki sözlerle güçleniyordu.

AFL-CIO'nun yönetimdekilerin muhalefetine karşın, önemli birlikler Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere kardeş delegasyonlar gönderiyorlar. Onlar delegasyonların değiş-tokuşunu isteyerek, Dışişleri Bakanlığı'nın bunu olanaklı kılacak vizeyi vermeyi reddetmesini eleştiriyorlar. Sovyetler Birliği'nden ve öteki sosyalist ülkelere sendikacılar ABD'nin demir perdesini kırmayı, becerebildiği zaman, mutlaka, sendika çevrelerinde sıcak bir kabul görecektir.

Kirkland'ın konuşması, örgütünde dış politika üzerindeki anlaşmazlığı yansıtıyor. Son basın toplantısında «Amerika'nın savunma kapasitesini güçlendirmeyi sürdürme»yi desteklediğini açıkladı, ve sözlerini şöyle tamamladı: «Biz, elbette nükleer silahlarda gerçekleştirebilir ve etkin bir indirim için anlaşma taraftarıyız. Bu, bizim değişmez tavrımızdır». Sonra şöyle devam etti: «Biz SALT-2'nin onaylanmasını savunuyoruz. Bu hükümet buna karşıdır ve nükleer silahlarda indirimi öngören bir anlaşma için girişilen içten çabalar yönündeki pek çok yapıcı yaklaşım girişimlerini başarısızlığa uğrattıyor.» Aynı Kirkland, yalnızca birkaç yıl önce, Reagan da içinde, sağ kanat unsurların düzenlediği Şimdi Tehlike Üstüne Komite'ye başkanlık ediyordu. Bu Komite'nin dışa yansıyan amacı ise; SALT-2'nin

onaylanmasını önlemek ve sonra da yumuşamay ı ve ABD ve SSCB arasındaki gelişmeleri baltalamaktı.

Ekonomik konularla birlikte, barış, Demokratlar'da ön seçimlerde başlıca konu olarak görüldü. Mondale, rahip Jackson, ve senatör Hart nükleer silahlanmanın dondurulması istemini güçlü bir şekilde desteklediler. Hepsi silahlanma yarışına bir son vermek için ABD ile SSCB arasında anlaşma olmasından yana olduklarını belirttiler. Hepsi, MX füzelerinin ve B-1 bombardıman uçağının yapılmasına karşı çıktılar. Hepsi Reagan'ın Lübnan politikasını eleştirdiler ve hepsi Reagan'ın Orta Amerika politikasıyla hem fikir olmadığını açıkladı.

Kendi dış politikasının ahmakça yanlışlığını örtme çabasıyla Reagan Kongre'de Demokrat Parti liderlerine karşı sert bir çıkış yaptı. Reagan, bu alandaki başarısızlıklarının suçunu Kongre'nin üstüne atmak istedi. Temsilciler Meclisi'nde Demokratların lideri Thomas O'Neil, verdiği sert cevabında «Mr. Reagan'ın kişisel inanırlığının olmadığını» söyledi. Aynı konuşmada O'Neil şöyle devam etti: «Ronald Reagan'ın nükleer çağın en tehlikeli başkanı olduğunu sanıyorum». Reagan'ın askersel yıkım ve diğer politikalarına karşı çıktı. Oysa, yalnızca bir yıl kadar önce O'Neil, Reagan'ın programının başarısına yardımcı oluyordu.

Rahip Jesse L. Jacson, demokratların ön seçimlerinde çok önemli bir rol oynuyor. Onun barış, ekonomik sorunlar ve ırkçılığa karşı açık sözleri, ulusu hareketlendirdi. Reagan yönetimine doğrudan saldırıları ona, Afrika asıllı Amerikalılar içinde ve pekçok beyaz seçmen arasında ezici destek kazandırdı. Jackson'un kampanyası, şimdiye dek seçim sürecinin dışına düşmüş Afrika asıllı Amerikalılar ve İspanyol kökenlilerin büyük bir kısmı içinde heyecan yarattı. Başkan adaylığını kazanmayı hiçbir zaman beklemediği için rahip Jackson seçkin bir ulusal kişilik halini aldı. Jackson, anti-Reagan kampanyayı, öteki demokrat adayların hepsinden daha yüksek bir düzeyde ele aldı. Onun adaylığının bir sonucu olarak, Afrika asıllı Amerikalıların oyları, Kasımda Reagan'ı kovmada önemli bir öge halini alabilir.

Sendikaların seçim taktiğindeki şimdiki değişimler işçi satlarında gelişmeye başlayan yeni militan ruh durumunu yansıtıyor. Eylül 1981'deki Dayanışma Günü, yönetimin eski «dümen çevirme ve oylama» politikasından ilk büyük çıkış oldu. AFL-CIO, o gün, «iş ve adalet» belgisi altında, Washington'daki 500 binin üstündeki yığınsal yürüyüşün örgütlenmesine önderlik etti. Yürüyüş sıralarında AFL-CIO üyeleri, bağımsız sendikalar Afrika ve İspanyol kökenli Amerikalıların, kızıl derilerinin örgütleri, kadın örgütleri, gençlik, çevreciler ve barış hareketi örgütleri yer aldı. Hepsi, Reagan yönetiminin ırkçı ve gerici politikasına karşı muhalefette birleşmişti.

Dayanışma Günü'nü büyük kentlerde ve ülke boyunca eyalet merkez-

lerinde yüzlerce yığınsal gösteri takip etti. 1982'deki Seçim günü, dayanışmanın ikinci günü ilan edildi. Sendikalar kendi adaylarını, Reagan'ı destekleyen Kongre'deki Demokrat üyelerinin kovulması amacıyla seçime soktular. Sonu, Reagan'ın Kongre'deki destekçilerinin bir bölümü yeniden seçilemediler.

İşçiler arasında politik bağımsızlık özlemi büyüyor. Bazı sendika liderleri buna, özellikle merkez güçler, İsveç ya da Batı Alman sosyal demokrat partilerine benzer bir politik parti kurma fikriyle yanıt veriyorlar. Diğerleri ise, Afrika asıllı Amerikalıları, ve Dayanışma Gününe katılan çeşitli grupları içeren, sendikaca örgütlenmiş antitekel bir koalisyonun savunuyorlar.

ABD Komünist Partisi, seçim kampanyasına vargücüyle katılıyor. Gus Hall ve Angela Davis, partinin başkan ve başkan yardımcısı adaylarıdır. Partinin seçim programı işçiler arasında sıcak bir kabul gördü, çünkü bunda en yakıcı sorunlar ele alınmaktadır. Bu seçimlerde parti tarafından bir bildirge hazırlandı. Burada Reagan'ın «komünist tehdit» masalı, iç ve dış politikasını savunurken başvurduğu antisovyetik yalanın içyüzü ortaya konmaktadır.

Seçimlere kadar pekçok şey olabilir. Yönetici sınıf, büyük kârlar sağlayan hükümeti büyük bir güçle destekliyor. Milyonlarca dolar, Reagan'ın seçim kampanyasını finanse etmek için yağıyor. Reagan tepedekiler tarafından hararetle destekleniyor. Ancak o, yenilemez değildir. Reagan'ın iç ve dış politikasına karşı yığın hareketi giderek artıyor.

Sandinist bayrağı altında Nikaragua

Francisco Maura

Latin Amerikalı Gazeteci

Bu yıl Nikaragua halkı birbirine sımsıkı bağlı iki yıldönümü kutlayacaklar: Ülkelerinin yazgısında bir dönüm noktası olan devrimin utkusunun 5. yıldönümü ve Nikaragua halkının evladı, bir yurtsever ve anti-emperyalist, özgür insanların generali ve büyük bir sevgiyle devrimin babası olarak adlandırılan Augusto Cesar Sandino'nun ölümünün 5. yıldönümü. Onun adı, 60'lı ve 70'li yıllarda Somoza diktatörlüğüne karşı savaşımında öncülük yapan Ulusal Kurtuluş Cephesi'yle birlikte anılmaktadır.

19 Temmuz 1979'da despotluğun yıkılmasından bu yana Nikaragua'nın izlediği yola baktığımızda, Marks'ın devrimleri «*tarihin lokomotifleri*» olarak tanımlamasını anımsıyoruz. Kısa bir dönemde Nikaragua'nın yaşamında çarpıcı değişiklikler oldu. «Tarihin lokomotifinin» Nikaragua'yı ABD emperyalizminin yardımıyla 40 yıldan fazla erkte kalan kanlı despotluk döneminden ne kadar uzağa götürdüğünü şimdi görebiliyoruz. (!)

Nikaragua halkı özgürlüğünün 50. yılını çok zor bir durumda, kutluyor. Cumhuriyet iç ve dış düşmanların sürekli bozgunculuk, şantaj ve tehditlerine hedef oluyor. Washington, Amerika'da eğitilmiş ve donatılmış paralı askerler aracılığıyla ilan edilmemiş bir savaş yürütüyor. Ve şimdi Nikaragua'da gelişme eğilimini tersine çevirme ve Nikaragua devriminin kazanımlarını yoketmek için doğrudan silahlı müdahalede bulunması gerçek bir tehlike haline gelmiştir. Saldırganların planlarına, ülkelerinin onurunu, bağımsızlığını, halkın erkini savunmaya hazır, ilerici insanlığın sempati ve desteğini alan emekçilerin, tüm yurtsever güçlerin birlik ve uyankılığıyla karşılık veriliyor.

HALKIN YÖNETİMİ

Nikaragua devrimi halkın ezici çoğunluğunun gerçekleştirdiği, demokratik, antiemperyalist bir halk devrimidir. Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (SUKC)'nin temel programatik hedefi – gerçek bir adalet sisteminin kurulması ve toplumsal ilerleme – halkın temel çıkarlarına yanıt

(!) Somoza rejiminin niteliği için bak: Jaime Barrios, «Diktatörlüğün yenisine götürün yol», BSS, Sayı 3, 1979. (Not Red.)

veriyor. Bu nedenle ülkenin yeni yönetiminin ana eylemini bu amaca ulaşabilecek politik bir yapı için gerekli temellerin atılması oluşturuyor.

20 Temmuz 1979'da Managua'da büyük bir mitingte çok sayıda kararname halka açıklandı. Bunlar diktatörlük yönetimi anayasasını yürürlükten kaldırıyor, kukla kongre ve Yüksek Mahkemeyi dağıtıyor ve Ulusal Muhafızların, baskı aygıtının öteki kollarının çözülmesini öngörüyordu. Devletin sömürü aygıtının yıkılması, merkez ve yerel demokratik yönetim organlarının kurulmasıyla elele yürütüldü.

Devrim kendini koruyabilmelidir ve bu silahlı kuvvetlerin kullanımında da geçerlidir. SUKC yöneticileri bunu iyi biliyorlar. SUKC Ulusal Yönetim üyesi Humberto Ortega şunu belirtti: «Bizim savunma kavramımızda örgütlü halkın ana rolü oynamaya devam etmesi gereği vardır. Çünkü bu büyük ordunun, erki ele geçiren ve hükümeti, devlete sahip olan yığınların yerini hiç kimse alamaz.» (2)

Bu görüş, diktatörlüğe karşı savaşımда ortaya çıkan Sandinist Savunma Komiteleri'yle yaşama geçirildi ve bu aynı zamanda emekçi halkın yaratıcılığının da canlı bir örneğidir. Yeni politik yapıda da komiteler yerlerini koruyorlar. Gerçekte bunlar halkın erkinin temel bileşenleri ve aynı zamanda da işçilerin, köylülerin, zanaatkarların, memurların, öğrencilerin, din adamlarının ve ötekilerinin, kısacası, tüm yetişkin nüfusun en büyük örgütüdür. Komite üyeleri okumayazma kampanyalarında, sabotörlere, teröristlere ve benzer suç işleyenlere karşı savaşım veriyorlar, sanayi ve tarım işletmelerini koruyor, yerleşim bölgelerinin gözetim görevini yürütüyorlar. Öte yandan da SUKC'nin amaç ve görevleri doğrultusunda büyük çaplı bir politik çalışma yapıyorlar.

Bu komitelerin yanı sıra devrimin kazanımlarının silahla koruyuculuğunu yapan entegre bir sistem var. Bunun çekirdeğini ayaklanma birimleri temelinde ve kısa bir süre içinde oluşmuş düzenli ordu, Sandinist Halk Ordusu oluşturuyor. Bu sistem Sandinist halk milislerini gönüllü birlikleri ve öteki güçleri içeriyor.

Bugün Nikaragua'da çok sayıda dindar ve din adamlarının alt kesimleri özgür bir yaşam kurulması çalışmasına katılıyor. Böylece zorba Somoza rejimine karşı savaşım döneminde başlayan katolik-Sandinist işbirliği geleneği sürdürülüyor. Devrim düşmanlarının kilise ile SUKC'nin arasını açma girişimlerine karşın bugünkü hükümette atamalı papazlar Miguel D'Escoto, Ernesto Cardenal ve Edgardo Parrales yer alıyor. Cizvit papazı Fernando Cardenal 19 Temmuz Sandinist Gençlik Örgütü'nün liderlerinden biridir.

Yeni devlet SUKC'nin stratejisini aktif bir biçimde uygulayan Sandinist

(2) Habla la Direccion de la Vanguardia, Managua 1981, p. 81.

İşçiler Merkezi ve Tarım İşçileri Birliği tarafından tam bir güvenle destekleniyor. Onların çabaları işçi-köylü bağlaşıklığının bir ifadesidir ve Cephe yönetimince değişimlerin geri dönülmezliği için bir garanti olarak görülmektedir. Tüm emekçi halkı içermeyen bu sendikal örgütler giderek iş yönetimi ve eğitim için birer okul oluyorlar. SUKC Yönetimi üyelerinden Luis Carrion 1981 1 Mayıs'ta mitingte yaptığı konuşmada şunu belirtmişti: «Sendikaların tarihsel özgevi sadece şu ya da bu düzenlemeyi getirmek değil, onbinlerce işçiyi yeni toplumun kurulması için eğitmektir.»⁽³⁾

Hükümet kamu yaşamının demokratikleştirilmesinde değişik politik ve ideolojik grup ve birliklerine halk düşmanı olmadıkları ve karşı devrimci olmadıkları sürece, eylem özgürlüğü tanıyor. Dahası, çok çeşitli sorunlar hakkında karar verme çalışmalarına geniş toplumsal güçleri katıyor. Bu özellikle devrimin bugünkü aşamasında erkin önemli bir kurumu olan Devlet Konseyi'nde kendini gösteriyor. Konsey 1980 Mayıs'ta geçici bir yasama organı olarak kuruldu ve değişik partiler, sendikalar, kadın ve gençlik örgütlerinden üyelerden, ordu mensuplarından, işverenler, aydınlar ve katolik papazlardan oluşuyor. Konseyi yöneten SUKC ve yığın örgütlerinden üyeler toplam üyelerin yüzde 60'ını oluşturuyor. Bu, halkın utkusunda cephenin oynadığı önderlik rolünün bir göstergesidir. Devlet Konseyi'nde temsil edilen 7 partiden boşta SUKC olmak üzere 4 parti Yurtsever Cephe'yi oluşturuyor. Geri kolonlar, Sosyal Hristiyan, Anayasal Liberal ve Sosyal Demokrasi partileri muhalefettedir.

Muhalefet güçlerinin Devlet Konseyi'nin çalışmalarına, öteki sosyal, politik faaliyetlere katılmaları, bu arada kendi basınlarını, radyo istasyonlarını özellikle yaygın ölçüde okunan sağcı gazete «La Prensa»'yı kullanmaları, günümüz Nikaragua'sında politik çoğulculuğun kanıtıdır.

Devrimin utkusundan hemen sonra, devrim düşmanları ideolojik savaşında vurguyu seçimler üzerine vurdular. Bütün bir demokrasi konusunu seçimlere indirgemeye çabaladılar. Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi yönetimi ise, tam tersine, kapsamlı bir demokrasi anlayışı formüle etti ve bunu uygulamaktadır. Cephe'nin 1980'de basılan bir belgesinde şöyle deniyor: «Demokrasi salt seçimler demek değildir ... Demokrasi, halkın politik, ekonomik, kültürel yaşama katılmasıdır ... Demokrasi ne seçimlerle başlar, ne de seçimlerle biter ... Demokrasi sosyal eşitsizliklerin azaltılmaya başladığı, işçi ve köylülerin yaşam düzeylerinin iyileştirilmeye yüz tuttuğu ekonomik sistemde başlar. Gerçek demokrasi işte buradan başlar.»⁽⁴⁾ Yasama ve yürütme organlarının seçimi konusunda ise, Cephe yönetimi, koşullar olgunlaşınca bu organlar için seçim yapılacağını sık sık ilan etti.

⁽³⁾ Agy, s. 181.

⁽⁴⁾ Bak: «Barricada», 5 Aralık 1983.

1984 Kasımında genel seçimlerin yapılacağını belirten kararname, Sandinistlerin halkın iradesinin serbestçe ifadesinden «korktuğu» yolundaki düşman propagandasının savların kesinkes çürütmektedir.

«Özgür dünya»da kamuyounu yanıltmak için emperyalistler, Nikaragua'da tepeden bir «diktatörlük» dayatıldığını ve Sandinistlerin devlet erkini «kötüye kullandıkları»nı öne sürüyorlar. Sormak gerekiyor: Özgürlük, bağımsızlık, demokrasi davasını savunmak isteyen bütün yurttaşlarına eldeki bütün silahları dağıtan bir hükümet, nasıl olur da erki «kötüye kullanmak»la suçlanabilir? Bu karar 19 Temmuz 1983'de kabul edildi ve tümüyle uygulandı. Şimdiye dek 1 milyon 600 bin tüfek halka dağıtılmış bulunuyor. Gerçekten de, devrimin kazanımlarını savunmaya kararlı insanların gereksindiklerinden daha az silahımız vardı. Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi yöneticisi, Ulusal Yeniden Kuruluş Hükümetinin Yönetim Konseyi Koordinatörü Daniel Ortega, «halkın silahlandırılması, demokrasinin en hayran olunacak göstergelerinden biridir» dedi. (5)

YENİDEN KURMA VE DÖNÜŞTÜRME

Nikaragua'da hem devlet erkinin yapısı, hem de yaşam tarzı değişiyor. Yeni Nikaragua'nın temelleri çok çetin koşullarda atılmak zorundaydı. Somoza sülalesinin son üyesinden miras kalanlar arasında çarpık yapılar, ekonomik gerilik, her şeyin rayından çıkmışlığı, yoksulluk, cehalet ve hastalıklar vardı.

Somoza rejimi alaşağı edildiği sırada, ülkenin dış borçları 1 milyar 600 milyon doları aşmıştı. (Bu, her Nikaragua'nın 660 dolar borçlu olması demektir). Merkez Bankası'nın kasasında ise yalnızca 3,5 milyon dolar kalmıştı. Her ne pahasına olursa olsun erkini koruma çabasında olan diktatör, iç savaşta yaşamsal önem taşıyan ekonomik merkezlerin bombalanmasını, havaya uçurulmasını emretti. Bunun sonucu, işletmelerin yaklaşık yüzde 80'i çalışamaz duruma geldi. Onbinlerce Nikaragualı öldürüldü ve 800 binin üzerinde insan, yani halkın yaklaşık üçte biri, evsiz ve işsiz kaldı.

Devrimin şimdiki aşamasının özelliklerini önceden belirleyen de bütün bunlar oldu. Devlet, köklü sosyal, ekonomik ve politik değişikliklerin uygulanmasını ekonomide yaraların sarılması göreviyle birleştirmek zorundadır. Bu görev Ulusal Yeniden Kurtuluş Hükümeti'nin adında da ifadesini bulmuştur.

Yeni devletin ilk yaşam eylemlerinden biri, bankalar, sigorta şirketleri, dış ticaret ve bütün doğal kaynakların yanısıra, Somoza ve onun kiralık

(5) «Barricada», Aralık 1983.

katillerinin mülkünü millileştirmek oldu. Bu çetenin mülkü, bütün ulusal ekonomik potansiyelin yüzde 40'ını aşıyordu. Bu eylem, oligarşinin erkini çökertti. El konan mülkiyet, kamu mülkiyeti haline getirildi. Nikaragua'da halk mülkiyeti denilen kamu mülkiyeti, oluşmakta olan ekonomik sistemin ana bileşeni durumundadır. Bunun yanısıra özel ve kooperatif mülkiyet de var. Böylece karma ekonomi anlayışı uygulamaya konmuş durumda.

Sandinist yönetimin ekonomik stratejisi, en başta, gayrisafi yurt içi hasılda sosyal üretimin ve hükümet yatırımlarının payını artırmak, devlet sektöründe daha çok işgücü istihdamını sağlamaktır. Yönetimin amacı, ayrıca ekonominin etkin bir biçimde düzenlenmesine başlamak, halkın ezici çoğunluğunun yararına ekonomik bakımdan kendine yeterli olmayı sağlamak için bir birikim politikası izlemektir. Son olarak da yönetim, maddi zenginliklerin dağıtımına yurttaşların doğrudan katılımını amaçlamaktadır.

Bugün özellikle önemli sayılan bir görev, özel sektörde aktif olanları (diktatörlük rejimine muhalefet etmiş yurtsever işverenleri) ulusal yeniden kuruluş çabalarının içine katmaktır. Yeniden kuruluşun tüm sosyal sistemi boydan boya yeniden yapılandırmasını sağlayacak adımlar atılmaktadır.

Kırsal alanda değişimin ana doğrultusunu, devrimin bellibaşlı kazanımlarından biri olan tarım reformu belirlemektedir. Kentlerde olduğu gibi, burada da vurgu sosyal mülkiyeti ya da halk mülkiyetini yaratma üzerine konmaktadır. Bu mülkiyet, bir milyon hektarı aşkın işlenebilir toprağa dayanmaktadır ve diktatörün kaçmasından sonra devlet denetimi altına alınmıştır. Bu topraklarda ülkenin şeker ve tütününün yarısından çoğu, pamuğun üçte biri, kahvenin de yaklaşık dörtte biri üretilmiştir. Tarım ürünleri işleyen bellibaşlı fabrikalar da millileştirilmiştir. Somoza ve onun gözdelelerinden alınan verimli topraklarda devlet çiftlikleri kurulmuş ve bu çiftlikler kırsal ekonominin önde gelen sektörü durumuna yükselmiştir. Bu işletmelerin yönetimine işçiler doğrudan katılmaktadır.

El konan toprakların öteki bölümüyle işlenmeyen topraklar, topraksız ve az topraklı köylülere verilmiştir. Kooperatifçilik hareketi, geniş boyutlara ulaşmış, 1983 yılının ortalarında 60 bin aileyi kapsar duruma gelmiştir. (6) Yetkili makamlar, kooperatif üyelerine kredi, tohum, makine, vb. yardımlarda bulunmaktadır.

Tarım reformu yasasının bellibaşlı bir yanı da, toprakta özel mülkiyete genişliğe bir sınır koymaksızın izin vermesidir. Reform, verimli çiftçilik yapan, vergisini düzenli ödeyen, iş yasalarına saygı gösteren toprak sahiplerine zarar vermemektedir. (Bunlar, topraklarında çalışanlarla toplu sözleşme imzalama yükümlülüğü altındadır).

(6) «Barricada», 20 Temmuz 1983.

Nikaragua'da kırsal alanda gerçekleştirilen değişikliklerin sonuçları, diktatörlük rejiminden miras alınan tarımsal yapıların devrim yıllarında tersine döndürülmez değişmelere uğradığını açıkça kanıtlamaktadır.

Sosyal ve kültürel alanda dikkate değer başarılar elde edilmiştir. Diktatörlüğün devrilmesinden hemen sonra, ulusal çapta bir okuma-yazma kampanyası hazırlıkları başladı. Nikaragua'daki adıyla bu «ikinci kurtuluş savaşı», yeni sistemin oluşumunda bir köşe taşıydı. 23 Mart 1980 günü, onbinlerce genç kız ve erkek, ülkenin dört bir kösesine seferber oldu. Bunların görevi, yalnızca halka okuma-yazmayı öğretmek değildi. Aynı zamanda onların dönüşümlere en aktif bir biçimde katılmalarını sağlamak, onların politik bilinçlerini yükseltmekti. Altı ay sonra okuma-yazma bilmeyenlerin oranı yüzde 50'den yüzde 12'ye düştü. Kampanyaya katılanlar, bu eylemin ileride de devam edecek bir eğitim sürecinin başlangıcı olması için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Öğrenim grupları, erginler için genel eğitim sınıflarının sürekli ve dallı budaklı bir ağı durumuna geldi. Bunların sayısı geçen yıl 17 bini buldu. Cehalete karşı savaş süregeliyor. Nikaragua, her yaşta öğrencilerin okuduğu çok geniş bir ders salonu gibidir. Eğitimde elde edilen başarılar, UNESCO'nun ödülüne layık görüldü.

Devrim, halk sağlığı sorununu da ele aldı. Kimi hastalıkların kökü kazındı. 1982 yılında tek bir çocuk felci olayına raslanmadı. Çocuk ölümleri, yüzde 12'den yüzde 8,8'e düştü. Sağlık ocaklarının sayısı iki kat, kliniklerin ise üç kat arttı.

Yeni devlet, kentlerde, köylerde yaşam düzeyinin yükseltilmesi, işsizliğin son bulması, konut sorununun çözümü için çok şey yaptı.

Ama Sandinist yönetim, ülkenin karşı karşıya kaldığı güçlükleri gizlemiyor. Yönetim, yeniden kuruculuğun ve dönüşümlerin karmaşık ve uzun bir süreç olduğunu vurguluyor, başarının emekçilerin katılımının ölçüsüne bağlı olacağını belirtiyor.

DEVRİMİN DOST VE DÜŞMANLARI

Nikaragua devriminin Latin Amerika'da ve dünya'da sayısız dostları var. Ama aynı zamanda azılı düşmanları da var. Bu düşmanlar arasında en başta Amerikan emperyalizm geliyor.

Yeni Nikaragua'nın doğuş ve yükselişini sineye çekemeyen Washington, Nikaraguaların kendi istedikleri biçimde yaşamasını engellemek istiyor. Bölgedeki kurtuluş hareketi üzerinde örnek bir etkisi bulunan devrimi boğma amacıyla Washington, baştan beri Nikaragua'yı ekonomik açıdan kuşatmaya çalışıyor. Bu eğilim, özellikle şimdiki Amerikan yöneti-

mine damgasını vurmuştur. Amerikan yönetiminin düşmanca adımları arasında, Nikaragua'nın bağladığı 10 bir tonluk buğday anlaşmasını yasaklamak da yer alıyor. Uluslararası mali kurumlardaki etkisinden yararlanan Birleşik Amerika, Nikaragua'ya kredi verilmesini veto etmiş bulunuyor. Birleşik Amerika'nın baskısıyla, Amerikalılar Arası Kalkınma Bankası, Nikaragua'ya açtığı kredileri en düşük düzeye indirdi. Nikaragua'da halkın erke gelmesinden bu yana, açılan krediler eskiye oranla onda bire düşürüldü. Reagan yönetiminin kararıyla Nikaragua'dan alınan şeker yaklaşık %90 azaltıldı. (7) Yılda 300 milyon dolara ulaşan bu kayıp, en büyük ekonomik sabotaj eylemlerden birini oluşturuyor.

Nikaragua'nın düşmanları kendilerini yalnız mali yaptırımlarla sınırlamıyorlar. Bunlar aynı zamanda her çeşit politik ve askersel baskılara da başvuruyorlar. Devrimin düşmanları, başlangıçta Nikaragua'yı bölgede ve kıtada yalıtılma üzerine hesaplarını kurdular. Ama bu başarısızlığa uğrayınca, tümüyle CIA ve Pentagon'dan destek gören Somozacı beşinci kol ve hainlere umutlarını bağladılar.

ABD, bu paralı askerlerinin, küçük bir parça da olsa Nikaragua top-rağına elkoymasını, onları burada tutundurup «geçici bir hükümet» kurmalarını sağlamak istiyor. Bütün bunlardan sora da sözkonusu «hükümet», Birleşik Amerika'dan ve Orta Amerika'daki ABD yanlısı rejimlerden kendisini tanımalarını ve yardım etmelerini isteyecek, bu da Nikaragua'yı doğrudan istila için bir bahane olacaktır. Nikaragua'lının tetikliliği ve birbiri ardısıra gelen düşman baskınlarını püskürtmeleri sayesinde, bu planlar boşa çıkarılmış bulunuyor.

Bundan ötürü, ABD'nin öncülüğündeki karşı devrim, amaçlarından vazgeçmeden, terör ve bozgunculuk eylemleri örgütleyerek ülke ekonomisini istikrarsız kılmaya ve zayıflatmaya çalışıyor. Bozguncular fabrikaları, kooperatif çiftlik binalarını yakıp yıkıyorlar, köprüleri uçuruyorlar. Nikaragua'da kamu ve özel mülkiyete büyük zararlara yol açıyorlar. 1982 yılı Mart ayından 1984 Şubatına dek geçen süre içinde, Washington, 2.500'ü aşkın Nikaragalının ölümüyle sonuçlanan değişik operasyonlar için 73 milyon dolar harcadı. Aynı süre içinde, bu ilan edilmemiş savaşın yarattığı maddi zarar ise, 200 milyon doları aştı.

Birleşik Amerika, Nikaragua'ya karşı sinsi bir devlet terörü politikası izliyor. Son zamanlarda Amerikan gizli servislerinin yer aldığı canice eylemlere çok sık raslanıyor. Nikaragua limanlarına bitişik suların mayınlanması gibi bölgede deniz trafiğini tehlikeye sokan eylemler bunlar arasındadır.

Amerikan emperyalizmi, bu utanmazca eylemlerini haklı gösterebilmek

(7) «International Herald Tribune», 14 Mart 1984.

için Managua'nın «devrim ihraç ettiği» yalanlarını öne sürüyor. Aslında karşı devrim ihraç eden, Nikaragua'nın komşularını, en başta Honduras'ı kendi planlarına çeken Birleşik Amerika'dır. Honduras'taki gerici oligarşi rejiminin yardımıyla, Washington bu ülkeyi askeri bir kampa, kısa bir süre içinde Somozacıların ana dayanak noktası durumuna getirmiş bulunuyor. «Büyük Çam Ağacı-2» adı verilen askeri manevralar Pentagon'la birlikte Honduras'ta yapılıyor. Altı aydan çok süren bu savaş oyunlarına, deniz piyadeleri de içinde 20 binin üzerinde Amerikan askeri katıldı. (8) 1984 Nisanında, bu kez «Grenadero-1» denilen Orta Amerika'daki birkaç ülkenin askerlerinin de katıldığı daha geniş çaplı manevralar başladı. Şimdi Kosta Rika'ya da bu, ülkedeki ve sosyal çevrelerin muhalefetine rağmen, dikkat çekici bir görev verilmiş bulunuyor. Emperyalizm, Nikaragua'ya birbiri ardısıra baskınlar düzenleyen karşı devrimciler için Kosta Rika'yı gitgide bir başka üs durumuna getiriyor.

Bir yandan paralı askerlerine ve bölgedeki kimi ülkelerin askeri çevrelerine bel bağlayan Washington, Nikaragua'yı istila için kendi silahlı kuvvetlerini kullanma olasılığını da dışta bırakıyor.

Washington, Sandinist yönetimin politikasını kabul edilmez saydığı için, amacının Nikaragua'nın devrimci kazanımlarını yok etmek olduğunu açıkça ilan etmiş bulunuyor. Hitler Almanyası'ndan bu yana hiç bir hükümet, egemen bir devletin meşru rejimini ortadan kaldıracaklarını böylesine açıkça ortaya koymadı. Hiçbir hükümet, böylesine çıplak kuşatmaya, düpedüz bozguncu operasyonlara, askeri güç kullanımı ve saldırıya başvurmadi.

Beyaz Saray, Nikaragua'ya karşı gerilemeleri her geçen gün daha da artırıyor. Reagan'ın Orta Amerika konusunda 9 Mayıs 1984 günü yaptığı antikomünist konuşma, bunun daha da açık biçimde ortaya koyuyor. Bu konuşma, kaba karalamalar ve sahte suçlamalarla doludur ve bölgedeki durumu tümüyle çarpıtmakta, kıtdaki ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerine karşı emperyalist saldırı eylemlerinin daha da köklü biçimde hızlanmasının neredeyse sinyalini yaktmaktadır.

Bağılantısızlar hareketi içinde Nikaragua'nın izlediği barış politikası, bu soldırgan politikayla taban taban zıttır. Bu politika, ülkede değişiklikler için elverişli uluslararası koşullar sağlıyor ve kesinkes antiemperyalist olduğu için de ulusal çıkarlara hizmet ediyor. Nikaragua Cumhuriyeti, kalıcı bir dünya barışını, silah yarışına son verilmesini ve Latin Amerika'nın nükleer silahsız bir bölgeye dönüştürülmesini savunuyor. Nikaragua, sömürgeciliğe, yenisömürgeciliğe, ırk ayırımına, her çeşit yabancı işgale ve

(8) Arıntılar için bak: Randolph Banegas, Luis Orlando Corrales, «Daha Önceki Gambit Diplomasisinden Şimdiki Açık Saldırıya», Barış ve Sosyalizm Sorunları, Sayı 1, 1984. (Not Red.)

egemen devletlerin içişlerine karışılmasına karşı savaşıyor. Bunun bir göstergesi, Orta Amerika'da politik çözüm için Sandinistlerin önerdiği 19 Temmuz 1983 günlü kapsamlı plandır. Ve bu plan bölge halkların istemlerini, özlemlerini yansıtmaktadır.

Nikaragua'nın yapıcı yaklaşımı, dünyada gitgide daha geniş destek buluyor. Nikaragua'nın 1982 yılında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimi olmayan üyeleri arasına seçilişi, bu artan saygınlığın kesin kanıtıdır.

Nikaragua'nın bugünkü dış politikası, devrimin cephe hattında savunulması diye nitelebilir. Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin izlediği politikanın ilkeli niteliği ve tutarlığı, bunun yanı sıra esneklik ve dinamizmi, ülkenin politik bağlaşıklarının ve ekonomik alanda işbirliği yaptığı çevrelerin çapını genişletmeye yardımcı oluyor, konumlarını güçlendirmesini sağlıyor. Bu bağlamda, Sandinistlerin sosyalist ülkelerden, ulusal kurtuluş hareketlerinden, bütün barış ve ilerleme güçlerinden elde ettikleri destek çok önemlidir.

Sovyetler Birliği, Küba ve sosyalist topluluk üyesi öteki ülkeler, Nikaragua'nın gerçek ve güvenilir dostlarıdır. Bu ülkeler, Nikaragua halkına, geçmişin ağır mirasından kendini kurtarabilmesi için büyük yardımda bulunuyorlar. Bu ülkelerin ilkeli politikası ve dünya ölçüsündeki ağırlıklı sesleri, devrimi savunmada kamuoylarını seferber ediyor.

Nikaragua Cumhuriyeti, özellikle sosyal demokrat partilerin hükümette bulunduğu bir dizi Batı Avrupa ülkesiyle ticari ilişkiler kurmuş bulunuyor. ABD'nin baskısına karşın, bu ülkelerin bir bölümü Nikaragua'ya ekonomik ve insancıl alanlarda yardım ediyorlar. Pekçok Latin Amerika ülkesiyle ikili ya da çok yönlü temelde karşılıklı yarara dayalı ilişkiler vermeli biçimde gelişiyor.

Sosyalist Enternasyonal'in diktatörlüğe karşı savaşında Sandinistlere uzun zaman yardım ettiği gerçeği üzerinde özellikle durmamız gerekiyor. 1980 yılı Kasım ayında Sosyalist Enternasyonal'in himayesinde bir Nikaragua Devrimini Savunma Komitesi kurdu.

Birleşik Amerika'daki de içinde, uluslararası dayanışma hareketi, Nikaragua Cumhuriyeti'ne desteğe önemli katkıda bulunuyor. Dünyanın dört bir yanında, «Nikaragua'ya Karşı Emperyalist Saldırıya Hayır!» belgesi altında toplantılar, gösteriler, protesto yürüyüşleri yapılıyor. Aralarında sosyalist, liberal, katolik ve komünistlerin de bulunduğu bu gösterilere katılan insanlar, en değişik politik ve dinsel inançlara sahipler. Mayıs ayında Lizbon'da 72 ülkeden yüz milyonlarca insanı birleştiren örgüt temsilcilerinin, 30'u aşkın hükümetlerdışı örgütün katıldığı uluslararası konferans, Nikaragua ve öteki Orta Amerika halklarının savaşımına güçlü bir destek gösteriş oldu.

DEVAMLILIK

1979 devrimi, haklı olarak Sandinist devrim diye adlandırılıyor. Çünkü ta baştan bu devrim, Sandino'nun düşüncelerinden esinlenmiş bulunuyor. Özgür İnsanların Generali'ni 21 Şubat 1934'te gerilicinin alçakça katletmesinden yarım yüzyıl sonra, onun öngörülerinden pekçoğu günümüz Nikaragua'sında gerçeğe dönmüş durumda. Sandinizm'in özü, bu eşsiz yurtseverlerin Nikaragua halkına bıraktığı manevi miras nedir?

Sandino, «ben, egemenliğimizin en küçük bir biçimde çiğnenmesine bile göz yummayan bir yurtseverim» derdi. ⁽⁹⁾ Yerli oligarşiyle Amerikan emperyalizminin yıllarca hor görüp çiğnediği ülkesine duyduğu sonsuz sevgi, onun kişiliğin özü ve yaşadığı yıllarda halkı savaşıma kaldıran ana itici güç olmuştur ve şimdi de düşmanın saldırılarına karşı devrimin direncini sağlayan budur.

Kendisini ülkesine sonuna dek adanmış, ve başta Amerikan zalimleri olmak üzere düşmanlarına karşı duyduğu bastırılmaz nefret, Sandino'da birbirine eş gider. Yurtseverlik ve antiemperyalizm, Sandino'nun emetüsünün birbirinden ayrılmaz iki parçasıdır. Bu, onun milyonlarca yurttaşının, öbür Orta Amerikalıların anladığı ve gönlünde beslediği bir emettüdür. Sandino, karaünlü Monroe Doktrini'yle «teorik» bakımdan haklı gösterilmek istenen Amerikan saldırı politikasının içyüzünü hep açığa vuragelmıştır. «Amerika, Amerikalılardır.»

«Pek güzel söylenmiş bir söz» derdi Sandino. «Amerika'da doğan hepimiz Amerikalıyız. Ama emperyalistlerin yanılgısı şurada: onlar Monroe Doktrini'ni *'Amerika, Yanki'lerindedir'* anlamında yorumluyorlar. Ben onların bu deyişini şöyle söylüyorum: *'Amerika Birleşik Devletleri, Yanki'lerindir*. Latin Amerika, Hint kökenli Latin'lerindir'.» ⁽¹⁰⁾

Sandino'nun savaş arkadaşları için aynı biçimde açık ve anlaşılır bir şey de, ulusal onurun açgözlü «kuzey komşu'ya karşı silah zoruyla karınması gereği»ydi. «Halkın egemenliği tartışılmaz, ama silah elde savunulur» belgisini yükselten Sandino, istilacılara karşı gerila savaşını başlattı (1927–1933). Yıllar sonra güçlü bir ayaklanma hareketinin başına geçerek Amerikan kuklası Somoza diktatörlüğünü silip süpüren Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesinin kurucuları aynı ülkelerden esinlendiler.

Ülkesinin kurtuluşu için şaşmaz bir yurtsever olarak savaşan Sandino, kaya gibi sağlam bir enternasyonalist olduğunu da gösterdi. Kuzeyden gelen tehlikeye karşı Latin Amerikalıların birliğinin zorunluluğu yolundaki Simon Bolivar'ın düşüncesine özel bir yakınlık duydu. Sandino'nun ordu-

⁽⁹⁾ «El Pensamiento vivo de Sandino», San Jose 1979, s. 89.

⁽¹⁰⁾ Agy, s. 140.

sunun kıtanın 20 ülkesinden gelen insanlardan oluşması hiç de rastlantı değildi. Onun silah arkadaşlarından biri, ünlü devrimci, El Salvador Komünist Partisinin kurucusu Farabundo Marti idi. Sandino, «ülkenin sınırları, İspanyol Amerikası'dır» demekten hoşlanırdı. ⁽¹¹⁾ Bu, neden onun en büyük görevini ortak düşmana, emperyalizme karşı savaşımalarında kardeş cumhuriyetlere yardımda, bunun karşılığında da onların desteğine güvende gördüğünü iyi açıklıyor. Bugün yeni Nikaragua'nın başarıları, bütün iyi niyetli insanlardan ülkenin gördüğü destek, onun düşünün gerçekleştiğini gösteriyor.

Emperyalist propagandanın öne sürdüğü gibi Sandino komünist değildi. Ama halkına sonsuz güven duyan tutarlı bir demokrat olarak, ulusal kurtuluş savaşımının ana itici güçleri konusundaki bilimsel materyalist anlayışa yaklaştı. Sandino şöyle diyordu: «... Yalnızca işçi ve köylüler bu yolda sonuna dek giderler ve yalnızca onların örgütlü gücü utkuya ulaşacaktır.» ⁽¹²⁾ Bu sözler, büyük bir öngörü örneğidir ve onun ardılları için kılavuz hizmeti görmüştür.

Sayırsız yaşam deneyi ve kesin sınıf sezgisi, Özgür İnsanların Generali'nin bir başka, ama eşit önemde yargıya varmasını sağlamıştır. Ülkesindeki egemen çevrelerin tutumunu anlatırken, Sandino şöyle diyordu: «Nikaragua'nın tutucu ve liberal politik yöneticileri bir şarlatanlar, kırkaklar ve hainler takımıdır. Bunlar bizim kadar yurtseverce ve cesurca halkı yönlendiremezler... İstilacılarla işbirliği yapan politik yöneticilerimizin insafalarına terkedildik. Ama biz işçiler, biz köylüler, kendi aramızdan liderlerimizi çıkarırız...» ⁽¹³⁾

Sandino, erki kendi ellerine alan özgür emekçilerin ülkesinin yazgısını belirleyeceği günün gelmesini özlemle bekliyordu. Ülkesinin doğal kaynaklarının, yeraltı zenginliğinin ulusun malı olması, toprağın onu işleyene verilmesi gerektiğine inanıyordu. Köylülerin en iyi biçimde, kooperatiflerde bir araya geleceği kanısındaydı. Sandino'nun davasını sürdürenlere göre, istilacıların sürülüp atılmasından sonra onun kurduğu komün, «benim» ve «başkasının» ayrımının bulunmadığı, kardeşlik ve karşılıklı saygının en soylu ifadesine ulaştığı bir topluluktur. Yeni toplumun ana rahmindeki ilk biçimiydi.

Günümüz Nikaraguası'nda Sandino'nun adı kutsaldır. Kuşakların devamlılığını simgeleyen onun takipçileri, kurtuluş barajını başka bir tarihsel bağlamada yükselttiler. Somoza diktatörlüğüne karşı çarpışırken yaşamını halkın özgürlüğü için veren, devrimcilerin yeni takımıydızının eşsiz

⁽¹¹⁾ Agy, s. 138.

⁽¹²⁾ Bu sözler, J. B. Escobar'ın «Ideario Sandinista» adlı kitabında aktarılıyor, Managua 1980, s. 7.

⁽¹³⁾ «El Pensamiento vivo de Sandino», s. 261.

üyesi, Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin ideologu, lideri ve kurucularından Carlos Fonseca, Sandino'nun «Amerikan emperyalizme karşı Latin Amerika halklarının yıllar boyu süren savaşımının simgesi» ⁽¹⁴⁾ durumuna geldiğini yazıyordu.

Fonseca, yandaşlarına, Sandino'nun kişiliğine ve çalışmasına saygı beslemeden, onun öğretisine bağlı ve onun kendini adadığı davayı sürdürme ve tamamlamaya hazır olmadan gerçek bir devrimci olunamayacağını vurguluyordu. Sandinist düşünce ve uygulamanın gelişmesinde Fonseca'nın yerini tanımlayan Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi yöneticilerinden Luis Carrion, Fonseca'nın «Sandino'dan deneyim ve örneğini aldığını, bunları devrimci bir teori, bilimsel bir öğretille birleştirdiğini, Nikaragua halkına utkuya giden yolu gösterdiğini» ⁽¹⁵⁾ belirtti. Fonseca, uluslararası devrimci harekette büyük bir uzmandı. Hareketin gelişmesini hep yakından işleyen biriydi. Ulusal ve uluslararası deneyimi esnek bir biçimde birleştirerek, Nikaragua devriminin dünya kurtuluş süreciyle gelişmesine kendi katkısını yaptı.

Sandino'nun ektiği, Fonseca ve yandaşlarının suladığı tohum, bugünkü Nikaragua yurtseverlerinin başarı ve kazanımları biçiminde meyvasını verdi. Onlar için en büyük anıt, iki ulusal kahramanın adlarını bayrağına kazıyan devrimin ta kendisidir.

Nikaragua'da yeni yaşam güç koşullarda geliyor. Henüz beş yaşında olan devrim, savaşmak zorunda. Nikaragua halkı, düşmanın saldırılarına karşı kazanımlarını savunuyor. Gücünü çok sayıdaki dostlarının yardım desteğinden alan Nikaragualılar. Amerikan emperyalizmi ve onun yardımcılarının sert saldırılarını püskürtüp ileriye iyimserlikle bakıyorlar. Nikaragua halkı, baskı ve sömürüden arınmış bir toplum kurma yolunda ilerlemeye kesinkes kararlıdır.

⁽¹⁴⁾ Carlos Fonseca, «Bajo la bandera del Sandinismo», Textos politicos, 1981, s. 263.

⁽¹⁵⁾ Habla la Direccion de la Vanguardia, s. 176.

Çatışma yerine işbirliği

Egon Bahr

Almanya Sosyal Demokrat Partisi (SPD)
Prezidyum üyesi

Uluslararası gerginliği yumuşatma, nükleer bir savaş önleme ve barışı ve ulusların güvenliğini güçlendirmenin yolları üzerine komünistlerle sosyal demokratlar arasındaki diyalog üzerine yazılarımızı sürdürüyoruz. ⁽¹⁾ Aşağıda, Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin önde gelen liderlerinden, FAC Silahsızlanma ve Silah Kontrolü Meclis Alt Komitesi Başkanı Egon Bahr ile yapılan söyleşiyi sunuyoruz.

● Hepimizin bildiği gibi NATO'nun «çifte kararı» SPD tarafından desteklendi, ama Kasım 1983'de Köln'de yapılan SPD'nin Olağanüstü Kongresi, partinin önceki konumunu gözden geçirdi ve ABD'nin orta menzilli nükleer füzelerinin FAC topraklarına yerleştirilmesine karşı çıktı. SPD'nin bu uluslararası kilit sorun üzerine görüşlerindeki değişikliği nasıl açıklıyorsunuz?

● 1979'daki SPD Kongresinde NATO kararını ben şahsen iki nedenden ötürü onayladım. NATO'nun yaklaşımını kabul etmeyi, o zaman ABD'yi konferans masasına oturtabilmede tek olanak olarak gördüm. Ayrıca, Federal Almanya Başbakanı Helmut Schmidt ve Savunma Bakanı Hans Apel, bu karara o kadar angaje olmuşlardı ki, parti kongresince başka herhangi bir yaklaşımın benimsenmesi, kendilerinin reddedilmesiyle eşanlamlı olacaktı. Bu yüzden bu kararı, füzelerin otomatikman yerleştirilmesinin reddine ve Sovyet-Amerikan görüşmelerinin gereğine bağlı kılarak onayladık.

Biz Başbakanın politikasını desteklerken, NATO'nun füzelerin yerleştirilmesine başlanması için verdiği 4 yıllık sürenin, görüşmelerin iyi niyetle sürdürülmesi koşuluyla bir sonuca ulaşılması için yeterli olacağına inanıyorduk. Dört yıllık dönemin sonunda partinin füzeler konusunda nihai bir karara varması öngörüliyordu. SPD böyle bir tutum olarak, füzelerin yerleştirilmesinin kabulüne veya reddine açık kapı bırakarak, yapıcı görüşmelerin yapılabilmesi şansını artırmak istemiştir.

(1) Bakınız: Olof Palme, «Adım Adım Silahsızlanmaya Doğru», Barış ve Sosyalizm Sorunları, № 5, 1981; Carlos Andres Perez, «Bir Dünya, Ortak Sorumluluk», BSS, № 3, 1982; Kalevi Sorsa, «Silahsızlanma ve Barış İçinde Kalkınma İçin Olanaklı Her Şey Yapılmalı», BSS, № 12, 1983; ve Luis Prieto Figueroa, «Ortak Davamız», BSS, № 5, 1984.

Ama 1979'dan sonra dünyadaki gelişmeler beklenmedik bir yönde oldu. Kanımca bunlardan bazıları öngörülemezdi de. Kimilerini sıralayalım:

Birincisi, Ronald Reagan'ın 1980'de ABD Başkanı olacağını bilemezdik ve onun yönetiminde ABD'nin politikasının değiştiğinden kuşku yoktur.

İkincisi, SPD görüşmeler için tam dört yıl olduğunu düşünmüştü, ama bunun iki yılı boşa geçti. Bu, 1983'de Köln Kongresinde füzelere «hayır» dememizin çok önemli bir nedenini oluşturuyor.

Üçüncüsü, parti NATO kararından yana çıkarken, bunun SALT-2'nin ABD tarafından onaylanması yolunda katkısı olacağını ümit ediyordu. Ama sonuç böyle olmadı.

Dördüncüsü, Margaret Thatcher'in Büyük Britanya'da, Francois Mitterrand'ın Fransa'da erke gelecekleri öngörülemezdi. Her iki devlet 1981'de silahlanmayı önemli ölçüde artırmayı gerçekleştirmek için adımlar atıldılar ve doğal olarak bunun uluslararası durum üzerinde etkisi oldu.

Beşincisi, kendi adıma söyleyecek olursam, ben, sonradan yanlış olduğu ortaya çıkan başka bir öngörüden yola çıktım. Federal Başbakan Schmidt gibi ben de 1979 yılı içinde ABD temsilcileri ile «Cruise» füzelerinin karadan deniz üzerine yeniden üslendirilmesi olanağını görüş-tüm. ABD tarafı, ötekileri yanında, yanlışlığının kanıtlanması kolay olmayan bir argüman daha ileri sürdü: Bize, «Cruise» füzelerinin denizde üslendirilmesinin teknik olarak olanaksız olduğu söylendi. 5 Ekim 1981 günlü gazetelerde, ABD'nin deniz ve hava üsleri için binlerce «Cruise» füzesi imal etmeye karar verdiğini okuyunca ne kadar şaşırdığımı tahmin edersiniz.

Sonuçta, tüm etmenler paketi mantıksal olarak SP'yi 1983 sonbaharında füzelerin yerleştirilmesine karşı çıkmaya götürdü. Böyle yaparken, yineliyorum, görüşmeler için zaman kaybedildiğini gözönüne aldık; silahlanmayı artırma yolunda yeni adımlar atılmıştı. SALT-2 onaylanmamıştı. Bunun yanı sıra – ve bu çok önemlidir – Yuri Andropov'un iyi bilinen önerisi ciddi olarak dikkate alınmamıştı.

Bir başka noktaya daha değinmek istiyorum. Açıktır ki, füzelerin yerleştirilmesi durumu daha da kötüleştirme eğilimi gösteriyor ve Avrupa'nın geleceği için ek bir tehlike yaratıyor. Benim kanımca, Sovyet önerisi daha önce yapılmış olsaydı, bu, «SS-20» füzelerinin artırılmasına ilişkin endişeden kaynaklanan NATO'nun «çifte kararı»nı muhtemelen önleyebilirdi. Ama şimdi, kimin neyi yapmadığı veya neyi yanlış yaptığı üzerinde konuşmaya ve incelemeye gerek yok. Dikkatimizi bu durumdan çıkış yolunu arama üzerinde toplamalıyız.

● *FAC nüfusunun geniş bir kesiminin, ABD nükleer ilk vuruş füzelerinin ülkeye gelişinden duyduğu derin kaygının SPD'nin görüşlerindeki evrime nasıl bir etkisi oldu?*

● SPD'nin 1979 ve 1983 yıllarındaki parti kongrelerinde farklı kararları kabul ederken, hangi ana ölçütle hareket ettiğini biraz önce belirttim. Füzelerden daha az korku duyulsaydı bile bugünkü duruma gelecekti inancındayım. Güvenlik veya yaşamın sürmesi konularında kısa dönemli iç politik düşünceler yer olmamalıdır.

● SPD «karşılıklı güvenlik ortaklığı» doktrini formüle etmiş bulunuyor. Bu ne anlama geliyor, nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

● Günümüzdeki uluslararası askersel-stratejik durum, her iki gücün karşılıklı olarak birbirini yok edebileceği güce, yeteneğine sahip olmalarıyla karakterize ediliyor, yani taraflardan hiçbiri nükleer füze darbesini önleme potansiyeline sahip değildir. Bu demektir ki, nükleer çağda askersel bir tutku elde etmek, aynı şekilde bir tarafın potansiyel düşman karşısında daha güvenli bir duruma gelebilmesi olanaksızdır. Bu ancak, birlikte sağlanabilir. Örneğin bir nükleer çatışma FAC'nin varlığının sona ermesi demektir, ama DAC de yeryüzünden silinir. Ölümle birlik hiçbir zaman bizim Alman birliği anlayışımız olmamıştır. Ya birlikte yaşayacağız ya da yok olacağız. Yaşamak elbette daha iyidir. Sonuç olarak, NATO üyesi olan FAC'nin güvenliğinin, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi DAC'nin güvenliğine bağlı olduğunun, tersinin de aynı şekilde doğru olduğunun kabul edilmesi gerekir. Aynı şey Sovyetler Birliği ve ABD için de geçerlidir.

Bu karşılıklı güvenlik doktrinin kabul edilmesi her iki taraf için son derece zor bir süreçtir, çünkü bu düşünüşte değişiklikleri gerektirir. ABD'nin bunu yapması zordur, çünkü Amerikalılar kendilerinin en iyi, en güzel, en hızlı, en büyük oldukları kanısındadırlar. Onların anlayışı, onların sisteminin ve yaşam tarzının üstün olduğu şeklindeki bir tür düşünüş üzerine temellendirilmiştir. Sovyetler Birliği halkı savaşlar kavramını şiddetle savunuyor. Benim görüşüme göre, nükleer çağda saldırıya uğramadıkça savaşın bir nedeni olamaz.

Toplumsal sistemlerimiz ve ideolojilerimiz arasındaki farklılıklar ne olursa olsun, karşıt ittifaklardan hangisinin üyesi olursak, olalım, karşılıklı güvenlik konusunda ortaklar durumuna gelebiliriz, hatta gelmek zorundayız demeliyim. Bu gerçeğin kabul edilmesi egemen olan görüş olmalıdır. SPD'nin inancına göre böylesi bir ortaklık, silahsızlanma konusunda anlaşmaya varmak amacıyla görüşmeler yapılması ve askersel üstünlük sağlama çabalarının bırakılması demektir.

Nitelik olarak yeni silah sistemlerinin geliştirilmesinin yasaklanmasını getiren bir anlaşmaya varılması ilk adım olmalıdır. Biz laser silahlarına gereksinim duymuyoruz ve uzayın askerselleştirilmesinden kaçınmalıyız. ABD'de ve Sovyetler Birliği'nde kontrol istasyonlarının kurulması olanaklı ikinci adım olabilir. Bu istasyonların personeli her iki ülkenin temsilcilerin-

den oluşabilir ve benzer gözetleme araçlarıyla ve eşdeğer bilgi, örneğin, uzayda olup bitenler hakkında bilgi alma araçlarıyla donanabilir. Böylesi bir önlem birçok yanlışlardan kaçınılmasını ve çok fazla gereksinim duyduğumuz güven ortamının oluşmasını sağlar. Şunu da belirtelim ki, önerilen önlemler tek bir silah birimini dahi ortadan kaldırmıyor. Ama yine de dünya değişebilir, daha ümit verici olabilir.

Karşılıklı güvenlik fikrinin daha da irdelenmesi mantıksal olarak silahlanma yarışının sınırlandırılması için adım atılması görüşünü akla getiriyor. Silahsızlanmanın yalnızca karşılıklı güvenlik doktrini temeli üzerinde olanaklı olduğu inancındayım. İnsanlık şimdi yıldırma, caydırma konseptine göre yaşıyor, ki bu silahlanmanın azaltılmasını değil, tırmandırılmasını getiriyor.

Güvenlikte ortaklık görüşümüzün yakın gelecekte kabul edileceği hayaline kapılmıyoruz. Ama bu gerçekleşinceye kadar hiçbir şey yapmamak doğru olmaz. Bu nedenle SPD, NATO ve Varşova Antlaşması arasında, gerek nükleer gerekse konvansiyonel silahların ilk kullanımını yasaklama, silahlı güce başvurmama üzerine bir anlaşmaya varılmasından yanadır. Biz Palme Komisyonu'nun Avrupa'da taktik nükleer silahlardan arınmış bir koridor oluşturulması önerisini de destekliyoruz. Nükleer silaha sahip olmayan ülkeler topraklarından bu silahların kaldırılması, kimyasal silahların stok edilmesinin yasaklanması ve bunların giderek yok edilmesi, ve bunlar mümkün olmadığı takdirde ise Avrupa'da kimyasal silahlardan arındırılmış bir bölgeler oluşturulması karşılıklı güvene doğru atılmış önemli adımlar olabilirdi. Bunların gerçekleşmesi dünya çapında güveni önemli ölçüde artırır.

● *Sizin sözünü ettiğiniz ve birçoğu sosyalist ülkelerin yaptıkları girişimlere uyan veya bunların içinde dile gelen önerilerin gerçekleşmesinin, kuşkusuz ki, uluslararası hava üzerinde yararlı etkileri olur, yumuşama politikasının canlanmasını kolaylaştırır.*

● Evet, karşılıklı güvenin, askeri alanda yumuşamanın bir devamı olduğu söylenebilir. Biz, gelecek için olanaklar, umut sağlayan yumuşama politikasının bir alternatifi olmadığına inanıyoruz. Yumuşama bugün yavaşladı, ilerlemiyor, ama iflas etmedi. Dolayısıyla şimdi yumuşamanın canlandırılmaya gereksinimi var. Sanıyorum ki, ABD'deki başkanlık seçimlerinden önce bugünkü durumda gerçekten köklü bir değişimin olabilmesi zordur. Bununla birlikte, eğer bu yılı, nükleer bir savaşın önlenmesi yolunda kaybedilmemiş bir yıl olarak görüyorsak, yalnızca çeşitli alanlarda yapılmış önerileri yerine getirmek değil, aynı zamanda Avrupa'yı diğer bölgeler üzerinde çekici bir etki yaratacak bir barış bölgesine dönürme yolunda bir adım bile olsa bu önerileri daha da ileriye götürmek gerekir.

● *FAC parlamentosundaki SPD grubu başkanı Hans-Jochen Vogel, Washington'a yaptığı son ziyaret sırasında, Cenevre'de Sovyet-Amerikan görüşmelerinin yeniden başlayabilmesi için Batı'nın «yeni bir yaklaşım» göstermesi gerektiğini açıkladı. «Yeni bir yaklaşım»la ne demek istediğini açıklayabilir misiniz?*

● Ne demek istediği meydana. SSCB'nin tutumu iyi biliniyor: 1983 sonundaki konumlara geri dönmek, bu tarihten itibaren yerleştirilen füze-leri her iki tarafın da geri çekmesi. Washington'un tutumu da iyi biliniyor: ABD Cenevre görüşmelerini yine her hangi bir tarihe ertelemeye hazırlanıyor. Şimdi açıktır ki, her iki tarafın görüşünü ortak niteliklere sahipmiş gibi kabul etmek olanaksızdır. Bu nedenle, her iki güç tarafından da kabul edilebilir bir öneri üzerinde düşündük. Mantığı olarak ilk önce hem Batı'ya hem de Doğu'ya daha başka füzelerin yerleştirilmesinin durdurulması üzerine anlaşmaya varmak gerekiyor. Bu ise, aşağıdaki adımların atılmasının önkoşullarını yaratacaktır: Birincisi, her iki tarafa geçen yılın sonlarından itibaren yerleştirilen füzelerin geri çekilmesi, ve ikincisi Cenevre görüşmelerinin yeniden başlaması ve burada SSCB'nin «SS-20» füzelerini azaltma önerisinin ciddi olarak tartışılması.

● *Reagan yönetiminin uzayın askerselleştirilmesine başlaması yolundaki en son planlarını partiniz nasıl değerlendiriyor?*

● Silahlanma yarışının uzaya da yaygınlaştırılmasına birçok nedenden karşı çıkıyoruz. Bu, güvenliği artırmayacaktır, tek taraflıdır, olağanüstü paralar harcanacaktır ve hiçkimse hiç bir zaman sistemin iş görüp görmediğini de bilmeyecek. Bu alanda daha yeni ve daha büyük teknik buluşlar gereklidir. Bilimsel buluşlar buyruklarla yapılamayacağı için, ben bunun yaşadığımız on yılın sonundan önce yeralmayacağını sanıyorum.

Bir başka önemli neden daha var. Gelecekte, belki kıtalararası füzeleri gerçekten tam zamanında ortaya çıkarmak ve yoketmek olanaklı olacaktır. Eğer bu gerçekleşirse, bunu dünyadaki iki büyük devlet yapabilir, onların arasında kalan ülkeler değil.

Ancak burada üçüncü bir neden daha var. Devletlerden biri «kırılması kolay penceresini» kapayabilmeyi, yani kendisi vurulmaksızın düşmana vurabilecek duruma gelirse, bu, açık olarak üstünlük sağlamış demektir. Böylece ABD'nin uzayı askerselleştirme programı, üstünlük sağlamada neden ısrar ettiğini, şimdiye dek olduğundan daha açık anlatıyor.

● *Son zamanlarda, sosyalist ülkeler, uluslararası durumu düzeltmeyi, devletler arasında güven oluşturmaya ve nükleer silah türleri başta olmak üzere silahlanmayı sınırlandırmaya amaçlayan bir dizi çok önemli öneri yaptılar. Böylesi öneriler tam bir program halinde, örneğin Konstantin Çernenko'nun seçmenler önünde yaptığı konuşmasında sunuluyordu. Sizin bu girişimler karşısında tavrınız nedir?*

● SBKP MK Genel Sekreteri Konstantin Çernenko'nun nükleer silahları elinde bulunduran devletlerin karşılıklı ilişkilerinde ortak bir tavır oluşturmaları üstüne olan önerisi Sovyetler Birliği'nin bu soruna verdiği büyük önemi kanıtlıyor.

Burada sanıyorum olanaklı olan iki yaklaşım var. Birincisi, tahrisel bir anlaşma olarak hâlâ saygı duyduğum Vladivostok Anlaşması'nır. ⁽²⁾ Canlandırılması ve tanıtılması gerekir. Bu, dünyanın iki büyük devletinin ve daha da iyisi tüm nükleer devletlerinin, aralarında karşılıklı ilişkilerini belirleyen ilkeler üstüne anlaşmaya varmaları ve bunlara uymayı üstlenmeleri açısından büyük önem taşıyor. İkinci yaklaşım: Kim karşılıklı güvenlik doktrini savunuyorsa, o, karşılıklı anlaşmalara da evet demelidir. Başka bir deyişle, karşılıklı ilişkilerin ortak bir dili olmaksızın genel bir güvenlik de olamaz. Böylesi karşılıklı güvenliği tam anlamıyla yaratmayı amaçlayan bir girişim olarak Konstantin Çernenko'nun önerisine saygı duyusunun nedeni budur.

● *Sosyal demokratlar ve komünistler de içinde toplumun çeşitli güçleri arasında barışın korunması ve silahsızlanma için ilişki kurmanın ve ortak çalışmalar yapmanın ne gibi bir rol oynayabileceğini düşünüyorsunuz?*

● Öncelikle barışın pekiştirilmesi için çaba sarfedilmelidir. Şu anda bunsuz hiçbir şey olamaz. Nükleer çağda, komünistler, onlarsız olunamayacak taraftırlar. Çünkü güvenlik ancak birlikte, ortaklaşa sağlanabilir. Baş amaç, onu örgütlemektir.

Öte yandan, bunlarla, sosyal demokratlar ile komünistler arasındaki çelişkilerin ortadan kaldırılabilceğini düşünmek elbette bir hayal olur. Ancak, ne temel görüş ayrılıkları ne de değişik ideolojiler günümüzün bu çok önemli konusu üzerindeki işbirliğini başarısızlığa uğratmamalıdır. Hiçbir ayrılık, barışı koruma işinden bizi alıkoyabilecek kadar önemli olamaz.

⁽²⁾ 23–24 Kasım 1974'de, Vladivostok'ta Leonid Brejnev ile Gerard Ford arasındaki karşılaşmada, stratejik saldırı silahlarının hem nicelik hem nitelik olarak sınırlandırılması konusunda bir anlaşma imzalamak için görüşbirliğine varılmıştır. (Not Red.)

Komünist Gençlik Örgütleri

Kısa Bilgiler ()*

ÇEKOSLOVAKYA SOSYALİST GENÇLER BİRLİĞİ

Çekoslovakya Sosyalist Gençler Birliği (ÇSGB) saflarında 1.656.561 üyeyi (!) birleştiren toplumsal örgüttür. ÇSGB'ne gönüllü olarak katılan 14 ile 30 yaş arasındaki genç kadın ve erkeklerin yüzde 28'ini işçi ve köylü gençliği, yüzde 51'ini öğrenciler, aydınlar oluşturuyor. Birlik, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin yönetimi altında çalışıyor.

Çekoslovakya'da ilk komünist gençlik örgütü, 1921 yılında kurulan Komünist Gençler Birliği (KGB)'dir. Kuruluşundan hemen sonra genç nesillerin sosyal-politik hakları, emekçilerin kapitalist sömürü düzeninden kurtuluşu ve sosyalizm için aktif olarak savaşıma katıldı. Birlik, Hitler faşizminden gelen tehlikenin artışı karşısında gençlerin bir tekcephe kurmalarına birincil önem veriyordu. KGB'nin girişimi ile 1938 yılında Çekoslovakya Birleşik Gençler Komitesi kuruldu. Çekoslovakya'da 1938 yılında iktidarı elinde tutan burjuva hükümeti Birlik'in çalışmalarını yasakladı. Ama Birlik savaşımlarını illegal koşullarda sürdürdü. Faşist işgali yıllarında Birliğin üyeleri faşizme karşı direniş güçlerinin ön sıralarında yer aldılar ve 1944 yılında Slovakya Ulusal Ayaklanması'na, 1945 yılının Mayıs ayında da Çek topraklarında patlak veren Halk Ayaklanması'na katıldılar.

Çekoslovakya'nın Sovyet ordusu tarafından kurtarılmasından sonra ülkede ik ulusal gençlik örgütü kuruldu: Çek Gençler Birliği ile Slovak Gençler Birliği. Bunlar demokratik halk iktidarının kurulmasında önemli rol oynadılar. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin bu birlikler üzerinde büyük politik etkisi oldu. İşçi sınıfının 1948 Şubatında gericilik üzerinde sağladığı utkudan sonra gençlik hareketini pekiştirme süreci, Leninci program-örgüt ilkelerinin temel alındığı tek bir yığınsal örgütü kurma çalışmaları, Çekoslovakya Gençler Birliği'nin kurulmasıyla sağlandı. ÇGB'nin kuruluş kongresi 1949 yılının Nisan ayında yapıldı.

Yeni kurulan örgüt, ülkede sosyalizm kuruculuğunda önemli ödevlerin çözümüne aktif olarak katıldı. Onbinlerce genç, halk ekonomisinin önemli dallarında büyük bir özveriyle çalıştılar. Gençlerin aktif katılımıyla kısa bir dönemde, sulama tesisleri, işletme, fabrika gibi büyük ekonomi birimleri kuruldu.

Fakat Birliğin gelişmesi hiç te kolay olmadı. Sosyalizmin temel ilke-

(*) «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1984, sayı 4, 6.

(!) 1 Ocak 1984 yılı verilerine göre.

lerine ardıcillıklı uyulmaması, özellikle 1968–1969 yıllarında örgütsel birliğin bozulması, sağ oportünist ve sosyalizme karşı güçlerin aktifleşmesine yol açtı. Gençlik hareketi uzun yılların ilerici geleneklerine dayanarak, partinin yardımıyla bunların üstesinden geldi ve 1970 yılında Sosyalist Gençler Birliği kuruldu. Birlik, gençlerin sosyalist yurtseverlik ve proleter enternasyonalizmi ruhunda eğitilmesi ve ülkenin toplumsal yaşamına aktif olarak katılmalarını sağlamada Çekoslovakya Komünist Partisi'nin yardımcı oldu.

Birliğin saygınlığı arttı. SGB yaklaşık 1,5 milyon üyesi olan Piyoner Örgütü'nü ve Çekoslovakya Üniversite Gençliği Merkezi'ni yönetiyor, gençliğin gereksinimlerinin karşılanması için çalışıyor, gençlerde sosyalist bilincin oluşmasında önemli rol oynuyor. SGB, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Ulusal Cephesi'nde yer alıyor. Genç insanlar, ülkedeki sayılabarın üçte birini, halk mahkemelerine seçilenlerin dörtte birini oluşturuyorlar. Onlar, yerel ulusal komitelerde olduğu gibi, Meclis'te de temsil ediliyor. SGB üyeleri, seçim programlarının hazırlanması ve gerçekleştirilmesine, üretimin yönetimine, yerleşim yerlerinin sorunlarının çözümüne, devlet organlarının çalışmalarına katılıyor.

Birlik, emek üretkenliğinin artırılması için, hammadde tasarrufunu, örneğin, malzeme, elektrik ve parasal harcamaların daha tutumlu kullanımı hareketini örgütüyor. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 16. Kongresi'nce belirlenen ekonomik görevlerin yerine getirilmesinde genç insanları seferber ediyor. Köylü gençliği, işlenilmemiş toprakların işlenir hale getirilmesi, ormanların korunması kampanyasına öncülük ediyor. SGB aynı zamanda, köy ve kentlerin bayındırılması, kültürün ve sporun geliştirilmesi işleriyle uğraşıyor. Bugün Çekoslovakya'da 10 bin amatör sanatçı topluluğu bulunmaktadır.

Sosyalist Gençler Birliği, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin çeşitli sosyal düzene sahip ülkelerle barış içinde yanyana yaşama, güvenlik, işbirliği ve silahsızlanma yolundaki dış politikasını tümünden destekliyor. Birlik, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının emperyalizme karşı ulusal kuruluş savaşımını destekliyor ve barışı vargüyle savunuyor.

Birliğin uluslararası ilişkileri geniş kapsamlıdır. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun çalışmalarına aktif katılıyor. Uluslararası Öğrenciler Birliği'nde başkanlık görevi Çekoslovakya Üniversiteler Merkezi'ne verilmiştir. SGB, sosyalist, gelişmiş kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerdeki 450 örgütle ilişkilerde bulunmaktadır.

Birlik, yerleşim yeri ve üretim dalı ilkelerine göre kurulmuştur. 2. Cumhuriyet, 12 bölgesel, 127 semt ve onbinlerce temel örgütten oluşmaktadır. En yüksek organı, 5 yılda bir yapılan kongredir. İki kongre arasındaki tüm eylemleri Merkez Komitesi, Prezidyum ve Sekreterlik yönetmektedir.

Sosyalist Gençler Birliği Merkez Komitesi organı «Mlada Fronta» gazetesidir. Slovakya SGB MK organı «Smena» gazetesidir. Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde periyodik 24 çocuk ve gençlik yayını çıkmaktadır. Bunların bir kerelik toplam tirajı 2 milyon 100 bindir.

BÜYÜK BRİTANYA KOMÜNİST GENÇLER BİRLİĞİ

Büyük Britanya Komünist Gençler Birliği (BBKGB), 1921 yılında kuruldu. 13 ile 26 yaş arasındaki işçileri, orta okul son sınıf öğrencilerini, üniversite gençlerini, işsiz gençleri saflarında birleştirmektedir. Birliğin en yüksek organı, iki yılda bir yapılan kongredir. 1983'te 34. Kongresi yapıldı. Kongreler arası çalışmaları Yüksek Konseyi yürütmektedir. Merkez organı «Challenge» dergisidir.

İngiliz gençlerinin amaç ve görevleri, tüzük gereği genç insanları sosyalizm ve komünizm ülkülerine yakınlaştırmak, onları Büyük Britanya'da sosyalizmi kurma savaşımında birleştirmektir.

Birlik, gençliğin hangi ırka, cinse ve dine sahip olduğuna bakmaksızın, onun eşit haklılığını, barış ve dostluktan yana tutumunu savunuyor.

BBKGB, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin aktif yardımcısıdır. Örgüt, «Britanya'yı sosyalizme götürecektir» parti programına dayanarak çalışmalarını yürütmektedir. Birliğe temel örgütleri parti temel örgütleriyle sürekli bağ içindedir ve temel çalışmaları hakkında periyodik danışmalarda bulunmaktadır.

İngiliz gençlerinin alt örgütleri, mahallelerde, fabrikalarda, okullarda ve liselerde kurulmaktadır. Birliğin üyeleri konferanslar vermekte, sohbetler, tartışmalar, geceler düzenlemekte, bildiri, broşür vb. gibi Marksist literatürü yaymaktadırlar.

BBKGB, Nükleer Silahsızlanma İçin Gençlik Hareketi, Kooperatif Partisi'nin Gençlik Örgütü, Genç Liberallerin Ulusal Derneği ve çeşitli öğrenci ve dinsel birliklerle işbirliği yapmaktadır.

Büyük Britanya gençleri son kongrelerinde temel örgütlerin güçlendirilmesi ve bunlar aracılığıyla tüm sol güçlerin birliğini sağlama amacını öne koydular. Kongre, gençlerin kötü ekonomik koşullarının iyileştirilmesi için, gençlik üzerinde en çok etki yapan işsizliğin artmasına karşı savaşımı artırma gereği üzerinde durdu. Birlik, sosyal harcamaların kısıtlanmasına karşı çıkıyor, genç işçilerin kalifiyelik düzeylerinin artmasını, kültürel ve spor olanaklarının daha da iyileştirilmesi haklarını savunuyor. Britanya emperyalizminin Kuzey İrlanda politikasını ve beyaz ırktan olmayanlara karşı yürürlükte olan şoven yasalara karşı çıkıyor, İskoç ve Galler halklarının yazgılarını kendilerinin seçmesini destekliyor.

BBKGB, savaş karşıtı güçlerin yanında yer alıyor. ABD'nin Büyük Britanya topraklarına nükleer silah yerleştirmesine karşı savaşıyor, ülkenin NATO'dan çıkmasını ve askersel harcamaların azaltılmasını, Avrupa'nın atomsuz bölge haline getirilmesi görüşünü paylaşıyor ve barış içinde yanyana yaşama politikasını destekliyor. Birlik, barışın korunması ve işsizliğe karşı yığınsal kampanyalar çerçevesinde miting ve gösteriler düzenliyor. Büyük Britanya'nın genç komünistleri Güney Afrika ırkçı rejimine ve ABD'nin işgalci politikasına karşı düzenlenen gösterilere katılıyor.

Büyük Britanya Komünist Gençler Birliği, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu tarafından düzenlenen uluslararası girişimlere aktif bir biçimde katılıyor.

İRLANDA CONNOLY (3) GENÇLİK HAREKETİ

İrlanda Connoly Gençlik Hareketi (ICGH), çalışmalarını İrlanda Komünist Partisi'nin yönetiminde sürdüren ve ülkede sosyalist toplum düzenini kurmayı amaçlayan Marksist-Leninist gençlik örgütüdür.

Hareketin 14 ile 28 yaş arasındaki üyelerinin yüzde 80'ini işçiler, yüzde 4'ünü köylü gençliği, yüzde 16'sını aydın ve yüksek öğrenim gençliği oluşturuyor. ICGH, katolik gençliğinden olduğu gibi, Kuzey İrlanda protestan toplumundan katılan gençlerin birleşik ulusal gençlik örgütüdür.

ICGH, demokratik santralizm ilkesine göre kurulmuştur. Temel örgütler yerleşim yerlerinde kurulmuştur ve büyük sanayi merkezlerinde ve İrlanda'nın köylerinde faaliyet göstermektedir. En yüksek organı, üç yılda bir toplanan Kongredir. 6. Kongresi 1984 yılının Ocak ayında yapıldı. Kongrelerarası dönem çalışmaları Ulusal Yürütme Komitesi'nce yürütülmektedir. Basın organı «Forward» dergisidir.

1948 yılında kurulan Kuzey İrlanda Komünist Gençler Birliği ile 1966 yılında kurulan İrlanda Cumhuriyeti Connoly Gençlik Hareketi'nin 1970 yılında birleşmesinden bu yana Connoly Gençlik Hareketi eylemlerini sürdürmektedir. ICGH, İrlanda Cumhuriyeti'nde olduğu gibi, aynı zamanda da Kuzey İrlanda'da yaşamın tüm alanlarındaki genç insanları çalışmalarının içine almaktadır. Gençler arasında işsizliğe karşı kampanyalar örgütleyiyor ve Olster'deki insan haklarının çiğnenmesine karşı aktif olarak savaşıyor. ICGH, Büyük Britanya ordusunca yapılan sürekli kovuşturmaları şiddetle kınıyor.

(3) James Connoly (1868–1916) devrimci, Marksist görüşlerin yayımcısıdır. İrlanda'nın bağımsızlığı için savaştı. İrlanda Cumhuriyet Sosyalist Partisi'nin kurucusu. 1916 yılında İngiliz emperyalizmine karşı İrlanda Ayaklanması'nın başta gelen yöneticilerindendir. İngiliz iktidar çevreleri tarafından 12 Mayıs 1916'da kurşuna dizildi. (Not Red.)

Gençlik hareketi, günümüzde varolan uluslararası gergin durum karşısında barışın korunması için çıkışların artmasına büyük önem veriyor. İrlanda komünist gençliği, ülkenin bağımsızlığının korunması, Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulması savaşımını, nükleer silahlanmaya karşı savaşımın bir parçası olarak görüyor. İCGH, üyeleri Latin Amerika halkları ile dayanışma gösteriyor. Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki ırkçı politikaya karşı protestolar örgütleyiyor, ezilen halkları destekliyor.

ICGH seçimlerde kendi adaylarını gösteriyor. Örneğin, hareketin üyelerinden birisi İrlanda'nın Batı sahilinde bulunan Sligo İl Genel Meclisi'ne ve bir diğeri de Belediye Meclisi üyeliğine seçildi.

Connolly Gençlik Hareketi, ülkenin çeşitli gençlik gruplarını birleştiren Ulusal Gençler Kurulu'nda temsil ediliyor.

ICGH, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun eylemlerine aktif olarak katılıyor, uluslararası örgütlerle bağlarını geniş bir biçimde sürdürüyor.

ALBOURY NDIAYE DEMOKRATİK GENÇLER BİRLİĞİ

Albourn Ndiaye Demokratik Gençler Birliği (ANDGB), 1979 yılında kurulan Senegal komünist gençliğinin bağımsız bir örgütüdür ve Senegal ulusal kurtuluş hareketi kahramanının adını taşımaktadır. Senegal Bağımsız Emek Partisi'nin yönetimi altında çalışır.

Birlik, 15 ile 35 yaş arasındaki kent ve köy emekçilerini, işsiz gençleri çatısı altında birleştiriyor. Örgüte bağlı olan ve 8 ile 15 yaşındaki gençler arasında yoğun çalışmalar yürüten çocuk seksiyonu kuruldu. Birliğin örgütsel kuruluşunun temel ilkesini demokratik santralizm oluşturuyor. Temel örgütler-dernekler, yerleşim merkezlerinde, fabrikalarda, korumlarda, köylerde kurulmakta ve tüm ülke çapında faaliyette bulunmaktadır. En yüksek organı Kongredir. Örgütün kongrelerarası çalışmalarını Ulusal Konsey, Ulusal Büro ve Daimi Yürütme Sekreterliği yönetmektedir. Basın yayın organı «Voix de le Jeunesse» («Gençliğin Sesi») gazetesidir.

Birlik, Senegal gençliğini emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe karşı, demokratik özgürlükler, halkın sosyal, politik ve kültürel hakları için gençliği savaşımına çekmeyi başlıca görevi sayıyor. Senegal gençliğini uluslararası dayanışma ruhunda eğitiyor, barış ve halklararası dostluğu savunuyor, sosyalizmin başarılarını, Afrika ve öteki anakaralarındaki ilerici devletlerin başarılarını propaganda ediyor.

Örgüt, işsizliğe karşı ve Afrika halklarının savaşımını destekleme kam-

panyaları düzenliyor. 1984 yılını, gençliğin barış için, işsizliğe karşı savaşım yılı ilan etti.

ANGB, Senegal'da tek gençlik örgütü değildir şüphesiz. Fakat o, en etkili ve savaşkan gençlerin birliğidir. Amaçlarından birisi, Senegal gençliğinin birliğini sağlamaktır. ANDGB, bir genel gençlik kurultayının toplanması, yani, çeşitli gençlik örgütlerinden temsilcilerin Ulusal Karşılaşması yapılmasını ve burada ülke gençliğine haklarının sağlanması sorununun görüşülmesini önermiştir. Alboury Ndiaye Demokratik Gençler Birliği'nin hazırlayıp tartışmaya açtığı ilkeler belge tasarısı daha şimdiden birçok üniversite öğrencileri ve gençlik örgütleri tarafından onaylanmıştır.

Birlik, Senegal gençleriyle dünyamızın tüm ilerici gençliği arasında dostluk ve işbirliği ilişkilerinin güçlenmesi ve genişlemesine her bakımdan yardım ediyor, sosyalist ülkeler komünist gençlik örgütleriyle sıkı temaslarını sürdürüyor, ve bu ülkelere çeşitli geziler düzenliyor. ANDGB, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun eyemlerine aktif katılıyor.

Çağrı

İşçiler!

15–16 Haziran Büyük İşçi Direnişi'nin 14. yıldönümünü Evren-Özal diktatörlüğünün baskılarını artırdığı, büyük sermayenin ekonomik ve sosyal haklarımızı daha da azaltmak için yeni saldırılara hazırlandığı koşullarda kutluyoruz.

İşçi sınıfının çıkarlarını savunduğu için kapatılan DISK hâlâ yasaklı tutulur, yöneticileri idam cezası istemi ile yargılanırken, MİSK adlı faşist sendika yeniden serbest bırakıldı. İşçilerin kendi istedikleri sendikalarda örgütlenmelerini önlemek için herşey yapılıyor. Evren-Özal ikilisinin amacı, işçilerin sendikal birliğini önlemek, onları bölük pörçük tutmak ve Türk-İş'in tüm işçileri temsil eden, savaştan bir örgüt olmasını önlemektir. Yerli ve yabancı parababaları sömürü ve vurgunlarını ancak böyle artırabilirler.

Büyük ve tekelci sermayenin örgütleri TİSK ve MESS diktatörlüğün kuşa döndürdüğü sendikal hakları bile işçilere çok görüyorlar. Toplu sözleşmelerde kendilerinin onaylamadıkları tek bir madde bile yer almasını istiyorlar. Bunun için tüm patronları işçilere ve sendikalara karşı yeni bir haçlı seferine hazırlamaya çalışıyorlar.

İşçiler görüyor: Artık bıçak kemiğe dayanmıştır. Bu durumda Türk-İş yönetimi işçilerin bir dizi istemini dile getiriyor. Ama Evren-Özal ikiliyle, parababalarıyla işbirliği içinde olan Türk-İş yöneticileri, işçilerin haklarını elde etmeleri için hiçbir somut adım atmıyorlar. İşçileri oyalamaya, yatıştırırmaya, savaşımdan alıkoymaya çalışıyorlar.

Tüm bunlara karşın işçi sınıfı kendi hakları için, tüm çalışanların hakları için, halkımızın ulusal çıkarları için savaştan kararlı olduğu 3 Haziran günü İstanbul'daki Türk-İş toplantısında dile getirdi. Bu toplantıda binlerce işçi Türk-İş yöneticilerinin önleme çabalarına rağmen, «Grev bizim hakkımız, söke söke alırız» diye haykırdı. «Yaşasın işçilerin birliği!» belgisini yükseltti. İşçi sınıfının savaştan bir Türk-İş özlemine dile getirdi.

1970'de 100 bin işçinin DISK'in çağrısıyla gerçekleştirdiği 15–16 Haziran direnişinin dersleri bu işçileri doğruluyor, işçi sınıfına yol gösteriyor. Soframızdaki ekmeğe, sendikal haklarımıza yönelik saldırıları ancak birleşip

eyleme geçerek geri püskürtebiliriz. Haklarımızı ancak uğrunda savaşarak elde edebilir ve koruyabiliriz. Bugün birleşmek, savaşmak, hakları kazanmak düne oranla çok daha zordur. Çok daha büyük fedakârlıkları göze almayı gerektirir. Ama işçilerin önünde başkaca bir yol yoktur.

Türkiye Komünist Partisi tüm işçileri halkın cebinden çekilen yüzlerce milyarı savaş uçakları almak için Amerikan emperyalistlerinin kasalarına akıtan, işbirlikçi holdinglerin sömürü ve vurgunlarını daha da artırmasına yardımcı olan, ama işçilere, emekçilere katıksız ekmeği bile çok gören, milyonlarca yurttışı işsizliğe mahkûm eden Evren-Özal diktatörlüğünden kurtulmak için 15–16 Haziran'ın savaşım yoluna çağırıyor.

Türkiye Komünist Partisi tüm işçileri, Türk-İş içinde birleşmeye çağırıyor. Özgür toplu sözleşme ve grev hakkını söke söke almak için fabrikalarda, tüm işyerlerinde işçiler birleşmeli, birlik içinde davranmalıdırlar. İşçilerin her haklı çıkışı, aydınların, memurların, köylülerin, esnafın, gençliğin aktif desteğini kazanacaktır.

- DİSK açılmalı, yöneticileri serbest bırakılmalıdır.
 - Sendikalar ve grev ve toplu sözleşme yasalarında cuntanın yaptığı tüm değişiklikler iptal edilmelidir.
 - Yüksek Hakem Kurulu kaldırılmalı, grev yasağına son verilmelidir.
- Yaşasın işçilerin birliği ve dayanışması!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Politik Bürosu*

8 Haziran 1984

15–16 Haziran Büyük İşçi Direnişini Kutlama Toplantısı'na

Değerli yoldaşlar, değerli dostlar,

Sermayenin işçi sınıfımıza karşı saldırılarını daha da artırdığı bu günlerde, işçi sınıfımız bu saldırıyı geri püskürtmek, yitirdiği ekonomik ve sosyal haklarını yeniden kazanmak için güç topluyor. Fabrikalarda, küçük ya da büyük çeşitli toplantılarda 15–16 Haziran'ın derslerini yeniden hatırlıyor, savaşım kararlılığını tüm dünyaya, dosta düşmana gösteriyor. En son Türk-İş temsilciler Toplantısında 10 bin işçi 15–16 Haziran'ın savaşım belgelerini diktatörlüğe karşı bilinçle yükseltti.

Hepimizin bildiği gibi sendikal hareket bugün büyük sorunlarla ve artan saldırılarla karşı karşıyadır. 15–16 Haziran işçi sınıfımıza tüm bu saldırılara göğüs germek ve onları püskürtmek için güç veren tarihsel bir deneyimdir. Faşist diktatörlük koşullarında 15–16 Haziran'ın savaşım geleneklerinin yaşatılması, diktatörlüğün yıkılması, demokrasinin kurulması, işçi sınıfının düzen karşıtı muhalefet içindeki hegemonyasının kurulması için gereklidir. 15–16 Haziran'ın 14. yılını kutlama toplantınız bu nedenle anlamlı ve işlevlidir.

Türkiye Komünist Partisi, sermayenin saldırılarının ancak tüm işçilerin birleşip savaşmasıyla geri püskürtülebileceğine inanıyor. Tüm üyelerimiz ve yandaşlarımız çabalarını işçi sınıfını bu ruhta eğitme ve örgütleme doğrultusunda yoğunlaştırıyorlar. Demokrasi güçlerinin birliği yolunda atılmış her adımı büyük bir coşkuyla karşılıyorlar. 6 sol partinin ortak çağrısı böylesi bir adım oldu. Partimiz bu eylem birliğini pekiştirmek, genişletmek ve derinleştirmek için her çabayı gösterecektir.

Değerli yoldaşlar, değerli dostlar,

Toplantınıza başarılar diler, sizleri en içten komünist duygularla selamlarım.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 10. Kuruluş Yıldönümünü Kutlama Toplantısına

Değerli yoldaşlar,

TKP MK adına Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 10. kuruluş yıldönümünü içten duygularla kutlar, devrimci savaş selamlarımızı iletiriz.

TSİP'nin savaşımı 10 yıldır, işçi sınıfımızın, emekçi halkımızın barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm uğrunda yürüttüğü savaşımında önemli bir yer tutuyor. TSİP, onun savaşkan üyeleri, yandaşları 10 yıllık savaşımın son 4 yılını ağır diktatörlük koşullarında yürüttüler, sınıf savaşımının zor görevlerini yerine getirdiler. Bugün faşist diktatörlük tüm yurtseverler gibi TSİP üyelerini de tutuklamayı, işkenceden geçirmeyi, ağır hapis cezalarına çarpıtmayı sürdürüyor, TKP, TSİP üyelerine yapılan baskılara karşı çıkıyor, tüm tutuklu TSİP üleriyle dayanışmasını duyuruyor.

TKP 5. Kongremizin gösterdiği doğrultuda, barışı korumak, faşist diktatörlüğü yokmek ve ulusal demokrasiyi kurmak için, bu amaçla ulusal bir direnişi hazırlamak için tüm yurtsever güçlerle birlikte savaşmanın zorunluluğuna inanıyor. Aralarında partilerimizin de bulunduğu 6 partinin ortak çağrısını bu açıdan önemli bir adım sayıyor. Partimizin bu eylem birliğinin daha da güçlenmesi, genişlemesi ve derinleşmesi için çabaları daha da artırmayı gerekli görüyor. Bu, barış ve demokrasi savaşımında diktatörlük karşıtı en geniş güçlerin birleşmesinin sağlanmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Değerli yoldaşlar,

10. kuruluş yıldönümü toplantınızı en içten komünist duygularla selamlıyor size savaşımınızda başarılar diliyoruz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

16 Haziran 1984

İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri Enrico Berlinguer yoldaşın kaybı nedeniyle tüm İtalyan komünistlerine başsağlığı diler.

Enrico Berlinguer yoldaşın ani ölümü, onun uzun yıllar yönetiminde bulunduğu İtalyan Komünist Partisi ve İtalyan işçi sınıfı için ağır bir kayıptır. Berlinguer yoldaşın barış ve yumuşama davasına, İtalyan emekçilerinin haklarının korunmasına ve genişletilmesine, toplumsal ilerleme savaşımına önemli katkıları olmuştur.

Türkiye komünistleri, İtalyan komünistleri ve emekçilerine en içten dayanışmalarını iletir, savaşımalarında başarılar diler.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Kanada Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri William Kashtan yoldaş'a

Değerli William Kashtan yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye Komünistleri ve kendi adımıza 75. doğum yıldönümünüzü kutlar, Size en iyi dileklerimizi iletirim.

Sizin yaşamanız, Kanada işçi sınıfının, onun Marksist-Leninist partisinin tarihi ve savaşlarıyla sınıksı bağlıdır. Genç yaştan beri Siz, barış demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımının en ön sıralarındasınız. Türkiye komünistleri, Sizi, Marksizm-Leninizmin, proleter enternasyonalizminin ide ve ülkülerine sınıksı bağlı ateşli bir enternasyonalist olarak tanıyorlar. Partimiz, Kanada Komünist Partisi'nin ve Sizin, Türkiye Komünist Partisi ile ve ülkemiz demokrasi güçleriyle dayanışmanıza büyük değer biçiyor.

Değerli William Kashtan yoldaş,

75. doğum yıldönümünüzde, Size, sağlık, esenlik, uzun bir yaşam ve sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

27 Haziran 1984

İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Alessandro Natta yoldaş'a

Değerli Alessandro Natta yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve kendi adıma İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri görevine seçilmeniz nedeniyle Sizi candan kutlar, sağlık, esenlik ve sorumlu görevinizde büyük başarılar dilerim.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi-
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

27 Haziran 1983

TKP YAYINLARI

1. «ATILIM»
2. «YOL VE AMAÇ»
3. «YENİ ÇAĞ»
4. TKP 5. KONGRE BELGELERİ
 - TKP 5. KONGRESİ'NE SUNULAN MK ÇALIŞMA RAPORU
 - TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ PROGRAMI
 - MUSTAFA SUPHİ 100. YIL TEZLERİ
5. TKP MERKEZ KOMİTESİ 1. PLENUM RAPORU
6. V. İ. LENİN (BİYOGRAFİSİ)
7. V. İ. LENİN – «İKİ TAKTİK»
8. L. İ. BREJNEV – «SBKP MK'NIN 26. KONGREYE SUNDUĞU ÇALIŞMA RAPORU VE İÇ VE DIŞ POLİTİKA ALANLARINDA PARTİNİN ÖNÜNDE DURAN GÖREVLER»
9. L. İ. BREJNEV – «ANILAR»
10. GEORĞİ DİMITROF 100 YAŞINDA
11. ERICH HONECKER – «YAŞAMIMDAN»
12. S. ÜSTÜNGEL – «SAVAŞ YOLU»
13. S. ÜSTÜNGEL – «GÜNEŞLİ DÜNYA»
14. TERÖRİZMIN ARDINDA KİM VAR
15. KARL MARKS VE GÜNÜMÜZ (ULUSLARARASI KONFERANS, BERLİN 1983)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebnecht-Buchhandlung
Viehofer Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.
Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13
Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg
Buchhandlung collectiv
Plöck 64 a

3500 Kassel
Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel
collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz
Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.
collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettergasse 19

8000 München 40
Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.
Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15–16

8500 Nürnberg 1
Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg
Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken
Collectiv-Buchhandlung
lenchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart
Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1
Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55-57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANIMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebenhavn
Danimarka

ISVIÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
Isviçre

ISVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
Isveç

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!